

TYDAL KOMMUNE

Årsbudsjett 2022 og økonomiplanen 2022 - 2025

Vedtatt av Tydal kommunestyre
i sak 78/21 den 16.12.21

Innhold

Plan- og styringssystem for Tydal kommune	5
Kommuneplan	6
Kommuneplanens hovedmål	6
Kommuneplanens delmål	6

Del 1 - Konsekvensjustert budsjettoversikt

1. Statsbudsjettet kommunal og moderniseringsdepartementet	
Det økonomiske opplegget for kommunesektoren	7
1.1 Kommunesektorens inntekter i 2021	7
1.2 Kommunesektorens inntekter i 2022	8
2. Tydal kommunes overordnede mål og rammer for ønsket økonomisk politikk	9
3. Gjeldende økonomiplan	9
3.1 Endringer i forutsetningene for driftsbudsjettet 2021	10
4. Befolkningsutvikling- og framskriving	11
4.1 Befolkningsutviklingen siden 1990	11
4.2 Prognose for folketall for 2022 og for økonomiplanperioden 2022 – 2025	13
5. Kommunens rammebetingelser	15
5.1 Driftsinntektene.....	15
5.1.1 Skatteinntekter og rammetilskudd.....	16
5.1.2 Eiendomsskatt	17
5.1.3 Konesesjonskraftinntekter	18
5.1.4 Konesesjonsavgifter	19
5.2 Driftsutgiftene	19
5.2.1 Lønns- og prisvekst, pensjonsutgifter og arbeidsgiveravgift.....	19
5.3 Investeringer og gjeld	20
5.3.1 Langsiktig lånegjeld, finansutgifter- og inntekter	20
5.3.2 Langsiktig lånegjeld.....	21
5.3.3 Brutto finansutgifter	21
5.3.4 Avdrag	22
5.3.5 Renteutgifter	22
5.3.6 Rentefølsomhet på driftsbelastende renteutgifter	23
5.3.7 Renteinntekter	23
6. Konsekvensjustert korrigert netto driftsresultat	24
6.1 Konsekvensjustert korrigert netto driftsresultat målt mot Tydal kommunes eget mål	25

Del 2 – Økonomisk handlefrihet

7	De ulike sektorene	26
7.1	Ansvarsområde 1 – Sentrale styringsorganer og fellesfunksjoner	26
7.1.1	Driftsbudsjettet	28
7.1.2	Investeringsbudsjettet	29
7.2	Ansvarsområde 2 – Sektor oppvekst	32
7.2.1	Driftsbudsjettet	34
7.3	Ansvarsområde 3 – Sektor helse og omsorg	36
7.3.1	Driftsbudsjettet	39
7.3.2	Investeringsbudsjettet	40
7.4	Ansvarsområde 4 – Sektor næring og landbruk	41
7.4.1	Driftsbudsjettet	43
7.4.2	Konsesjonsavgiftene/næringsfondet	45
7.4.3	Kommunedelplan idrettsanlegg og kulturbygg	46
7.5	Ansvarsområde 5 – Sektor teknikk og miljø	50
7.5.1	Driftsbudsjett	51
7.5.2	Investeringsbudsjettet unntatt vann og avløp (selvkost)	52
7.5.3	Vann, avløp og feiing	53
7.5.4	Investeringer i vann og avløp (selvkost) i planperioden	55
7.5.5	Gebyrgrunnlag vann	57
7.5.6	Gebyrgrunnlag avløp	57
7.5.7	Gebyrgrunnlag feiing	58
7.5.8	Gebyrgrunnlag tilsyn spredt avløp	59
7.6	Tydal menighet	60
8.	Saldering, finansielle måltall, fond langsiktig lånegjeld og finansutgifter	63
8.1	Korrigert netto driftsresultat	63
8.2	Saldering av budsjettet for 2022 og økonomiplanen for perioden 2022 – 2025	63
8.3	Tydal kommunens overordnede mål og rammer for ønsket økonomisk politikk	63
8.4	Målet om korrigert netto driftsresultat på minimum 1,7 %	64
8.5	Målet om 9 % disposisjonsfond	64
8.6	Finansiering av investeringer i varige driftsmidler	65
8.7	Langsiktig lånegjeld	66
8.8	Brutto finansutgifter	66
8.9	Avdrag	67
8.10	Renteutgifter	67
8.11	Rentefølsomhet på driftsbelastende lånegjeld	68
9.	Oppsummering	68
10.	Budsjettoversikter	69
10.1	Økonomisk oversikt drift	69
10.2	Bevilgningsoversikt drift A	70
10.3	Bevilgningsoversikt drift B	70
10.4	Bevilgningsoversikt investering A	71
10.5	Bevilgningsoversikt investering B	71

Forord

Etter kommuneloven § 14-4 skal årsbudsjett og økonomiplan settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige. Kommunedirektøren legger fram budsjett 2022 og økonomiplan 2022-2025 i tråd med dette. Budsjett 2022 og økonomiplan for 2022-2025 legges fram med et korrigert netto driftsresultat på 5,8 % i 2022 synkende til 1,9 % i 2025. Flere utviklingstiltak ligger i budsjettet og de er kommentert under hvert tjenesteområde.

Budsjett og økonomiplanperioden viser et stort investeringsbehov da både nytt helse- og administrasjonsbygg og boliger er kommunedirektørens forlag til en større satsing i Tydal kommune. Forslagene er med bakgrunn i kommuneplanens samfunnsdel der hovedmålet er «Lokalsamfunnet Tydal skal bestå og utvikles på en bærekraftig måte til det beste for bygdas innbyggere, hyttefolk og tilreisende».

Dagens kommunale bygningsmasse er kostnadskrevende og har et enormt vedlikeholdsbehov. Bygningene er uhen-siktsmessige, og det har oppstått andre behov spesielt i forhold til boliger for yngre brukere. Med etableringen av Tydal Datacenter og utviklingen i næringslivet ellers må en forutsette at det blir et behov for boliger til utleie/salg etter hvert. I kommunens budsjett og økonomiplan er det lagt inn investering på flere boligheter som i første omgang skal leies ut. Her ser en også på løsninger leie til eie. Med kommunens økonomiske status pr i dag og lav gjeldsgrad mener kommunedirektøren at disse to store investeringene er forsvarlige.

Det må også nevnes at det i planperioden er lagt opp til en investering knyttet til helseplattformen. En framtidrettet løsning som vil være til det beste for våre innbyggere og som på sikt vil gi oss en økonomisk gevinst.

Tydal Datacenter sin etablering og deres strømbehov gir kommunen en helt annen inntekt på salg av konsesjonskraft. Vi kommer nå opp i muligheten til salg av full mengde mot tidligere under halvparten. Dette gir oss en større økonomisk frihet, spesielt i 2022 da strømprisene ved salg av konsesjonskrafta for 2022 var svært gunstig. Kommunedirektøren må minne om at prisene vil variere fra år til år og de vil kunne gå både opp og ned. Med datasenterets sitt strømbehov så vil den totale mengden konsesjonskraft til salg ligge fast.

For inneværende år så har Korona pandemien skapt noen utfordringer og noe økt forbruk spesielt på helse og omsorg. Pr i dag vet vi ikke hvordan dette vil påvirke budsjettet for 2022 da det kan komme behov som vil være noe kostnadskrevende.

Med framlagte budsjettforslag vil Tydal kommune fortsatt ha meget gode tjenestetilbud til sine innbyggere. Tjenestenivået er høyt med god kvalitet. Dette blir det viktig å vektlegge i årene framover samtidig med at vi hele tiden må ha søkelys på effektivisering. Med innføring av nye datasystemer både på bl.a. saksbehandling, byggesak, økonomi og HRM ligger forholdene til rette for at vi skal klare å få til den effektiviseringen som kommune Norge blir utfordret på i fra sentralt hold.

Slik kommunedirektøren ser det er Tydal inne i en positiv utvikling. Dette skyldes bl.a. etablering av en ny stor bedrift og vi ser også at noen eksisterende bedrifter er offensive og utvider sin virksomhet. Med de etableringer som er på gang har kommunedirektøren tro på at dette vil føre til behov for flere arbeidsplasser og ikke minst økning av folketallet. Tydal har et stort behov for positivitet og optimisme så her kreves det at både at administrasjonen og politikerne jobber sammen om de prosjekter som er vedtatt, og ikke minst jobbe sammen for å presentere bygda vår på en god og positiv måte. Dette vil igjen føre til at vi vekker interessen hos folk for å flytte til Tydal. Hvis vi lykkes med dette ligger alt til rette for at Tydal kommune har en lys framtid.

Tydal, 08.11.21

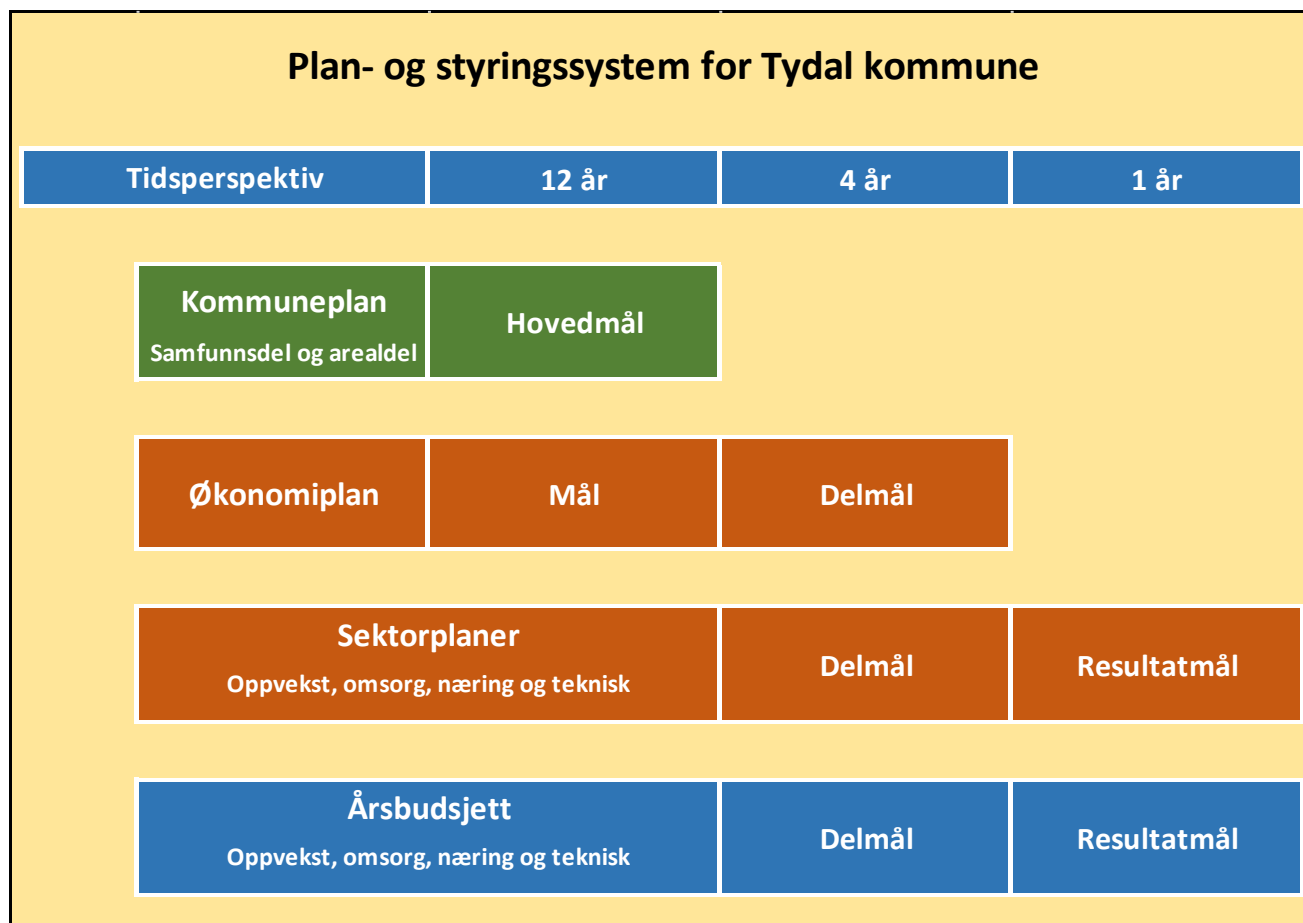
Heidi Horndalen
Kommunedirektør

Kommunedirektøren legger fram forslag til økonomiplan for perioden 2022 – 2025 og budsjettet for 2022. Forslaget har tatt utgangspunkt i følgende dokumenter:

- Kommuneplanens samfunns- og arealdel.
- Kommunens planstrategi.
- Økonomiplanen for perioden 2021 – 2024 og budsjettet for 2021.
- Regnskapet for 2020.
- Økonomistatus pr. 31.08.21.
- Solbergregjeringens forslag til statsbudsjett for 2022.

Økonomiplanen ivaretar både kommunelovens krav til handlingsdel som skal angi hvordan kommuneplanen skal følges opp de fire påfølgende år, og plan- og bygningslovens krav om handlingsdel som skal angi tiltak i 4 års perspektiv. Økonomiplanen ivaretar også de krav som nå stilles til ny kommunelov knyttet til sammenhengen mellom kommuneplanens samfunnsdel og handlingsplan med økonomiplan.

Plan- og styringssystem

Oversikten viser plan- og styringssystemet i Tydal kommune.

Kommuneplan

Dagens kommuneplan, samfunnsdelen ble vedtatt i 2018 og arealdelen i 2012. Gjeldende planstrategi ble vedtatt høsten 2020. Kommunestyret skal minst en gang i hver valgperiode, og senest innen et år etter konstituering, utarbeide og vedta en kommunal planstrategi. Denne bør omfatte en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, herunder langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorenes virksomhet og en vurdering av kommunens planbehov i valgperioden.

Kommuneplanens hovedmål

I gjeldende kommuneplanens samfunnsdel er det vedtatt følgende hovedmål for Tydal kommune:

«Lokalsamfunnet Tydal skal bestå og utvikles på en bærekraftig måte til det beste for bygdas innbyggere, hyttefolk og tilreisende.»

Kommuneplanens delmål

Videre er det vedtatt 4 delmål i kommuneplanen:

Delmål 1 – Tydal som lokalsamfunn

Uavhengig av framtidig kommunestruktur skal Tydal ha:

- *Lokalt tilpassede kommunale tjenester til innbyggerne.*
- *Samfunnsutvikling på lokalt nivå.*
- *Et levende lokaldemokrati med lokal beslutningsmyndighet.*

Delmål 2 – Ei god bygd å bo i

«Trivsel og bolyst skal prege lokalsamfunnet og bidra til en positiv befolkningsutvikling i Tydal.»

Delmål 3 – Aktiv samfunnsutvikling

«Tydals fortrinn skal utnyttes til å utvikle et moderne og nyskapende lokalsamfunn med arbeid til alle.»

Delmål 4 – Ansvarlig naturforvaltning

«Lokale naturressurser skal forvaltes på en bærekraftig måte, med hensyn til areal, miljø og klima.»

Del 1 - Konsekvensjustert budsjett

For å få en bedre oversikt over den økonomiske handlefriheten for økonomiplanperioden skal det utarbeides en konsekvensjustert budsjettoversikt. Med utgangspunkt i inneværende års budsjett skal en se på konsekvensene av å oppretholde dagens driftsaktivitet uten at det settes i gang nye driftstiltak og nye investeringer.

I konsekvensjustert budsjett for årene 2022 - 2025 sier handlingsrommet noe om hvilke muligheter kommunen har til å påta seg nye driftsutgifter/investeringer, dvs. om kommunen har økonomisk handlefrihet eller ikke.

1. Statsbudsjettet kommunal- og moderniseringsdepartementet – det økonomiske opplegget for kommunesektoren

Regjeringen Solberg sier dette i sitt forslag til kommuneopplegget i statsbudsjettet for 2022:

1.1 Kommunesektorens inntekter i 2021

I Meld. St. 2 (2020–2021) *Revidert nasjonalbudsjett 2021* ble realveksten i kommunesektorens samlede og frie inntekter i 2021 anslått til henholdsvis 9,0 og 5,9 mrd. kroner. Bevilgninger begrunnet i koronapandemien var ikke medregnet.

Realveksten i kommunesektorens samlede og frie inntekter i 2021 anslås nå til henholdsvis 11,4 og 9,4 mrd. kroner. Inntektsveksten er vesentlig høyere enn lagt opp til i statsbudsjettet for 2021. Årsaken er dels en betydelig økning i skatteinntekter i 2021. Videre ble skatteinntektene og bruken av øremerkede tilskudd i 2020 lavere enn tidligere anslått. Dette bidrar til å trekke opp inntektsveksten fra 2020 til 2021.

Kommunesektorens skatteinntekter i 2021 ser nå ut til å bli 5,9 mrd. kroner høyere enn lagt til grunn i revidert nasjonalbudsjett, noe som i hovedsak skyldes høyere lønns- og sysselsettingsvekst i 2021 og høyere mottatte utbytter i 2020 enn tidligere anslått.

Samtidig er også pris- og kostnadsveksten for 2021 oppjustert fra 2,7 pst. til 3,3 pst. Økningen i kostnadsveksten skyldes dels økt lønnsvekstanslag, dels en økning i byggekostnadene og en kraftig økning i elprisene hittil i år. Oppjusteringen av kostnadsveksten trekker isolert sett inntektsveksten i 2021 ned med 2,4 mrd. kroner.

I 2021 er det totalt gitt 22 mrd. kroner i tilleggsbevilgninger til kommunesektoren begrunnet med koronapandemien, herav 16 mrd. kroner for å kompensere for merutgifter og mindreinntekter. I tillegg er det også bevilget et særskilt og varig tillegg på 1,9 mrd. kroner i 2021-budsjettet, slik at den midlertidige skattesvikten i 2020 ikke skulle få varig virkning på inntektsnivået fremover. Det varige tillegget på 1,9 mrd. kroner inngår i beregningen av veksten i samlede og frie inntekter, mens de andre bevilgningene er midlertidige og holdes utenom.

Våren 2020 nedsatte regjeringen en arbeidsgruppe med representanter fra berørte departementer og KS for å gi faglige vurderinger av de økonomiske konsekvensene av pandemien for kommunesektoren. Arbeidsgruppen offentliggjorde i slutten av august 2021 en delrapport med anslag for kommunesektorens merutgifter og mindreinntekter i forbindelse med pandemien første halvår 2021. Gruppen anslår at kommunene hadde utgifter på 6,7 mrd. kroner og at fylkeskommunene hadde utgifter på 2,6 mrd. kroner i første halvår 2021. De anslåtte kostnadene omfatter økte utgifter og reduserte inntekter, slik som økte utgifter til renhold, oppfølging av «TISK»-strategien, smittevern og reduserte inntekter innen kollektivtransport. Anslagene fra arbeidsgruppen er om lag i samsvar med bevilgningene som ble gitt for første halvår i statsbudsjettet for 2021.

Arbeidsgruppens mandat er forlenget til april 2022. I neste rapport skal arbeidsgruppen anslå merutgifter og mindreinntekter for hele 2021. Regjeringen vil komme tilbake med en ny vurdering av merutgifter og mindreinntekter i kommunesektoren i 2021 i revidert nasjonalbudsjett for 2022.

1.2 Kommunesektorens inntekter i 2022

I kommuneproposisjonen for 2022 la regjeringen opp til en realvekst i kommunesektorens samlede inntekter på mellom 1,7 og 2,6 mrd. kroner. Det ble varslet en realvekst i kommunesektorens frie inntekter på mellom 2,0 og 2,4 mrd. kroner. Videre ble det varslet at veksten i frie inntekter ville bli fordelt med 0,4 mrd. kroner til fylkeskommunene og mellom 1,6 og 2,0 mrd. kroner til kommunene.

Regjeringen legger nå opp til en realvekst i sektorens samlede inntekter i 2022 på 3,8 mrd. kroner. Dette tilsvarer en realvekst på 0,7 pst. Inntektsveksten er regnet fra inntektsnivået i 2021 slik det ble anslått etter stortingsbehandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2021, korrigert for bevilgninger begrunnet i koronapandemien. Ved beregning av realvekst i kommunesektorens inntekter er det lagt til grunn en pris- og kostnadsvekst på 2,5 pst.

Regjeringen legger opp til en realvekst i kommunesektorens frie inntekter i 2022 på 2,0 mrd. kroner. Dette tilsvarer en realvekst på 0,5 pst. I likhet med de samlede inntektene er veksten i frie inntekter regnet fra inntektsnivået i 2021 slik det ble anslått etter stortingsbehandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2021, korrigert for bevilgninger begrunnet i koronapandemien.

Regjeringen foreslår at veksten i frie inntekter fordeles med 1,6 mrd. kroner til kommunene og 0,4 mrd. kroner til fylkeskommunene.

Av veksten til kommunene begrunnes 100 mill. kroner med å legge til rette for flere barnehagelærere i grunnbemanningen og må ses i lys av ambisjonen om at 50 pst. av de ansatte i barnehagen skal være barnehagelærere innen 2025. Videre begrunnes 100 mill. kroner av veksten med tiltak for barn og unges psykiske helse, herunder psykisk helse i videregående skole og lavterskeltilbud i kommunene. Av dette knyttes 75 mill. kroner til kommunene og 25 mill. kroner til fylkeskommunene. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for henholdsvis Kunnskapsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet.

Som nevnt i pkt. 2.1 er skatteanslaget for 2021 oppjustert med 5,9 mrd. kroner i denne proposisjonen. Siden inntektsveksten i 2022 regnes fra inntektsnivået i revidert nasjonalbudsjett for 2021 korrigert for koronabevilgninger, vil oppjusteringen av skatteanslaget for inneværende år ikke påvirke nivået på sektorens inntekter i 2022.

Veksten i frie inntekter må ses i sammenheng med kommunesektorens anslåtte merutgifter som følge av befolkningsutviklingen og merutgifter knyttet til pensjon.

I kommuneproposisjonen for 2022 ble det vist til beregninger utført av Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU), som viste merutgifter for kommunesektoren i 2022 på om lag 1,2 mrd. kroner knyttet til den demografiske utviklingen. Av dette ble det anslått at 0,9 mrd. kroner er knyttet til tjenester som finansieres av de frie inntektene.

I kommuneproposisjonen for 2022 ble det videre anslått en vekst i kommunesektorens samlede pensjonskostnader på om lag 0,6 mrd. kroner utover anslått lønnsvekst. Det var større usikkerhet enn vanlig knyttet til anslaget, blant annet som følge av endret reguleringsmetode for løpende pensjoner i 2021 og størrelsen på frigjorte premiereserver som følge av ny offentlig tjenstepensjon og nye regler for samordning av ytelsene fra tjenstepensjonen med ytelsene fra folketrygden.

Med oppdaterte beregninger anslås det nå en vekst i de samlede pensjonskostnadene på om lag 0,4 mrd. kroner i 2022. Anslaget er beregnet med utgangspunkt i gjeldende regler for regulering av løpende pensjoner fra 2022. Departementet anslår for sektoren samlet at om lag 23 mrd. kroner blir tilført premiefond i 2021 som følge av frigjøringen av premiereserver. Anslaget for veksten i de samlede pensjonskostnadene er fortsatt beheftet med betydelig usikkerhet.

Etter dette anslås kommunesektorens handlingsrom å øke med 0,5 mrd. kroner i 2022, jf. tabell 2.1. Det er da tatt hensyn til merutgifter som følge av den demografiske utviklingen på 0,9 mrd. kroner, vekst i de samlede pensjonskostnadene på 0,4 mrd. kroner og satsinger finansiert innenfor veksten i frie inntekter på 0,2 mrd. kroner.

Økning i kommunesektorens handlingsrom i 2022

	Mrd. kroner
Vekst frie inntekter	2,0
- merkostnader til demografi	-0,9
- merkostnader pensjon	-0,4
- satsinger innenfor veksten i frie inntekter	-0,2
Økt handlingsrom	0,5

2. Tydal kommunes overordnede mål og rammer for ønsket økonomisk politikk

I forbindelse med behandlingen av økonomiplanen for perioden 2019 – 2022 og budsjettet for 2019 ble det bl.a. vedtatt følgende handlingsregler og mål for budsjettet 2019 og økonomiplanen for perioden 2019 – 2022 for Tydal kommune:

- For å skape en robust økonomi og tilstrekkelig handlingsrom skal netto driftsresultat være minimum 1,7 % i løpet av planperioden.
- Disposisjonsfondet skal være minimum 9 % av brutto driftsinntekter.
- Sykefraværsprosenten skal maksimalt være 5 % i økonomiplanperioden.

Disposisjonsfond er viktig å ha som buffer ved et eventuelt driftsunderskudd, svingninger i økonomien og som egenkapital i investeringer. Med budsjetterte brutto driftsinntekter på ca. 130 mill. kr utgjør målet for fondet ca. 12 mill. kr. Pr 31.12.20 utgjorde beholdningen 34,9 mill. kr tilsvarende ca. 25,2 % av driftsinntektene og man har nådd målet.

Kommunen står foran planlagte og til dels store investeringer de nærmeste årene. Dette vil gi økte kapitalutgifter. Dersom/når rentenivået kommer opp på et normalnivå slik Norges Bank definerer det, vil Tydal få økte renteutgifter. Imidlertid er det positivt at Tydal kommunen har et betydelig disposisjonsfond. Dette gir en del robusthet i økonomien.

Den nye kommuneloven legger sterkere vekt på langsiktig økonomisk handlefrihet, der finansielle måltall er et av verktøyene. Den nye kommuneloven lovfester en generalbestemmelse som slår fast at kommunene skal forvalte sin økonomi slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid.

Kommunedirektøren vurderer å fremme nye forslag til finansielle måltall for planperioden. Det vil man komme nærmere tilbake til.

Finansielle måltall vil være en del av en strategi for en sunn og bærekraftig kommuneøkonomi og økonomistyring i årene framover.

3. Gjeldende økonomiplan 2021 – 2024

Gjeldende økonomiplan for perioden 2021 – 2024 ble vedtatt av kommunestyret i sak 82/20 den 17.12.20.

Driftsinntektene har de senere årene gått kraftig ned og kommunen har måttet tilpasse seg et lavere driftsnivå.

Bakgrunnen for den dårligere kommuneøkonomien skyldes først og fremst følgende forhold:

- Stor nedgang i eiendomsskattene.
- Stor nedgang i antall grunnskolebarn.
- Stor nedgang i antall barnehagebarn.

Eiendomsskatteinntektene fra kraftverkene har siden 2016 blitt redusert med 10 mill. kr tilsvarende over 35 % sammenlignet med 2020.

Det har over tid vært en svært stor nedgang i antall barn i grunnskolen og barn i aldergruppen 2 – 5 år. Den store nedgangen i både barnehage- og grunnskolebarn de senere årene gjør at kommunen over tid har fått en meget stor nedgang i inntekter gjennom inntektssystemet for disse aldersgruppene. For nærmere informasjon om historisk utvikling av folketallet og prognosene framover se kapittel 4.

De senere årene har det vært gjennomført en del tiltak for å tilpasse aktiviteten til kommuneøkonomien. Tiltakene har kommet i de fleste virksomhetene. Sektor oppvekst har fått noe reduserte budsjetttrammer da sektoren nå har betydelig færre barn i barnehagen og grunnskolen. Videre har det blitt færre årsverk i administrasjon, næring og landbruk, teknikk og miljø samt innenfor helse- og omsorgstjenestene.

Eiendomsskatt og konsesjonskraftinntekter kan fritt benyttes til å finansiere alle typer utgiftsformål og er av helt avgjørende betydning for det tjenestetilbudet kommunen kan gi til innbyggerne. Hadde disse inntektene kommet bort ville man hatt flere titalls færre årsverk i tillegg til den nedbemanningen som allerede er gjennomført de senere årene.

Opprinnelig budsjettet for 2021 ble oppsatt med bruk av disposisjonsfondet med 5,65 mill. kr og et negativt korrigert netto driftsresultat på 4,2 %. Innenfor det er det vedtatt en hel rekke driftsreduksjoner innenfor de fleste tjenestene.

Et måltall som er satt av kommunal- og moderniseringsdepartementet for kommunene er å frigjøre årlig ca. 1,75 % av driftsmidlene til egenkapital i investeringene. Hvis man klarer disse måltallene over tid, begynner kommunen å nærme seg å ha en sunn kommuneøkonomi.

Kommunestyrets egen målsetting for korrigert netto driftsresultat er på 1,7 %. Når budsjettet for 2021 ble satt opp med et negativt netto driftsresultat på 4,2 % ser man at man et meget langt unna å nå denne målsettingen. Avviket var på 5,9 prosentpoeng.

Det er viktig at prioriteringene i budsjett og økonomiplanen legger grunnlaget for en sunn kommuneøkonomi. Bare slik kan en imøtekomme fremtidens utfordringer gjennom vekst og utvikling. Samtidig gir det muligheter til større grad av vedlikehold av bygg og anlegg samt å realisere nødvendig infrastruktur i det kommunale tjenestetilbudet.

3.1 Endringer i forutsetningene for driftsbudsjettet 2021

Siden budsjettet for 2021 og økonomiplanen for 2021 – 2024 ble vedtatt i desember har det skjedd noen endringer som påvirker kommuneøkonomien.

Netto merutgifter koronaviruset

Utbruddet av koronaviruset som kom til Norge i starten av mars 2020 har medført betydelige merutgifter og reduserte inntekter for kommunen både i 2020 og 2021. Merutgiftene kommer hovedsakelig innenfor sektor helse og omsorg. Utbruddet fører også til reduserte skatteinntekter og reduserte leieinntekter. Det er usikkert hvor store netto merutgiftene blir for kommunen. Det avhenger først og fremst av hvor lenge våre ekstraordinære tiltak vil måtte opprettholdes og hvilke statlige kompensasjoner vi vil motta fra staten. For å kompensere kommunen for merutgifter forbundet med koronapandemien vil kommunen få kr 500 000,- i midler til kontrolltiltak med smittevern første halvår 2021 og kr 626 000,- i økt innbyggertilskudd første halvår 2021 som kompensasjon. Det er usikkert om disse beløpene vil dekke kommunens merutgifter og inntektsvikt. Det er videre usikkert om det kommer ytterligere kompensasjoner.

Eiendomsskattene

Eiendomsskattene var ikke kjent da budsjettet ble utarbeidet i fjor høst. I mangel av styringsinformasjon for 2021 ble det budsjettet med samme beløp som i budsjettet for 2020 på 17,7 mill. kr. Eiendomsskattegrunnlagene kom i desember og viste gledeligvis en stor økning som førte til økt eiendomsskatt for 2021 på hele 4,45 mill. kr. I august ble det utskrevet økt eiendomsskatt for kraftanleggene for tidligere år på 1,2 mill. kr. I forhold til opprinnelig budsjett for 2021 utgjør totale økte eiendomsskatteinntekter da 5,65 mill. kr.

Renter på innskudd og egne lån

Som en følge av utbruddet av koronapandemien har Norges bank satt styringsrenta ned til 0 %. Det har ført til lavere renteutgifter, men også lavere renteinntekter. På nåværende tidspunkt anslås det at kommunens netto finansutgifter vil bli 0,3 mill. kr lavere enn opprinnelig budsjettet.

Budsjettbalanse 2021

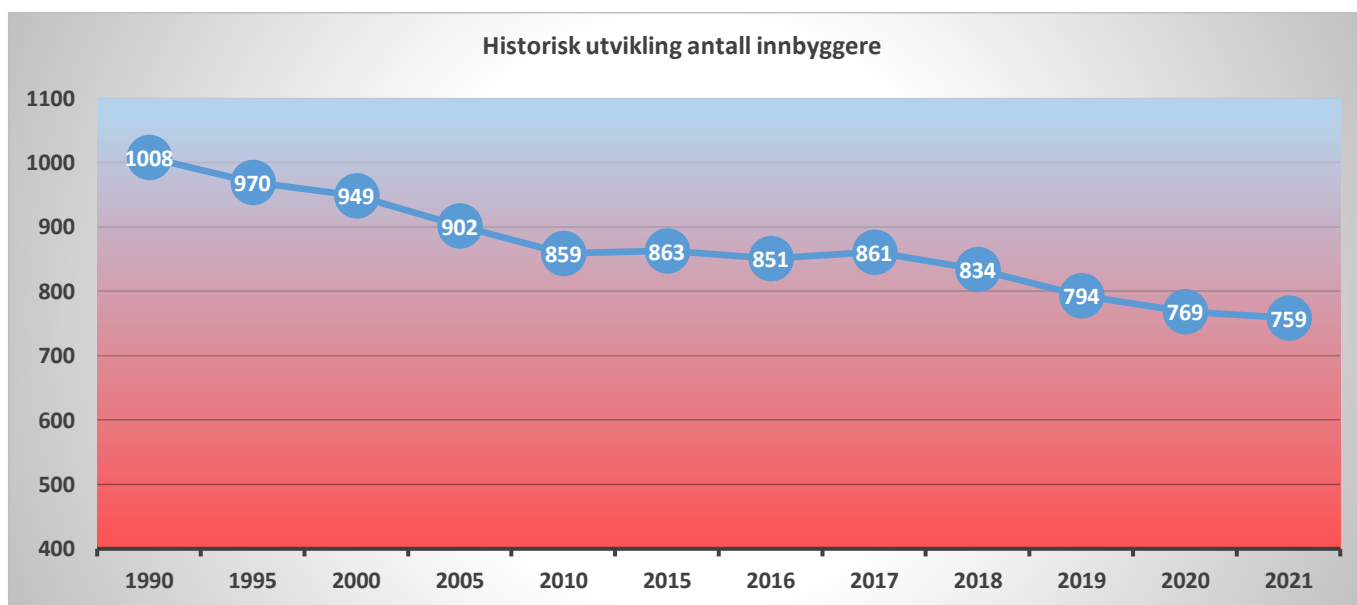
På nåværende tidspunkt (midten av oktober) er det vurderingen at det vil være mulig å styre videre drift og aktivitet innenfor årets vedtatte rammer. Som nevnt ovenfor vil eiendomsskattene bli 5,65 mill. kr høyere enn budsjettet. Siden budsjettet for 2021 ble oppsatt med bruk av disposisjonsfond på samme beløp blir bruken redusert tilsvarende den økte eiendomsskatten. Bruken av disposisjonsfond vil i 2021 da utgå.

4. Befolkningsutvikling- og framskrivning

Til grunn for kommunens økonomiplan må det ligge en befolkningsprognose. En god prognose for utviklingen i folketallet og de ulike aldersgruppene er helt nødvendig for å kunne gi realistiske anslag for inntektene og utgiftene i årene som kommer. Utgangspunktet for å planlegge omfanget og innretningen av tjenestene i kommunene er avhengig av hva prognosene sier om vekst eller nedgang i befolkningstallet i kommunen, og hvordan befolkningssammensetningen forventes å endre seg. Befolkningsvekst og befolkningsnedgang gir ulike utfordringer i den økonomiske planleggingen og må håndteres på forskjellige måter, både på driftssiden og investeringssiden.

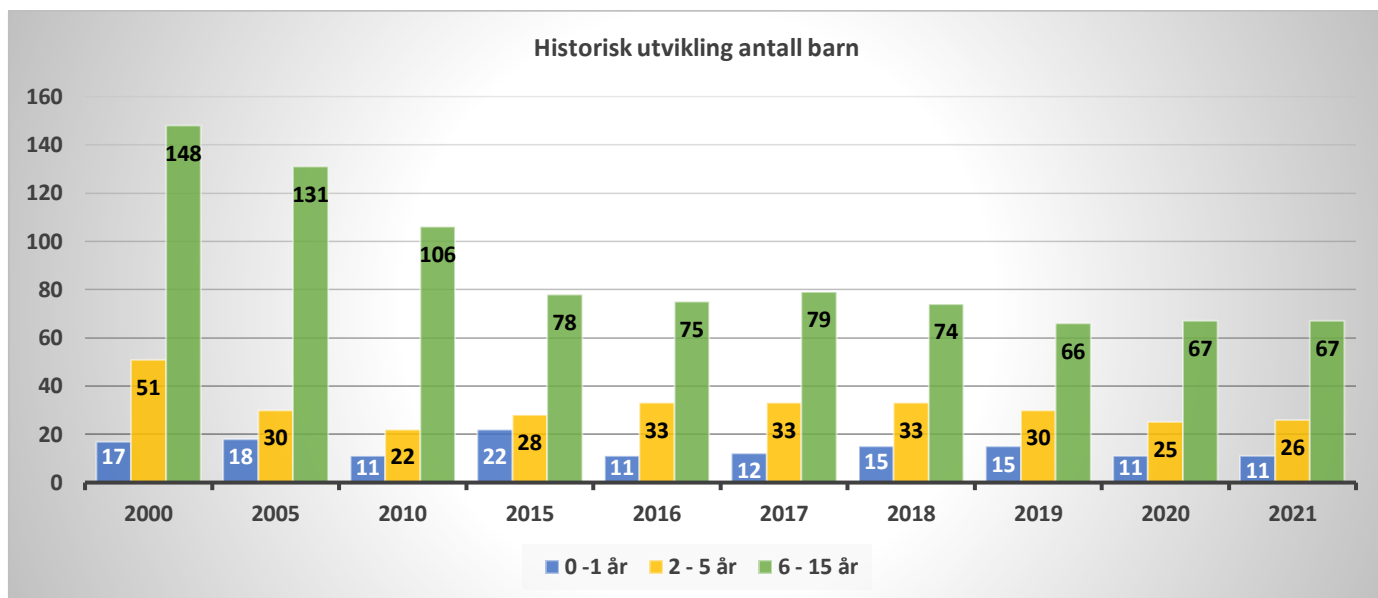
4.1 Befolkningsutviklingen siden 1990

Tabellen under viser utviklingen av folketallet de siste 30 årene. Tallene er hentet fra statistikkbanken hos SSB.

Folketallet har på det meste vært litt over tusen innbyggere tilbake i 1990. Ved starten av 2021 var det 759 innbyggere. Folketallet sank jevnt og trutt i perioden 1990 og fram til 2010 hvor det i perioden fram til 2017 var noenlunde stabilt antall med ca. 860 innbyggere. Fra 2017 til 2021 var det en svært stor nedgang med 102 til 759 innbyggere. Nedgangen utgjør nesten 12 %. Fra 2020 til 2021 gikk folketallet ned med 10 personer til 759. Det er en nedgang som utgjør 1,3 %.

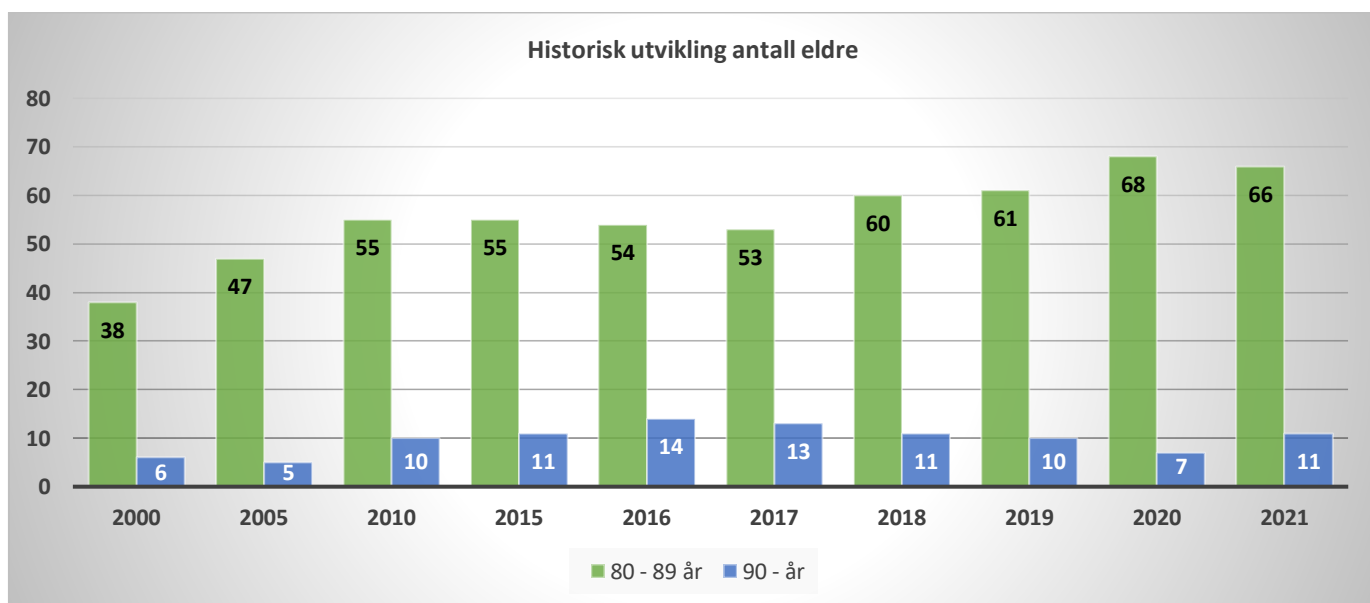
Figurene nedenfor viser folketallet etter alder for de aldersgruppene hvor kommunen har mesteparten av sitt tjenestetilbud. Det er barn i barnehage- og skolealder samt eldre over 80 og 90 år. Det er for disse aldersgruppene kommunen mottar mest inntekter gjennom inntektssystemet. Forandring i folketallet for disse gruppene virker mye inn på kommunens inntekter.

Over tid har antallet barn sunket dramatisk for alle aldersgruppene. Størst utslag finner vi i antallet grunnskolebarn som har sunket med utrolige 81 barn (55 %) siden år 2000. Så sent som i 2010 var det 106 grunnskolebarn. Siden har den gang har det vært en nedgang på 39 barn tilsvarende 37 %. Fra 2020 til 2021 ble barnetallet uforandret.

Det har over tid også vært en stor nedgang i antallet barn i aldersgruppen 2 – 5 år. I 2000 var det 51 barn i denne gruppen mens det i 2021 er 26 barn. Det er en nedgang på 25 barn tilsvarende 49 %. I årene 2016 – 2019 var det stabilt antall barnehagebarn. Barnetallet økte med 1 barn fra 2019 til 2020 tilsvarende 4 %.

Det har også vært svært stor nedgang i antallet småbarn (0 – 1). Så sent som i 2015 var det 22 barn mens det i 2021 er 11 barn. Det er en halvering av antall barn på 5 år. Det er normalt med store svingninger, men trenden viser klart en betydelig nedgang.

Antallet eldre i gruppen 80 – 89 år økte i 10-årsperioden 2000 – 2010 med 17 til 55 personer. Det er en økning på 45%. Årene frem til 2017 var stabil. Siden har antallet økt med 13 personer til 66. Det utgjør en økning på 25 %.

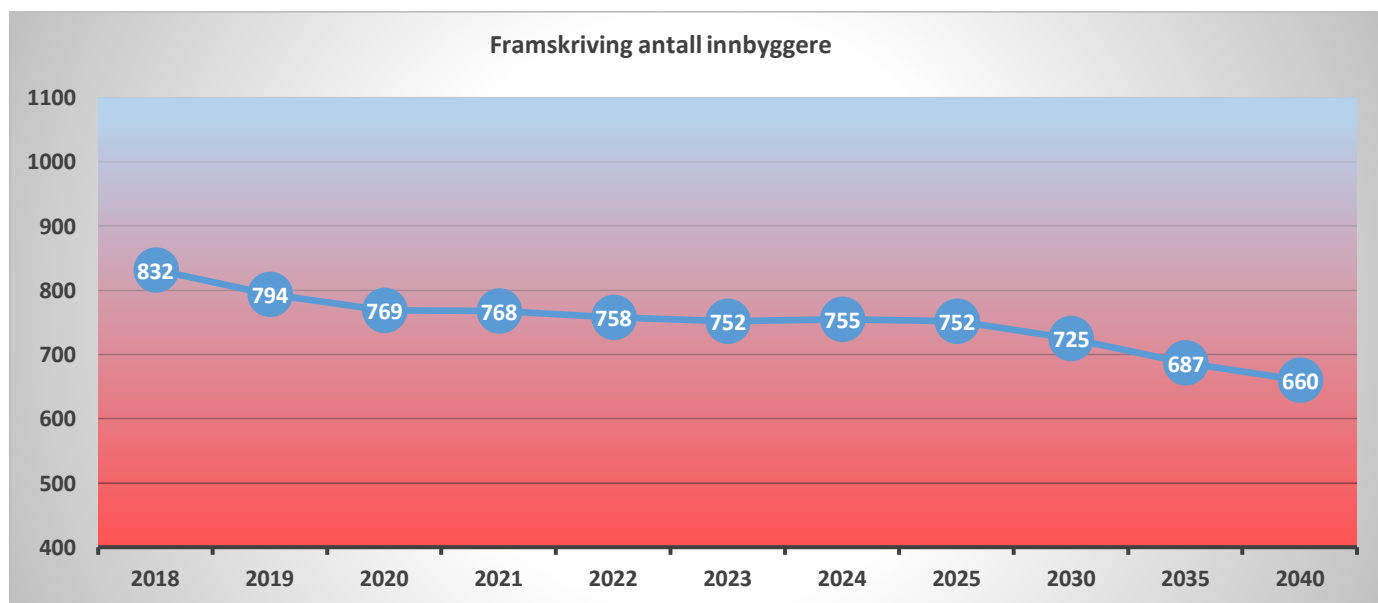
Antallet eldre over 90 år har variert noe i perioden fra 2000 og fram til i dag hvor antallet er omtrent det samme nå som i 2010, 2015 og 2018/19. Fra 2020 til 2021 økte antallet med 4 personer til 11. Det er en stor økning som utgjør 57 %.

4.2 Prognose for folketall for 2022 år og for økonomiplanperioden 2022 – 2025

Som nevnt ovenfor har folketallet sunket svært mye i Tydal kommune. Nedgangen siden 2017 er på hele 102 personer tilsvarende 12 % hvorav det siste året med 1,3 %. Nedgang i folketallet fører normalt til redusert rammetilskudd (innbyggertilskudd) og motsatt, men slik behøver det ikke alltid være. Det er ikke bare folketallet som påvirker disse inntektene, men også befolkningssammensetningen. Kommunene mottar størst inntekt for de gruppene av befolkningen som det er mest utgifter med. Det er barnehagebarn og grunnskolebarn samt de eldste eldre. Det er svært viktig å ha innsikt i, og formening om demografiske data, slik at tjenestetilbudet tilpasses behovet i befolkningen og de økonomiske rammebetingelsene. Et annet viktig element i beregningen av rammeoverføringene er vår utvikling i innbyggertall sett i forhold til utviklingen for landet samlet. En reduksjon i innbyggertall hos oss samtidig som innbyggertallet i landet som helhet øker, vil medføre en større reduksjon i rammeoverføringene enn den lokale nedgangen isolert sett skulle tilsi.

Til hjelp i vurderingen av befolkningsutviklingen har vi hentet tall fra statistikkbanken hos SSB. Det er sett på et framskrivningsscenarie som kan være aktuelt for Tydal som SSB benevner «Lav nasjonal vekst». Prognosene baserer seg på metoder utarbeidet av SSB for landet sett under ett. Framskrivningene avhenger av fruktbarhet, dødelighet, inn- og utvandring og flytting. Disse tallene må i tillegg bearbeides med lokal kunnskap. SSBs prognoser treffer rimelig godt med tanke på den eldre delen av befolkningen. Denne gruppen er forholdsvis stedbunden og flytter lite på seg. SSB sine metoder er imidlertid lite treffsikre for den yngre del av befolkningen i små kommuner utenfor vekstområde, og da særlig de under 16 år, og tallene er derfor korrigert med lokale forhold som har innvirkning på folketallsutviklingen.

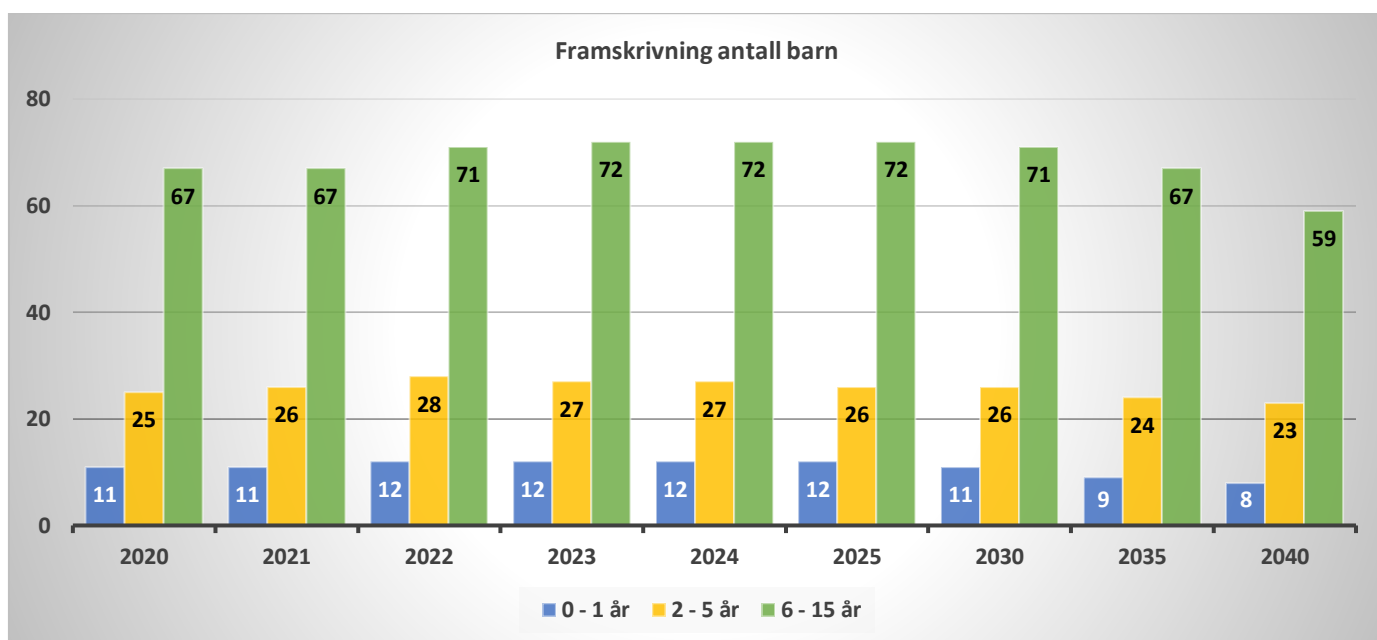
Figurene og tabellen under viser forventet befolkningsutvikling fremover. Prognosen for befolkningsutvikling er fordelt på aldersgrupper.

Alder	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2030	2035	2040
0 - 1 år	15	15	11	11	12	12	12	12	11	9	8
2 - 5 år	33	30	25	26	28	27	27	26	26	24	23
6 - 15 år	74	66	67	67	71	72	72	72	71	67	59
16 - 66 år	530	500	479	462	447	437	437	434	391	350	338
67 - 79 år	111	112	112	116	125	133	132	125	151	155	134
80 - 89 år	60	61	68	66	63	59	62	69	58	62	83
90 - år	11	10	7	11	12	12	13	14	17	20	15
Total	834	794	769	759	758	752	755	752	725	687	660

Det er innbyggertallet og befolknings sammensetningen pr. 01.07.21 som danner grunnlaget for overføringene gjennom inntektssystemet for 2022.

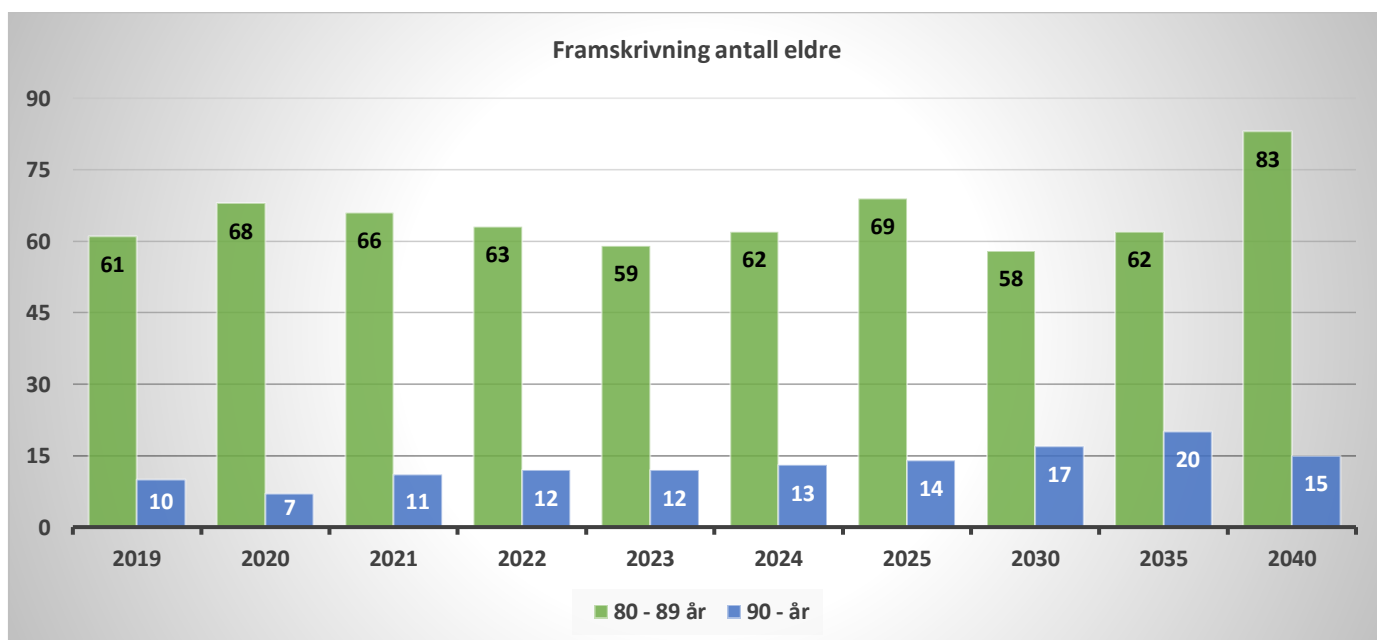
Sammenlignet med befolkningstallet i 2021 viser den totale befolkningsframskrivingen en svak nedadgående tendens utover i planperioden (2022 – 2025). På lang sikt utover mot 2035 og 2040 framskrives folketallet til godt under 700.

Aldersgruppen 2 – 5 år som er den gruppen som går i barnehagen vil være noenlunde stabil i planperioden med mellom 26 og 28 barn. Antallet småbarn (0 – 1 år) er prognosert med et antall på 6 barn pr. år. Disse tallene er det naturlig nok stor usikkerhet omkring. Erfaring har vist at fødselstallet kan variere mye fra det ene til det andre året.

Etter en vedvarende lang periode med meget sterk elevtallsnedgang i grunnskolen viser prognosene at elevtallet i planperioden vil øke litt, fra dagens 67 elever til 72 elever i årene 2023 – 2025. Deretter vil elevtallet synke.

På lengre sikt er det atskillig mer usikkerhet om både barnetallet i barnehagen og grunnskolen da det i hovedsak er fødselstallet i Tydal som avgjør hvor mange barnehage- og grunnskolebarn det blir. Blir det født i gjennomsnitt 6 barn i året blir det etter hvert bare 60 barn i grunnskolen og 24 barnehagebarn (alderen 2 – 5 år).

Etter noen år med stabilt antall eldre i aldergruppen 80 – 89 år økte antallet fra 2017 med 13 til 66 personer i 2021. I planperioden viser prognosene en nedgang til 59 personer i 2023 før den øker igjen i 2024/25. Antallet eldre i gruppen over 90 år viser en dobling fra 7 til 14 fra 2020 til utløpet av planperiode i 2025. På lang sikt utover mot 2035 viser prognosene ytterligere økning før den vil falle igjen mot 2040.

5. Kommunens rammebetingelser

I økonomiplanen legges det en hel rekke forutsetninger til grunn som prisvekst, lønnsvekst, arbeidsgiveravgift, pensjonskostnader, anslag på skatteinntektene og anslag på rammeoverføringene herunder befolkningsutviklingen, konsesjonskraftinntekter, eiendomsskatt, finanskostnader m.m. i planperioden.

5.1 Driftsinntektene

Kommunesektoren har en rekke inntektskilder; skatteinntekter fra inntekt og formue, statlige overføringer (rammetilskudd, øremerkede tilskudd mv.), gebyrinntekter, renteinntekter, eiendomsskatt og andre særinntekter (kraftinntekter mv.).

Ettersom store deler av kommunesektorens samlede inntekter bestemmes av skatteinntekter og rammetilskudd (de frie inntektene, til sammen ca. $\frac{3}{4}$ i gjennomsnittskommunen), har kommunen begrensede muligheter til å øke sitt inntektsgrunnlag i løpet av økonomiplanperioden. Mulighetene knytter seg i første rekke til å:

- Innføre/øke eiendomsskatt (begrenset oppad til maksimal sats fastsatt av Stortinget) ta ut/øke utbytte fra eierposter hvis mulig.
- Innføre/øke gebyrer for en høyere selvfinansieringsgrad (begrenset oppad til full kostnadsdekning), øke renteinntekter ved å bygge opp fond/styrke likviditeten.

Når kommuneproposisjonen legges fram for Stortinget i mai, vil kommunene få en god indikasjon på utviklingen i sektorens frie inntekter i året som kommer. Nivået på de frie inntektene fastsettes endelig i statsbudsjettet på høsten. I forbindelse med at statsbudsjettet legges fram, utarbeider departementet også et anslag på fordelingen av de frie inntektene på kommunenivå. Anslaget vises i Beregningsteknisk dokumentasjon til Prop. 1 S (Grønt hefte) og i nettløsningen «Frie inntekter på nett» som finnes på departementet sine nettsider. Ved utarbeidelsen av anslaget på de frie inntektene på kommunenivå i statsbudsjettet legges innbyggertallet per 01.07 året før budsjettåret til grunn, samt oppdaterte kriteriedata. I kommuneproposisjonen varsles eventuelle endringer i inntektssystemet, innlemming av øremerkede tilskudd og oppgaveendringer for det kommende budsjettåret. Alt dette er innarbeidet i anslaget på frie inntekter, slik at rammetilskuddet som presenteres i statsbudsjettet er endelig (sett bort fra eventuelle tilleggsbevilgninger senere i budsjettåret).

Ordningen med løpende utjevning av skatteinntektene gjør at den enkelte kommunes skatteinntekter ikke vil være kjent før på nyåret etter budsjettåret. Det er derfor viktig at den enkelte kommune selv gjør egne anslag på skatteinntektene. Skatteinntektene som omfattes av inntektsutjevningen er skatt på alminnelig inntekt og formue fra personlige skattytere, samt naturressursskatt. Størrelsen på skatteinntektene avhenger blant annet av utviklingen i skattegrunnlagene og av den kommunale skattøren. Inntektsutjevningen eller skatteutjevningen skal utjevne forskjeller mellom kommunenes skatteinntekter.

Dersom en tar utgangspunkt i skatteinntekter og inntektsutjevning, vil en kunne gjøre rimelig gode anslag for den enkelte kommune ved å basere seg på faktiske skatteinntekter fra foregående år og justere med (1) skatteveksten i makro, (2) egen befolkningsutvikling i forhold til landsgjennomsnittet og (3) eventuelt justere for kjente faktorer for eget skattegrunnlag som kan påvirke inntektsutjevningen.

Frie inntekter består av rammetilskudd, skatteinntekter (fra private og kraftanlegg), eiendomsskatt, konsesjonskraft og andre ikke øremerkede statlige tilskudd, og er hovedfinansieringskilden for driftsrammene.

5.1.1 Skatteinntekter og rammetilskudd

Kommunesektorens rammebetingelser styres i vesentlig grad av de bevilgninger som Stortinget vedtar. Som utgangspunkt for budsjettarbeidet har man hatt kommuneproposisjonen (Kprp) som kom i mai og Regjeringen Solbergs forslag til statsbudsjett for 2022 (Prop. 1 S). Statsbudsjettet er i skrivende stund ikke vedtatt så det er en viss grad av usikkerhet som berører kommuneøkonomien.

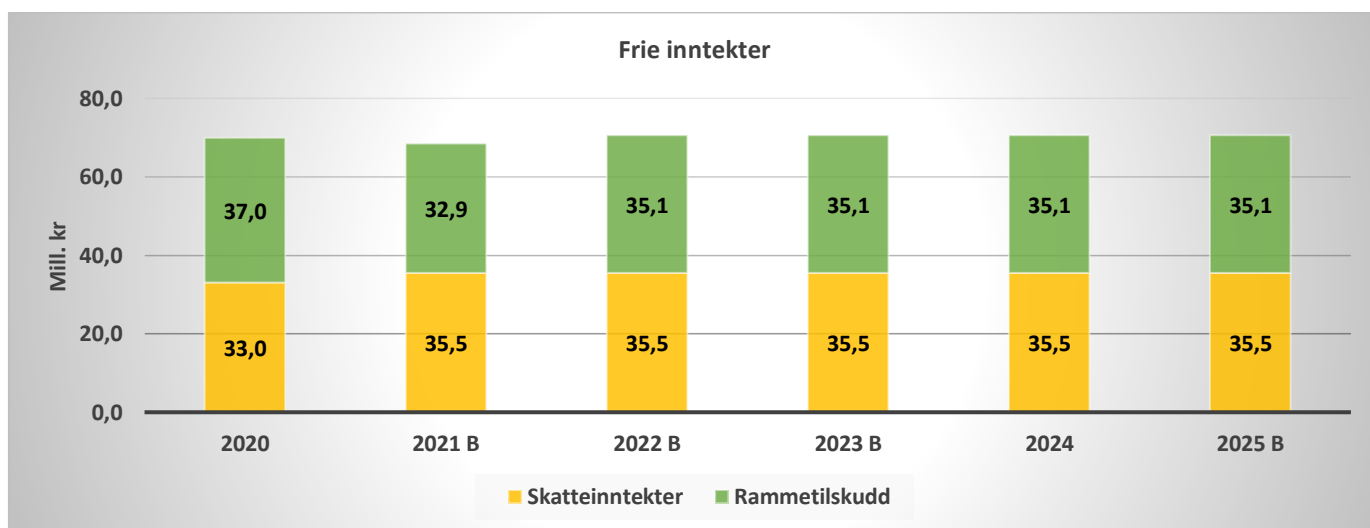
Kommunesektorens organisasjon (KS) har utviklet et verktøy (prognosemodell) for beregninger av de frie inntektene. Dette verktøyet blir oppdatert jevnlig basert på ny informasjon om inntektsrammene og befolkningsutvikling, og innarbeider blant annet også beregningene som departementet gjør i Grønt hefte.

KS' prognosemodell er et godt utgangspunkt for å beregne kommunenes frie inntekter. Den er også nyttig for kommunen å bruke til å utarbeide anslag på de frie inntektene utover i økonomiplanperioden. Kommunen må legge inn egne prognoser på befolkningsutvikling, både for landet som helhet og i egen kommune, samt justere forventet vekst for skatt og rammetilskudd på nasjonalt nivå i økonomiplanperioden. Den enkelte kommune kan vurdere om den vil legge til grunn egne befolkningsprognoser basert på lokal kunnskap eller benytte SSBs befolkningsprognoser. Ved å legge inn SSB sin befolkningsprognose for utviklingen av befolkningen for landet, vil en kunne få et rimelig godt anslag på utviklingen i frie inntekter for egen kommune. Når det gjelder hvilken inntektsvekst på nasjonalt nivå som det vil være rimelig å legge til grunn i økonomiplanen, vil det sjeldent være gitt klare signaler om hvilken inntektsvekst som kan forventes utover det første året fra sentralt hold. Enkeltelementene i skatt og rammetilskudd for 2022 og i økonomiplanen fremkommer i tabellen nedenfor.

Tabellen er hentet fra prognosemodellen som er utarbeidet av KS på bakgrunn av regjeringens forslag til statsbudsjett for 2022 og befolkningsprognosene for Tydal.

Med den informasjonen vi har på nåværende tidspunkt vil de frie inntektene være noenlunde uforandret neste år. De vil også være noenlunde lik de øvrige årene i planperioden.

Man mottar størst innbyggertilskudd for de eldste og barn i barnehage- og grunnskolealderen. Det har sammenheng med at kostnadene er størst med å gi tjenestetilbudene til disse aldersgruppene.

For 2022 vil Tydal kommune ha en utgiftsbehovsindeks på 1,4391, dvs. at vi er vurdert å være 43,91 % dyrere å drifte enn gjennomsnittet av kommunene i Norge. Indeksen er forutsatt stabil i hele planperioden.

Anslag på frie inntekter for 2022 er 70,6 mill. kr. I tallet er kompensasjon for forventet lønns- og prisvekst (deflator) på 2,5 % inkludert. Videre er 0,41 mill. kr i skjønntilskudd for stor folketallsnedgang inkludert som er en nedgang på 0,45 mill. kr fra 2021. Anslag på oppgavekorrigert vekst fra regnskap 2021 utgjør ca. 1,6 mill. kr tilsvarende 2,3 %. Med en deflator (lønns- og prisvekst) på 2,5 % innebærer det en reell nedgang i de frie inntektene for 2022.

5.1.2 Eiendomsskatt

Tydal kommune har hatt eiendomsskatt på verker og bruk i mange år. Satsen er 7 promille som er maksimalsatsen. Eiendomsskattetaksten fastsettes av kommunen med unntak av for kraftanleggene hvor den fastsettes av ligningsmyndighetene.

Endringer i eiendomsskatteloven

Med virkning fra 2019 er det gjort endringer i eiendomsskattelovgivningen. Kort oppsummert er det endringer i verdsettelsesprinsipper. Deler av skattegrunnlag skal fases ut over en periode på 7 år samt at noen objekter som tidligere har vært beskattet faller ut av loven. Dette medfører krav om ny taksering.

Etter at retakseringen ble gjennomført kan vi fastslå inntektsbortfallet i år 1 til ca. kr 36 000,-. Dette vil øke til ca. kr 252 000,- når utfasing av det særskilte beskatningsgrunnlaget er fullt ut gjennomført. Det er sagt at dette inntekstapet skal kompenseres av staten, men rammen for kompensasjonen er ikke stor nok til å dekke alt inntektsbortfall etter lovendringen, så det må regnes med at noe av effekten av endringen vil gi oss lavere kompensasjon enn det reelle tapet.

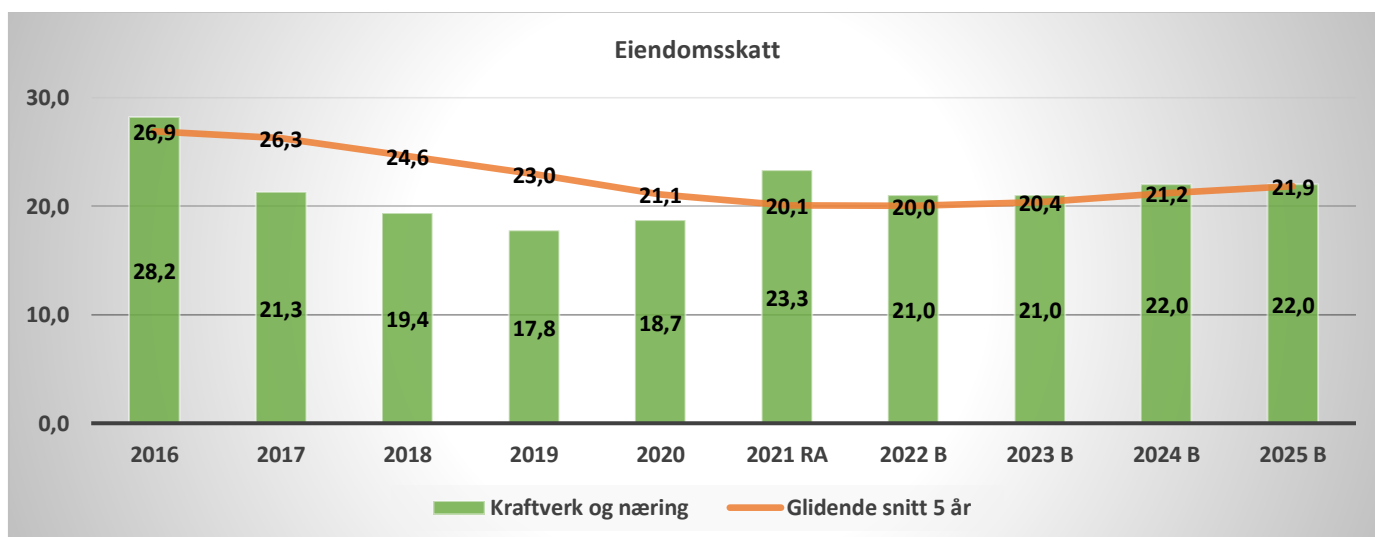
Eiendomsskatt fra næringseiendommer og andre skattbare installasjoner vil i 2022 utgjøre anslagsvis 0,1 mill. kr.

Eiendomsskatt fra kraftanleggene

Det er staten som fastsetter skattetakstgrunnlaget for kraftanleggene. Normalt offentliggjøres det omkring 20. oktober året forut før skatten utskrives. I år har staten informert om at grunnlaget ikke blir offentliggjort før omkring 26. november. Det innebærer at eiendomsskatten fra kraftanleggene ikke er kjent når kommunedirektørens forslag til budsjett og økonomiplan fremlegges.

Eiendomsskattene fra kraftanleggene har siden 2016 blitt redusert med 10,3 mill. kr til ca. 18,7 mill. kr i 2020. Beløpet i 2020 inkluderer økt eiendomsskatt for eiendomsskatteårene 2016 – 2018 på nesten 1 mill. kr. For 2021 vil eiendomsskattene utgjøre 23,3 mill. kr hvorav 1,2 mill. kr gjelder økt eiendomsskatt for årene 2016 – 2018. Ser vi bort fra det siste er det en stor økning i eiendomsskattene fra 2020 til 2021 på 4,4 mill. kr. Når vi ser på gjennomsnittsinntektene fra eiendomsskattene som glidende gjennomsnitt over 5 år, er inntektene mye mer stabil. I perioden 2016 til 2020 varierte de årlig mellom 26,9 mill. kr og 21,1 mill. kr i 2020. Reduksjonen i eiendomsskattene fra kraftanleggene fra 2014 og framover skyldes bl.a. innføring av tidsserier med lavere kraftpriser enn de som fases ut som legges til grunn ved beregning av eiendomsskatten på kraftverk. I tillegg er satsen for den statlige grunnrenteskatten økt, og siden grunnrenteskatten kommer til fradrag i kommunens eiendomsskattegrunnlag, skjer det en forskyvning av skattegrunnlaget fra kommunene til staten. Det er usikkert hvordan dette påvirker grunnlaget for 2022 og årene framover. Budsjettet og økonomiplanen er oppsatt med årlig 21 mill. kr i eiendomsskatt fra kraftanleggene i årene 2022 og 2023 og 22 mill. kr i årene 2024 og 2025. I planperioden vil det glidende gjennomsnittet antagelig være noenlunde stabilt omkring 20 – 21 mill. kr.

For økonomiplanperioden kan eiendomsskattene anslås slik i mill. kr:

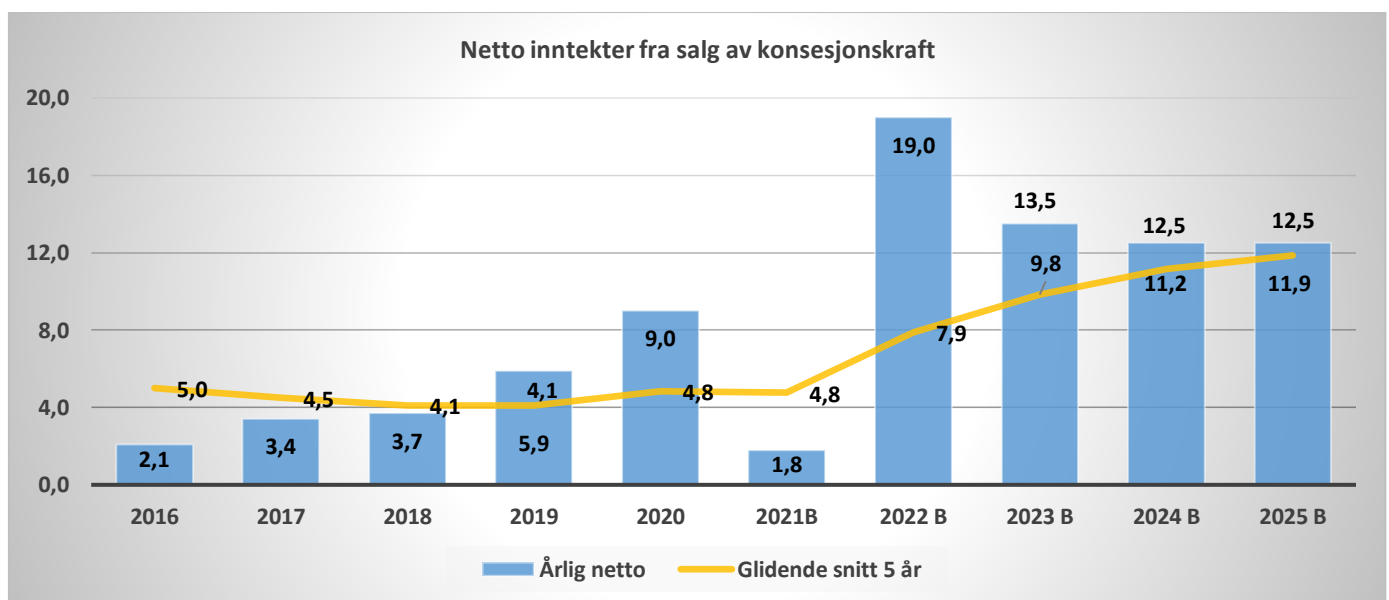
5.1.3 Konesjonskraftinntekter

Eiere av større vannkraftverk har plikt til å levere en andel av kraften som produseres til kommunene som er berørt av kraftutbyggingen, såkalt konesjonskraft. Plikten til å avstå konesjonskraft er lovbestemt og kraften skal leveres til den prisen som loven foreskriver. Retten til konesjonskraft er begrenset til primærkommunens behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning. Overskytende kraft tildeles til fylkeskommunen. Formålet med konesjonskraften er å sikre vertskommunene en andel av verdiskapningen som vannkraftutbyggingen gir opphav til. Vertskommunene bidrar gjennom avståelse av verdifulle naturressurser til denne verdiskapningen.

I kontrakt mellom Statkraft energi AS og Tydal kommune datert 26.11.12 fremgår det at den maksimale konesjonskraftmengden til Tydal kommune utgjør 110,7 GWH. Alminnelig forbruk i Tydal utgjorde i 2020 imidlertid 39,5 GWH så kommunen får nyttiggjort kun ca. 1/3 av den totale mengden. Mye av det overskytende går midlertidig til fylkeskommunen. Etableringen av Tydal Data Center AS gjør at kommunen kan ta ut hele konesjonskraftmengden fra og med 2022.

Prisen kommunen betaler for innkjøpet fra Statkraft er sammensatt med 24,4 GWH til såkalt OED-pris og resterende 86,3 GWH til selvkostpris på kraftverkene i Tydal. Fordelingen fremkommer av avtalen med Statkraft og baserer seg på konesjoner gitt før og etter 1959. Mens OED-prisen er svakt stigende, er derimot selvkostprisen på kraftverkene i Tydal sterkt økende. Det skyldes at det pågår omfattende vedlikehold og oppgradering av verkene, et arbeid som vil pågå i flere år fremover. Kommunens innkjøpspris vil øke med flere ører pr KWH.

For økonomiplanperioden kan netto konesjonskraftinntekter anslås slik i mill. kr:

Netto inntekter fra salg av konesjonskraft varierer mye fra år til år. I 2020 utgjorde de 9 mill. kr mens de i 2021 er anslått å utgjøre ca. 2 mill. kr. I 2019 utgjorde de 5,9 mill. kr.

Årsaken til svingningene skyldes tilbud og etterspørsel herunder finanskriser samt tilgang til kraft og kapasitetsutnyttning i nettet. Prisen på kull og CO2 er underliggende prisdrivere på strømprisene i et langsiktig perspektiv. På mellomlang sikt kommer hydrologien inn som en faktor og på kort sikt påvirkes prisene av tilgang på kraft som ikke kan magasineres (solenergi og vindkraft).

Konesjonskrafta selges til fastpris. Krafta for 2022 er solgt. Gitt at prisen vi må betale for konesjonskraften (OED-prisen og selvkost) samt innmatingskostnader blir som forventet, kan det anslås en netto inntekt på 19 mill. kr i 2022. Ved å selge krafta til fastpris vil risikoen for store avvik mellom regnskap og budsjett være betydelig mindre.

For årene 2023 – 2025 er det lagt til grunn inntektsnivå i samsvar med fastpriskontrakter som omsettes for disse årene. Videre er det lagt til grunn at innkjøpsprisen (selvkostprisen) øker fremover. Selvkostprisene øker fordi det

pågår omfattende vedlikehold og oppgradering av kraftverkene i Tydal. Nettoinntektene vil med disse forutsetningene, årlig utgjøre ca. 12 – 13 mill. kr.

Når vi ser på gjennomsnittsinntektene fra salg av konsesjonskraft som glidende over 5 år ser vi at inntektene er mye mer stabile. I perioden 2016 til 2020 varierte de årlig mellom 4 og 5 mill. kr. I planperioden vil det glidende gjennomsnittet øke betydelig til ca. 8 mill. kr i 2022 og ca. 11 mill. kr i 2024.

5.1.4 Konsesjonsavgifter

Konsesjonsavgiftene er budsjettert med 5,9 mill. kr. Konsesjonsavgiften reguleres med 5 års mellomrom, sist i 2019. Konsesjonsavgiftene avsettes til næringsfondet og tas inn i budsjettet til bruk i kommunens næringsarbeid og til finansiering av felleskommunale tiltak og infrastruktur.

Fondsbeholdningen var pr 31.12.20 på 5,4 mill. kr. Anslått bruk i 2021 er på 7,4 mill. kr og saldo blir da ca. 4,2 mill. kr ved utgangen av 2021.

5.2 Driftsutgiftene

Kommunesektoren har en rekke utgifter knyttet til tjenesteproduksjon. I konsekvensjustert budsjett legges det til grunn at man opprettholder dagens driftsaktivitet uten at det settes i gang nye driftstiltak og nye investeringer. Det innebærer uforandret personalinnstas som er kommunens klart største og viktigste ressurs.

I del 2 økonomisk handlefrihet vil de ulike sektorenes utgiftsbehov vurderes med utgangspunkt i befolkningsprognosene og eventuell kjennskap til særskilte behov ved befolkningen. Det gjøres vurderinger rundt hvordan befolknings sammensetningen vil påvirke tjenestebehovet og utgiftene.

5.2.1 Lønns- og prisvekst, pensjonsutgiftene og arbeidsgiveravgift

Lønns- og prisvekst

I statsbudsjettet anslås prisveksten for kommunale varer og tjenester (kommunal deflator) fra 2021 – 2022 til 2,5 %. Kommunenes lønns- og prisvekst kompenseres ved å øke rammetilskuddet med den kommunale deflatoren.

Lønnsveksten for 2022 er anslått til 3,2 %. Det er i budsjettet avsatt budsjettmidler i samme størrelse som anslått lønnsvekst. I kr utgjør det ca. 2,5 mill. kr. Beløpet inkluderer sosiale omkostninger.

Med samlede lønnskostnader herunder sosiale omkostninger på ca. 80 mill. kr vil selv små lønnstillegg utgjøre store beløp. En årslønnsvekst på 1 % vil utgjøre 0,8 mill. kr, 2 % 1,6 mill. kr osv.

Arbeidsgivers andel av pensjonsutgiftene

Kommunens pensjonsleverandør er for lærerne Statens pensjonskasse (SPK) og for øvrige ansatte Kommunal landpensjonskasse (KLP).

I budsjettforslaget er normalpremien for pensjonsutgiftene, basert på aktuarberegninger av KLP og SPK lagt til grunn. Beregningene gir følgende beregningssatser for 2021:

KLP – Fellesordningen	16 % av brutto lønnsutgift
KLP – Sykepleierordningen	16 % av brutto lønnsutgift
SPK (Statens pensjonskasse)	7,5 % av brutto lønnsutgift

Kommunens samlede kostnader til pensjon vil utgjøre ca. 8 mill. kr i 2022.

Alle som har offentlig tjenestepensjon i KLP må skyte inn et egenkapitalinnskudd. Dette innebærer at vi også er eiere av selskapet. Hvis KLPs styre krever ytterligere egenkapitalinnskudd plikter vi som eier å skyte inn dette. Egenkapitalinnskudd i KLP skal føres i investeringsregnskapet. Egenkapitalinnskuddet skal føres i regnskapet som kjøp av andeler og kan ikke lånefinansieres. Beregninger fra KLP viser at egenkapitalinnskuddet for 2021 kan anslås til ca. 0,5 mill. kr. Dette beløpet videreføres i planperioden og finansieres med overføring fra driftsregnskapet.

Arbeidsgiveravgift

Arbeidsgiveravgiften i Tydal er på 6,4 %. Kommunen har et samlet budsjett på ca. 4,7 mill. kr i arbeidsgiveravgift for 2022.

5.3 Investeringer og gjeld

En økonomiplan skal vise hvordan kommunens investeringer i bygg og anlegg vil påvirke kommunens økonomi de kommende årene. I konsekvensjustert budsjett vises konsekvensene uten at det gjøres nye investeringer.

En kommune med sterk befolkningsvekst kan måtte investere i nye bygninger fordi kommunen har nådd en kapasitetsgrense. Det kan kreve at kommunene påtar seg utgifter i forkant av at de nye innbyggerne utløser inntekter. Dette krever god planlegging og god økonomistyring. En kommune i motsatt situasjon må kanskje redusere bygningsmassen fordi det ikke lenger er grunnlag for å opprettholde tjenester i eksisterende bygninger. Dette fører til økte investeringsutgifter ved nyinvesteringer, eller muligheter for inntekter fra salg av bygninger der det er marked for det.

Investeringer betyr at kommunen får endrede drifts- og vedlikeholdskostnader. Økte finansutgifter gjennom renter og avdrag vil belaste kommunens budsjett. I tillegg kommer utgifter til forvaltning, drift og vedlikehold av bygningene.

Avhending av bygninger og annen kapital vil kunne gi kommunen inntekter som kan finansiere andre investeringer, eller redusere lånegjeld, og kan dermed bidra til lavere vekst eller reduksjon i finansutgiftene. Avhending gir også muligheter for å redusere utgifter til forvaltning, drift og vedlikehold.

Utgangspunktet for finansutgiftene er kommunens samlede gjeld. Når en skal vurdere hvordan økt gjeld slår ut på driftsnivået, er det viktig først å ta hensyn til at for visse typer investeringer vil økte rente- og avdragsutgifter helt eller delvis kunne bli motsvart av økning på inntektssiden. Det gjelder for eksempel rentekompensasjonsordninger, der staten dekker renteutgiftene, og investeringer på selvkosttjenester, der utgiftene i praksis vil bli dekket gjennom gebyrene fra innbyggerne. Deretter må kommunen anslå størrelsen på de årlige avdragene og sørge for at disse er tilstrekkelige til å oppfylle kravet i kommuneloven om minimumsavdrag. Kommunenes gjeldsutvikling gjennom året sammenholdt med forventet rentenivå på gjelden er grunnlaget for beregning av kommunenes renteutgifter. Forventede renteutgifter vil avhenge av om og eventuelt i hvilken grad kommunen har bundet renten på eksisterende gjeld og hvordan rentene forventes å utvikle seg de neste årene. Her vil også kommunens finansreglement legge føringer på hvordan kommunen skal forvalte gjelden i økonomiplanperioden.

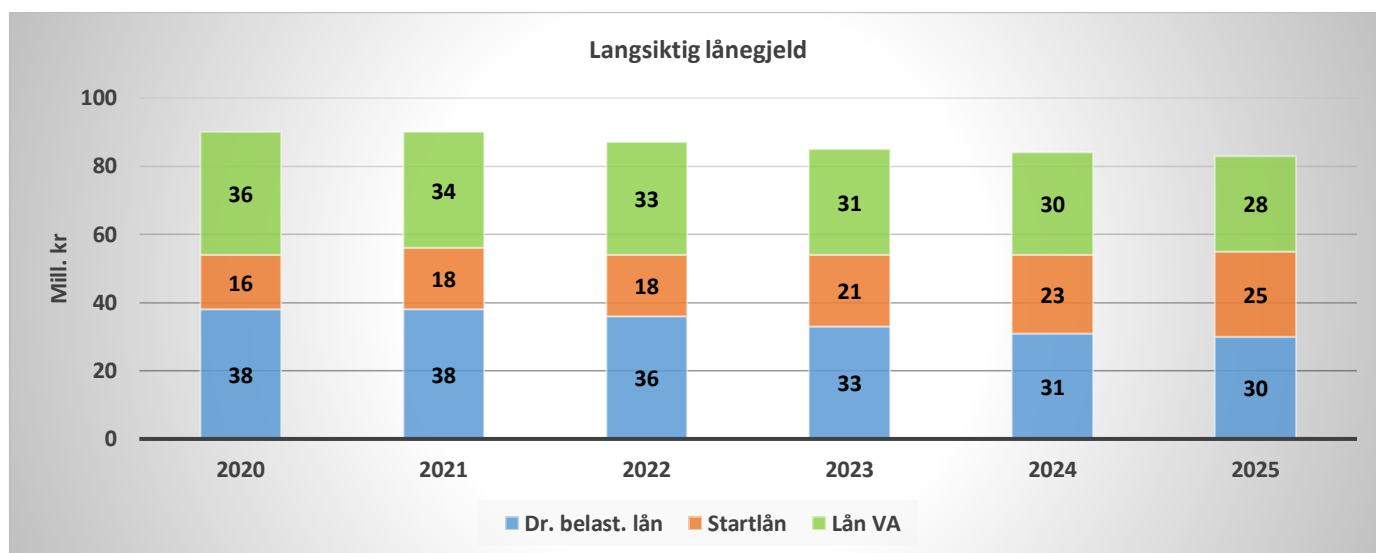
I mars i 2020 kom koronapandemien som førte til svært store utfordringer på mange områder. Én av dem var på finansområdet. Finansmarkedene var svært urolige om påvirket alle i mer eller mindre grad. På innlånsdelen har Tydal en stor andel lån med stabil fast rente og ble således ikke eksponert i særlig stor grad. På innskuddssiden er Tydal mer negativt berørt da kommunens størrelse på driftslikvidene gjør at vi har flytende rente på innskuddene.

5.3.1 Langsiktig lånegjeld, finansutgifter- og inntekter

Ikke alle låneopptak belaster kommunens økonomi like mye. Kommunen har store investeringer i VAR-området (vann, avløp og renovasjon). Der skal kapitalutgiftene dekkes av gebyrer fra abonnentene. Kommunen tar også opp en del lån til videre utlån (startlån) fra Husbanken. Disse lånene tilbakebetales fra låntakerne.

5.3.2 Langsiktig lånegjeld

For økonomiplanperioden kan utviklingen i den langsiktige lånegjelda anslås slik i mill. kr pr 31.12:

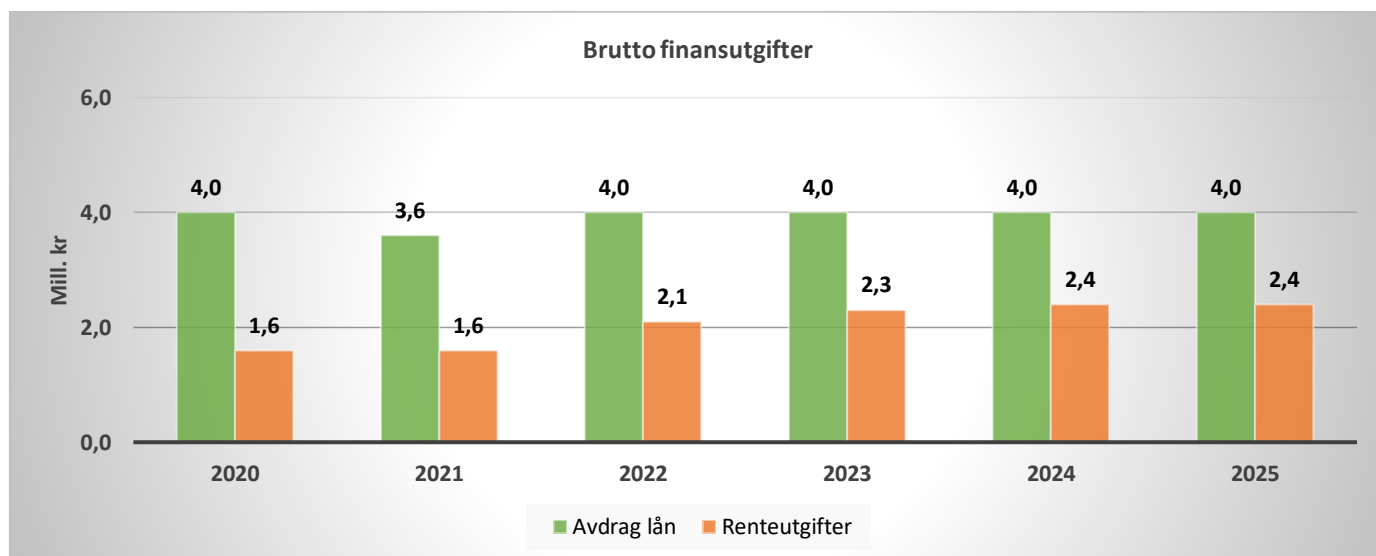

Den totale langsiktige lånegjelda utgjorde ved siste årsskifte 90 mill. kr (toppen av stolpene).

Lånegjelda har de siste årene vært relativt stabil. Ikke alle lånene tynger like mye. Startlån og lån (avskrivninger) i avgiftssektorene utgjør til sammen ca. 52 mill. kr og belaster som sådan ikke kommunens netto driftsresultat. Restgjelda som påvirker driften vil pr. 31.12.21 utgjøre omlag 38 mill. kr (blå stolpe i diagrammet ovenfor) og utgjøre 42 % av den totale lånegjelda. Ved slutten av planperioden vil den ha sunket til ca. 30 mill. kr forutsatt at det ikke blir tatt opp lån som påvirker kommuneøkonomien.

5.3.3 Brutto finansutgifter

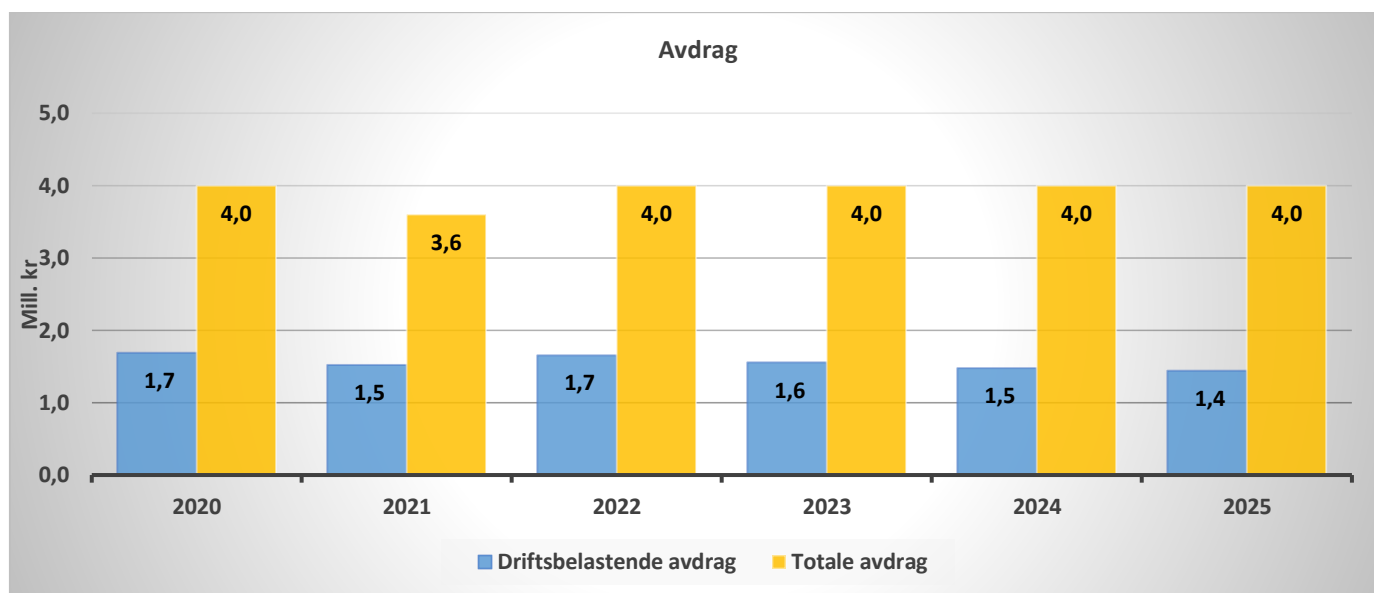
For økonomiplanperioden kan brutto finanskostnader anslås slik i mill. kr:

Brutto finanskostnader utgjorde 5,6 mill. kr i 2020 (toppen av diagrammet). Deretter vil de øke til ca. 6,8 mill. kr ved utgangen av 2025 forutsatt at det ikke blir tatt opp nye lån i perioden. I 2021 skal kommunen betale til sammen omtrent ca. 5,2 mill. kr i renter og avdrag.

5.3.4 Avdrag

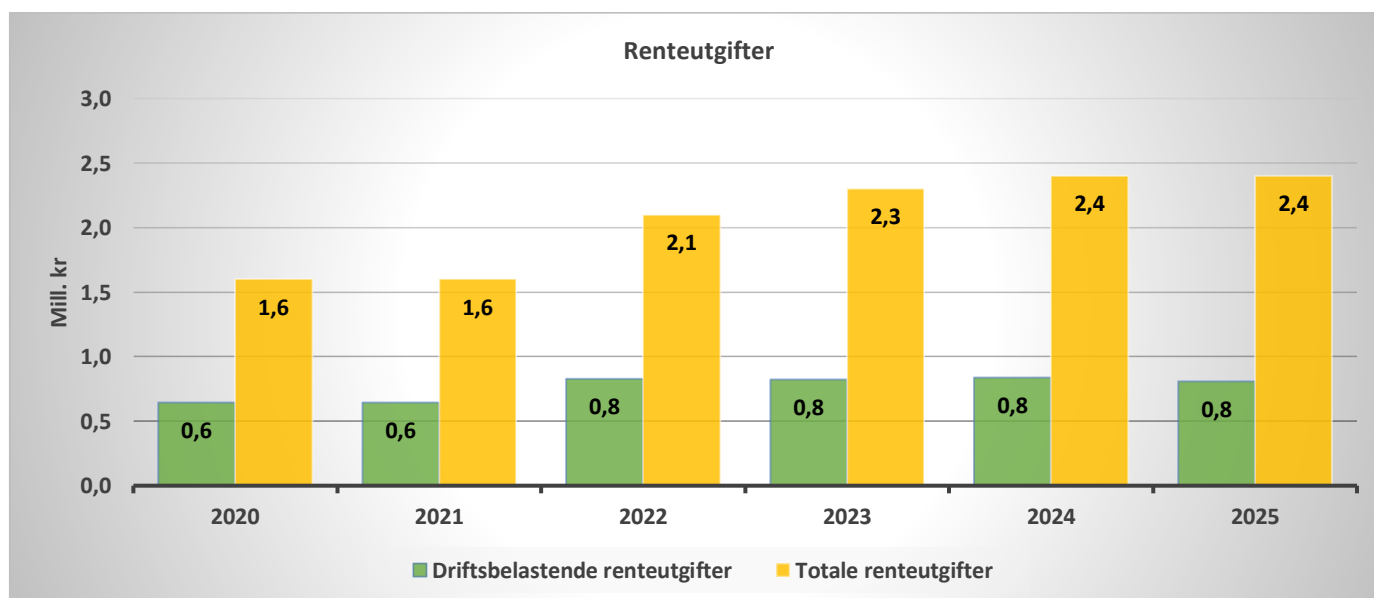
For økonomiplanperioden kan avdragene anslås slik i mill. kr:

Driftsbelastende avdrag utgjorde 1,7 mill. kr i 2020. Deretter vil de synke svakt nedover i planperioden til 1,4 mill. kr ved utgangen av planperioden i 2025 forutsatt at det ikke blir tatt opp nye driftsbelastende lån i perioden.

5.3.5 Renteutgifter

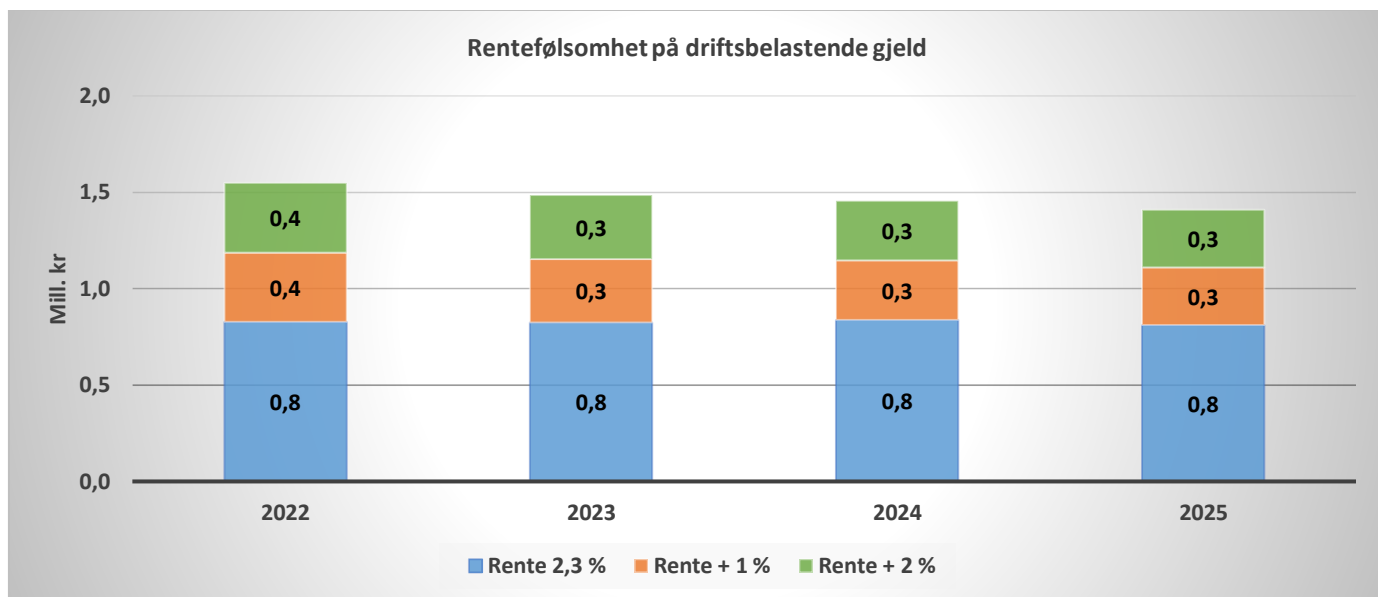
For økonomiplanperioden kan rentekostnadene anslås slik i mill. kr:

Driftsbelastende renteutgifter utgjorde 0,6 mill. kr i 2020. Renteutgiftene vil fremover øke noe som en følge økt rentenivå. Ved utgangen av 2025 vil de utgjøre omtrent 0,8 mill. kr forutsatt at det ikke blir tatt opp nye driftsbelastende lån i perioden.

5.3.6 Rentefølsomhet på driftsbelastende renteutgifter

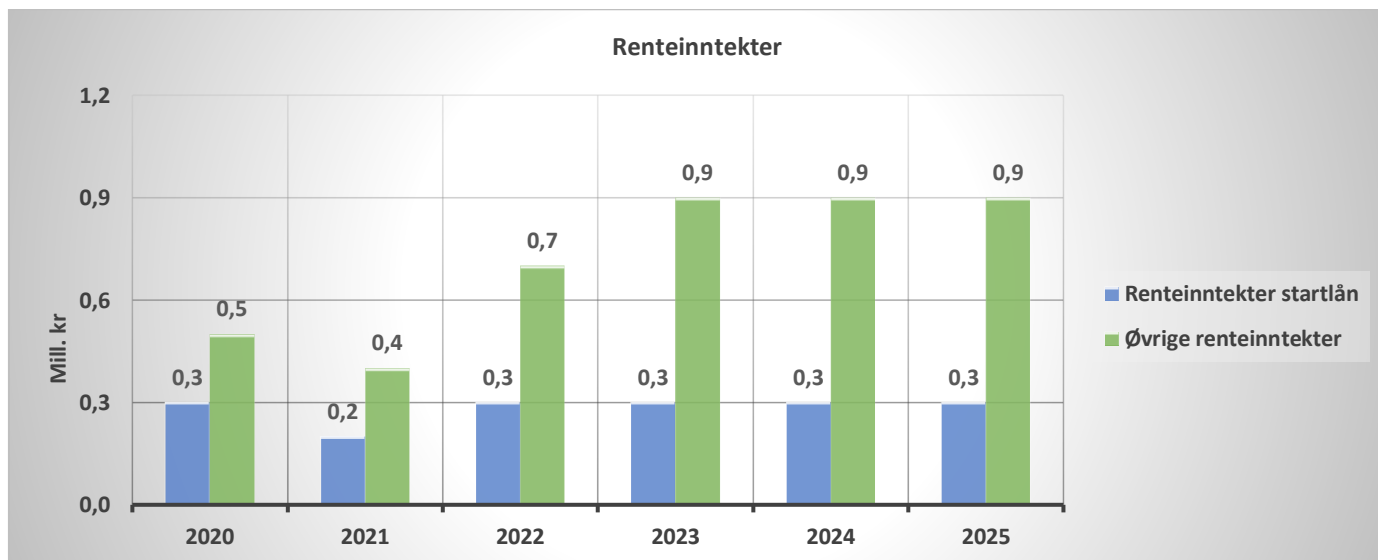
Kommunen er følsom for renteoppgang på den driftsbelastende gjelda. Grafen under viser endringer om renten øker med henholdsvis 1 og 2 %-poeng i forhold til dagens rentenivå.

Vi ser at om renten øker med 1 %-poeng så øker de driftsbelastende renteutgiftene med om lag 0,4 mill. kr. En økning på 2 %-poeng vil nedføre en økning i driftsbelastende renteutgifter på 0,8 mill. kr. Økte renteutgifter på den driftsbelastende lånegjelda må inndekkes. Med relativt lav driftsbelastende lånegjeld, og relativt stor andel fastrente, er Tydal kommune mindre utsatt for rentehevinger.

5.3.7 Renteinntekter

For økonomiplanperioden kan renteinntektene anslås slik i mill. kr:

Renteinntektene vil fremover øke noe som en følge av koronapandemien, som har ført til lavere rentenivå, nå synes å være under kontroll i Europa, og rentenivået vil da øke. Det gjelder både renteinntektene fra startlån og renteinntekter fra den øvrige kapitalen.

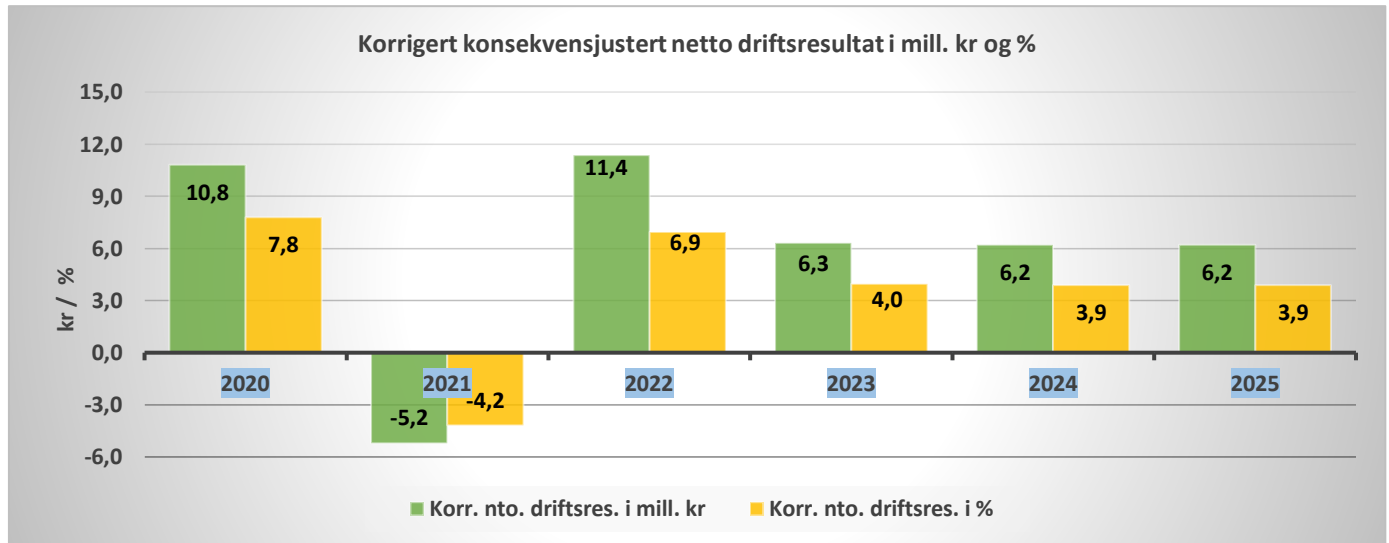
Renteinntektene er oppført i henhold til gjeldende avtaler og rentenivå på forventet likviditetsbeholdning. Avkastningen på de likvide midlene herunder fondene kan anslås til ca. 0,7 mill. kr i 2022 økende til 0,9 mill. kr hvert av de øvrige årene i planperioden.

6. Korrigert konsekvensjustert netto driftsresultat

Netto driftsresultat viser hvor stor del som kan brukes til å finansiere nye investeringer og avsetninger. Tallet må være positivt for at kommunen skal ha økonomisk bæreevne til å finansiere investeringer og avsetninger. For analysebruk er bl.a. både driftsinntektene- og utgiftene korrigert for avsetning og bruk av bundne driftsfond. Disse størrelsene varierer betydelig fra år til år, og korrigeringsene er gjort for å få sammenlignbare tall over flere år. Disse korrigeringsene fører til endret netto driftsresultat.

Netto driftsresultat er den beste indikatoren på økonomisk balanse i kommunesektoren, som igjen er viktig for å sikre et godt og stabilt tjenestetilbud. Anbefalt korrigert netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene (netto resultatgrad) er minimum 1,75 %. Tydal kommune har vedtatt et mål på 1,7 %.

Korrigert netto driftsresultat

Konsekvensjustert korrigert netto driftsresultat viser stort positivt handlingsrom hvert år i planperioden (2022 – 2025) **med hele 11,4 mill. kr i 2022 synkende til litt over 6 mill. kr de øvrige årene utover i planperioden.**

I prosent utgjør dette 6,9 % synkende til 3,9 % i 2025. Det er da forutsatt at man opprettholder dagens driftsnivå uforandret, uten bruk av disposisjonsfond og nye finanskostnader.

Bakgrunnen for at kommuneøkonomien har bedret seg skyldes en sterk økning i nettoinntektene fra salg av konsekvenskraft fra 2021 til 2022. Disse inntektene blir historisk høye og vil bli ca. 17 mill. kr høyere enn for 2021, og 10 mill. kr høyere enn for 2020.

Kommunen har gjennom år likevel mistet andre store inntekter med bakgrunn i følgende forhold:

- Stor nedgang i eiendomsskattene.
- Stor nedgang i antall grunnskolebarn.
- Stor nedgang i antall barnehagebarn.

Eiendomsskatteinntektene fra kraftverkene har siden 2016 blitt redusert med 10 mill. kr tilsvarende over 35 % sammenlignet med 2020, men viser nå gledeligvis en økning både i 2021 og sannsynligvis i 2022.

Over tid har antallet barn sunket drastisk for alle aldersgruppene. Etter en vedvarende lang periode med meget sterk elevtallsnedgang i grunnskolen viser prognosene at elevtallet i planperioden vil øke litt. Deretter vil elevtallet synke igjen. Mye av det samme bildet, med sterk nedgang i barnetallet, ser man i aldersgruppen 2 – 5 år. Prognosene viser at barnetallet vil være noenlunde stabilt i planperioden.

På lengre sikt er det atskillig mer usikkerhet om både barnetallet i barnehagen og grunnskolen, da det i hovedsak er fødselstallet i Tydal som avgjør hvor mange barnehage- og grunnskolebarn det blir. Det er normalt med store svingninger, men trenden viser klart en tydelig nedgang.

Den store nedgangen i både barnehage- og grunnskolebarn de siste årene gjør at kommunen over tid har fått en meget stor nedgang i inntekter gjennom inntektssystemet for disse aldersgruppene.

6.1 Konsekvensjustert korrigert netto driftsresultat målt mot kommunens eget mål

I forbindelse med behandlingen av økonomiplanen for perioden 2019 – 2022 og budsjettet for 2019, ble det bl.a. vedtatt mål om at for å skape en robust økonomi, og tilstrekkelig handlingsrom, skal netto driftsresultat være minimum 1,7 % i løpet av planperioden.

Målet innebærer at det årlig må avsettes ca. 3 mill. kr med budsjetterte brutto driftsinntekter på 170 mill. kr (2022).

Nøkkeltall	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Korr. nto. dr. res.i %	7,8 %	-4,2 %	6,9 %	4,0 %	3,9 %	3,9 %
Kommunens eget mål i %	1,7 %	1,7 %	1,7 %	1,7 %	1,7 %	1,7 %
Pluss/minus mål %-poeng	6,1 %	-5,9 %	5,2 %	2,3 %	2,2 %	2,2 %
Korr. nto. dr. res. i mill. kr	10,8	-5,2	11,4	6,3	6,2	6,2
Kommunens eget mål i mill. kr	2,3	2,3	2,8	2,8	2,8	2,8
Pluss/minus mål mill. kr	8,5	-7,5	8,6	3,5	3,4	3,4

God måloppnåelse (over 1,7 %)	Akseptabel måloppnåelse (0 – 1,7 %)	Dårlig måloppnåelse (under 0 %)
-------------------------------	-------------------------------------	---------------------------------

Konsekvensjustert korrigert netto driftsresultat er positivt hvert år i planperioden med 6,9 % i 2022 synkende til 3,9 % i 2025. Det innebærer at man ikke bare har nådd målet, men også ligger betydelig over om å frigjøre 1,7 % av budsjetterte brutto driftsinntekter for kommunen.

Differansen mellom kommunens mål og korrigert konsekvensjustert netto driftsresultat i planperioden utgjør 5,2 % i 2022 synkende til 2,2 % i 2025. I kr utgjør differansen 8,6 mill. kr i 2022 synkende til 6, mill. kr i 2025.

Over tid må kommunens netto driftsresultat være positivt for å sikre en bærekraftig økonomi og en effektiv ressursbruk. Ved å gjennomføre det vil man sikre at det ikke oppstår ubalanse i økonomien.

Selv om kommuneøkonomien nå bedres betydelig, må det fortsatt være stort fokus på omstilling og effektivisering av tjenestene. Bedring av kommuneøkonomien vil gjøre kommunen mer robust i forhold til valg man har tatt med å bestå som egen kommune. Det gir større muligheter til å møte fremtidens utfordringer gjennom vekst og utvikling. Samtidig gir det muligheter til større grad av vedlikehold av bygg og anlegg samt å realisere nødvendig infrastruktur i det kommunale tjenestetilbudet.

I økonomiplanens del 2 ser vi på hvilke disposisjoner og driftsendringer som gjøres i planperioden.

Del 2 - Økonomisk handlefrihet

Innledning

Del 2 økonomisk handlefrihet er en videreføring av del 1 konsekvensjustert budsjett som fokuserte på konsekvensene av å opprettholde dagens driftsaktivitet i økonomiplanperioden.

Del 2 er en analyse av dagens utgiftsrammer med hensyn på hvilke bindinger som ligger i disse. Siktemålet med analysen er å få fram den faktiske/reelle økonomiske handlefriheten.

Spørsmål det er naturlig å stille seg i den forbindelse er:

- Samsvarer dagens ressursfordeling med de politiske prioriteringer og vurderinger av de ulike behov?
- Benyttes tildelte ressurser til ulike formål på en rasjonell og effektiv måte?
- Oppnår en de resultater som en forventet ved ressurstildelingen til ulike formål?
- Samsvarer dagens subsidiepolitikk (f.eks. avgifts- og egenbetalingspolitikk) med de politiske prioriteringer?

Analysen vil skje ved en drøfting av hver enkelt sektors rammer og vil så langt det er mulig inneholde opplysninger om mulige reelle innsparinger og inntektsøkninger.

Del 2 ivaretar også lovens krav om handlingsplan hvor det i foreslås tiltak i planperioden for å arbeide mot målene i kommuneplanen.

Som vi så i del 1 konsekvensjustert budsjett vil det å videreføre dagens driftsnivå uforandret gi kommunen økt økonomisk handlingsrom, dog under svingende inntekter fra konsesjonskraft og eiendomsskatt.

7. Sektorene

7.1. Ansvarsområde 1 – sentrale styringsorganer og fellesfunksjoner

Politisk

Kommunen har ordfører på heltid samt en ressurs som varaordfører. De politiske organene omfatter kommunestyret, formannskapet, utvalg for miljø og samfunn, sakkyndig nemnd og sakkyndig klagenemnd for eiendomsskatt med flere.

Administrasjon

Kommunedirektørens ledergruppe består av kommunedirektøren, sektorleder næring og landbruk, sektorleder helse og omsorg, økonomisjef, sektorleder teknikk og miljø og sektorleder oppvekst. Det er 3 årsverk på sentraladministrasjonen (kommunedirektør, økonomisjef og personalrådgiver). Ledergruppa har møter stort sett hver uke. Det gjennomføres i tillegg tjenesteledermøter. Her legges en sentral del av grunnlaget for en helhetlig organisasjon.

Administrativ virksomhet er i hovedsak stab- og støttefunksjoner som er underlagt kommunedirektøren. Dette gjenspeiler enhetens viktigste oppgave, som er å bidra til spisskompetanse og støttefunksjoner til de øvrige driftsenhetene. Herunder ligger økonomi/kommunekasse, personal, IKT, servicekontor, arkiv m.m. I løpet av 2019 ble bemanningen på kommunekassen redusert fra 1 årsverk til 0,6 årsverk (reduksjon på 0,4 årsverk) og ytterligere med 0,4 årsverk i 2021 til 0,2 årsverk.

Servicekontoret har i dag 4,8 % stillinger fordelt på 5 personer. Servicekontoret ivaretar oppgaver som arkivtjeneste, resepsjon, turistinformasjon, REF, valg, skjenke- og serveringsbevilling, kommunenes nettsider og sosiale medier, sekretariat for beredskap, kontorressurser for omsorgstjenesten og teknikk og miljø, politisk møtesekretariat, sekretærfunksjon for skole og omsorg. Saksbehandler oppgaver for kultur, fakturering for organisasjonen. Servicekontoret er knutepunkt for kommunikasjon både for innbyggere og ansatte. I 2022 blir det Innføring og opplæring av fagsystem for saksbehandling, utvalgsdel for politisk saksbehandling og eByggsak. Høsten 2021 ble Sikri valgt som felles leverandør av systemene i Værnesregionen. Arkivplan og bevarings- og kassasjonsplan skal revideres i 2022.

Kontroll og tilsyn

Kontrollutvalgets forslag til budsjett for kontroll- og tilsynsarbeidet har en ramme på kr 652 000,- for 2022. Rammen er tatt inn i kommunedirektørens forslag. Størstedelen av rammen går til dekning av kjøp av revisjonstjenester og sekretariattjenester for kontrollutvalget. For nærmere informasjon om kontrollutvalgets budsjettforslag vises det til utvalgets behandling som følger som vedlegg til dette dokumentet.

Administrative VR-tjenester

Tydal kommune deltar i det interkommunale samarbeidet Værnesregionen innenfor områdene IKT, innkjøp, lønn og regnskap samt personvernombud. Værnesregionen er en viktig arena for kommunen, både på politisk og administrativt nivå. Det er helt vesentlig at samarbeidet opprettholdes og utvikles videre, men på premisser som kommunen er tjent med.

Budsjett for Tydal kommunes andel i administrative tjenester i VR:

Type tjeneste i Værnesreg.	Regnskap 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
VARIT drift	3 789 000	4 064 000	4 428 000	4 428 000	4 428 000	4 428 000
Personvernombud			95 000	95 000	95 000	95 000
VR innkjøp	213 000	239 000	233 000	233 000	233 000	233 000
VR lønn og regnskap	1 598 000	1 739 000	1 697 000	1 697 000	1 697 000	1 697 000
VR administrativ ressurs	78 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
VR skatteoppkrever og kontr	223 000					
Sum driftsutg. Værnesreg.	5 901 000	6 072 000	6 483 000	6 483 000	6 483 000	6 483 000
VARIT investering	420 000	600 000	600 000	600 000	600 000	600 000
Sum totale utg. Værnesreg.	6 321 000	6 672 000	7 083 000	7 083 000	7 083 000	7 083 000

Kommunens andel i Værnesregionen innenfor administrative tjenester øker i 2022 med ca. 0,4 mill. kr i forhold til budsjettet for 2021.

Værnesregionen IT (VARIT)

VARIT ble etablert fra 01.05.10 som et interkommunalt vertskommunesamarbeid med Stjørdal kommune som vertskommune. VARIT skal bidra til at kommunene får økt kompetanse og redusert sårbarhet. Enheten skal legge til rette for at kommunene utnytter og utvikler eksisterende og nye digitale verktøy for å oppnå effektiviseringsgevinster og bedre ressursutnyttelse. Enheten har som mål å framstå som dyktig, pålitelig og serviceinnstilt. Enheten skal levere stabil og sikker drift.

I tillegg til kostnadene med VARIT har alle samarbeidskommunene lokale kostnader for å kunne levere IT-tjenester. Disse kostnadene utgjør i 2022 om lag 0,3 mill. kr etter foreslått reduksjon og er drift av kritisk nettverksinfrastruktur.

Innkjøps samarbeidet i Værnesregionen

Enheten driver fortløpende konkurranseutsetting av de største produktgruppene for kommunene i Værnesregionen. Videre driver enheten med rådgivning og bistand hos kommunene i forbindelse med utarbeidelse av konkurranse-dokumenter. Konkurransegjennomføring, kontraktsledelse og oppfølging er de aktivitetene som preger hverdagen. Rådgivning er en økende aktivitet for innkjøp, i tillegg til komplekse anskaffelsesprosesser. Arbeidet som gjøres fører til innsparinger i alle enheter.

Administrativ ressurs i Værnesregionen

Ressursen skal bl.a. ivareta deltakerkommunenes og regionens interesser for å bedre tjenestetilbudet til innbyggerne, styrke og ivareta eksisterende arbeidsplasser og initierer nye prosjekter som kan gi et bredere og mer variert sysselsettingstilbud i regionen.

Personvernombud i Værnesregionen

Stillingen er av vertskommunen Stjørdal organisatorisk plassert i VARIT. Personvernombudet har under nytt lovverk forsterket fokus på koblingen lovverk og IT (dataregistrering). Personvernombudet skal gi råd til den behandlingsansvarlige eller databehandleren og til de ansatte som utfører behandlingen av personopplysninger om de forpliktelsene virksomheten har etter personvernlovgivningen. Ombudet skal kontrollere overholdelsen av forordningen og andre relevante regelverk med personvernbestemmelser, samt virksomhetens egne interne retningslinjer for personvern.

7.1.1 Driftsbudsjett og økonomiplan

Tall i mill. kr	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Driftsutgifter	23,5	22,4	20,9	20,7	20,7	20,7
Driftsinntekter	-1,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Netto driftsutgifter	22,5	22,3	20,8	20,6	20,6	20,6

Måten budsjettet settes opp på er under endring. Sammenligning over flere år vil ikke nødvendigvis gi et riktig bilde. Virksomhetene vil samlet sett reelt få litt lavere rammer.

De enkelte driftstiltakene

Forslaget til budsjettet til budsjett for 2022 og økonomiplan for 2022 – 2025 inneholder følgende driftsendringer:

Tiltak	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	2022	2023	2024	2025	Totalt
Reduksjon bevilgninger IKT	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000	-400 000
Sum	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000	-400 000

Reduksjon bevilgninger IKT utenom Værnesregionen

I forbindelse med behandlingen av budsjettene for 2020 og 2021 ble bevilgningene redusert med til sammen kr 285.000,-. Det er lagt inn ytterligere reduksjoner fra 2022 med årlig kr 100 000,- slik at total reduksjon blir kr 385 000,- årlig. Reduserte bevilgninger til IKT vil føre til en strammere prioritering av utstyr og tjenester.

Reduksjon bevilgninger opplæring

Fra og med 2021 ble det lagt inn reduksjon av bevilgninger til opplæring for ansatte med kr 150 000,-. Det er videreført gjennom planperioden. Det vil føre til en strammere prioritering av hvilke kompetansehevingstiltak som kan gjennomføres.

7.1.2 Investeringsbudsjettet

Type tjeneste i Værnesreg.	Regnskap 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
VARIT investering	420 000	600 000	600 000	600 000	600 000	600 000
Sum totale utg. Værnesreg.	420 000	600 000	600 000	600 000	600 000	600 000

Værnesregionen IKT (VARIT)

Som en del av samarbeidet innenfor IKT skal det betales en andel av investeringskostnadene. Det er satt av 0,6 mill. kr hvert år i planperioden.

Utfordringer og muligheter økonomi, personal og innovasjon

Mål 2022 – 2025

- Gjøre riktige og viktige valg for å tilpasse oss til endrede behov, rammevilkår og forventninger.
- Samarbeid på alle nivå i administrasjonen og et godt samarbeid mellom politisk nivå og administrasjonen.
- Gjennomføre vedtatte vedtak og strategier samtidig som vi har god kvalitet og godt arbeidsmiljø i daglig drift.
- God kommunikasjon, informasjon og dialog i egen organisasjon og ut til innbyggerne.

Økonomiarbeidet

For å sikre god forvaltning av kommunes ressurser er god økonomistyring og økonomiplanlegging avgjørende. Ressursstyring og ressursfordeling krever gode verktøy. Ytterligere digitalisering vil gi grunnlag for bedre rapportering og dermed bedre oversikt også for politisk nivå. Videre sikrer god finansforvaltning, innkjøpspolitikk og god oppfølging av økonomistyringen på sektornivå grunnlag for direkte besparelser. Felles verktøy for økonomistyring i Værnesregionen og erfaringsutveksling vil gi både stordriftsfordeler og bedre styring lokalt.

Digitalisering gir muligheter. Vårt målbilde for nytt økonomi- og personalsystem er: Bedre økonomistyring gjennom enda bedre kostnadskontroll, internkontroll, ressursstyring og ressursfordeling. Rapportering og oversikt skal gjøres enklere for den enkelte leder og på overordnet nivå. Nytt økonomisystem skal tilrettelegge for enkel integrasjon mot alle system gjennom å legge alt i «skyen». Dette vil gi mer sømløse systemer og sikre ny og riktig funksjonalitet.

Økonomifunksjonen skal ha følgende fokus i økonomiplanperioden:

- Være en god/viktig ressurs for lederne i Tydal kommune rundt økonomi- og budsjettspørsmål.
- Lage oversiktlige og lettforståelige økonomirapporter internt og for politisk styring.
- Utforming og bidrag til økonomiplan, budsjett, årsmelding, årsrapporter, tertialrapporter m.m.
- Utvikle rutiner og verktøy innenfor økonomiområdet.

Riktig og tilstrekkelig kompetanse

Befolkningsutviklingen viser at andelen av befolkningen som er i yrkesaktiv alder reduseres. Samtidig vil andelen eldre som er mottakere av kommunale tjenester øke på lang sikt. I årene fremover vil det være stor konkurranse om tilgjengelig arbeidskraft med riktig kompetanse. Det blir viktig for Tydal kommune som organisasjon å bidra til at framtidens utfordringer møtes med rett bemanning og riktig kompetanse til rett tid slik at innbyggerne fortsatt mottar tjenester med god kvalitet.

Kommunens kompetanse- og rekrutteringsbehov dekkes ved:

- Medarbeiderutvikling og medarbeiderskap: Arbeidslivet stiller stadig nye krav til kompetanse. Planmessig kompetanseutvikling for ansatte er et supplement til rekruttering av kompetanse eksternt. Dette fordrer systematisk kompetansekartlegging og utvikling av kompetanseplaner.
- Styrke vår attraktivitet og omdømme: I framtidens kunnskapssamfunn vil det være enda større kamp om den beste kompetansen. Tydal kommune må arbeide aktivt for å tiltrekke seg den beste kompetansen.

- Utnytte arbeidskraftreserve: Arbeidskraftreserve som ligger i sykefravær, deltidsstillinger og blant innbyggere som faller utenfor arbeidslivet, representerer en betydelig kompetanse og kapasitet. Å delta i arbeidslivet er den viktigste enkeltfaktoren for god folkehelse og trivsel.

Utfordringer og muligheter i Tydal kommune – HR-området

Den viktigste ressursen en bedrift disponerer er de ansatte. De tilfører verdi og utfører de oppgavene ingen maskin kan klare. Samtidig er også de ansatte den største utgiftsposten som kommunen har. Det er derfor svært viktig at denne ressursen forvaltes på en god måte. Tydal kommune står overfor utfordringer i framtiden som handler om å møte den demografiske utviklingen og innbyggernes behov for velferdstjenester. Kommunen må rekruttere og beholde relevant og kompetent arbeidskraft, og samtidig bidra til fornyelse av tjenester og arbeidsformer. Dette i lys av kommunens rammeoverføringer og muligheter i forhold til å tilby attraktive arbeidsplasser og konkurransedyktige lønnsbetingelser.

Hovedutfordringer

Tydal kommune må prioritere to store arbeidsgiverutfordringer i tiden framover.

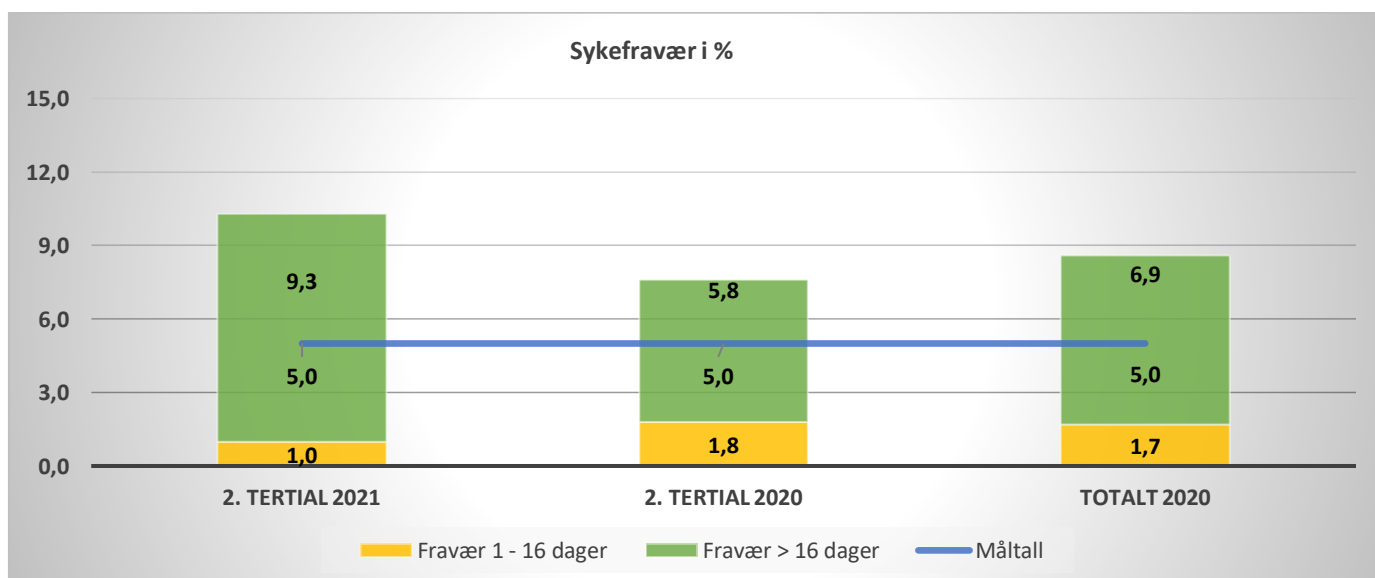
- Evnen til utvikling og nyskapning.
- Rekruttering av ny arbeidskraft samt forvaltning av egen arbeidskraft og videreutvikle denne til å møte morgendagens kompetansekrav.

Samlede utfordringer

- Kompetanse – økt behov for spesialistkompetanse og dyktige generalister.
- Strammere arbeidsmarked – demografiske utfordringer. Tydal kommune har en høy gjennomsnittsalder blant kommunens ansatte. Dette gjør at kommunen vil måtte erstatte mange medarbeidere om kort tid innen visse fagområder.
- For lav arbeidskraftutnyttelse. Årsaker til dette er et for høyt sykefravær samt at det kan være for høy andel frivillig deltidsansatte innenfor noen arbeidsgrupper.
- Kontinuerlig behov for effektivisering og omstilling av tjenester/tilbud.

Sykefravær

Sykefravær koster kommunen store summer hvert år i vikarutgifter og tapt tjenesteproduksjon samt administrativt merarbeid. De første 16 dagene av en arbeidstakers sykefravær må kommunen dekke selv. Fravær ut over dette refunderes delvis av NAV via sykepengeordningen. Tabellen under viser totalt fravær andre tertial 2021, andre tertial 2020 samt for hele 2020.

I forbindelse med behandlingen av økonomiplanen for perioden 2019 – 2022 og budsjettet for 2019 ble det bl.a. vedtatt følgende mål for sykefravær:

- **Sykefraværprosenten skal maksimalt være 5 % i økonomiplanperioden.**

Sett i forhold til samme tertial i fjor har det totale fraværet økt med 2,7 %-poeng til 10,3 %. I forhold til fjoråret sett under ett er det en økning på 1,7 %-poeng. Sykefraværet ligger 5,3 %-poeng over målet som er satt. Med hardt og målrettet arbeid mener kommunedirektøren at det skal være mulig å nå målet om maksimalt 5 % sykefravær.

Kommunen har etablerte gode rutiner for oppfølging av sykefravær. Det har blitt jobbet godt med å finne nye løsninger for personer som har langtidsfravær. Det er derfor viktig at kommunen har rutiner for oppfølging som er enkle å følge for lederen, men også samtidig at det er forutsigbart for de ansatte. Det må være fokus på oppfølging i henhold til NAV sin plan for oppfølgingspunkt, og samarbeid med bedriftshelsetjenesten. Sykefravær har stort fokus fra lederne og personal sin side.

Alderssammensetningen av alle ansatte i Tydal kommune

Sektor	Aldersgrupper 10 år									
	20 - 29	%	30 - 39	%	40 - 49	%	50 - 59	%	60 - 69	%
Oppvekst	1		12		6		9		5	
Helse- og omsorg	7		6		14		8		7	
Teknikk og miljø	0		5		6		10		6	
Øvrige	1		1				9		3	
Sum	9	7,8 %	24	20,7 %	26	22,4 %	36	31,0 %	21	18,1 %
Sum ant. ansatte	116									

Denne oversikten viser at kommunen har store demografiske utfordringer i arbeidsstokken. Tall viser at nesten 50 % av kommunens arbeidstokk er 50 år eller eldre. Fordelt på yrker er det størst utfordringer innenfor renhold samt innenfor helse- og omsorgstjenesten.

Behovet for innovasjon og digitalisering

Offentlig sektor skal levere gode tjenester til innbyggerne og må finne nye løsninger på de samfunnsutfordringene vi står overfor. I den sammenheng vil vi bli nødt til å digitalisere hverdagen vår mere enn det vi gjør i dag. Tydal kommune har tatt i bruk mange digitale løsninger takket være at vi er med i Værnesregionen IT som er en pådriver for digitalisering. Digitaliseringen medfører at ansatte må forholde seg til nye arbeidsoppgaver og at mye av digitaliseringen kan medføre en langt større effektivitet. Et godt eksempel er Værnes respons, der vi er med, som mottar varsler fra trykksalarmer og annen helseteknologi. Dette er med på å avlaste utøvende helsetjeneste i kommunen.

Vi ser at gjennom den pågående pandemien har våre innbyggere blitt langt flinkere til å benytte de digitale tjenester vi har. Vi har også sett at våre arbeidstakere har fått endret sin arbeidshverdag og ført til at arbeidsform har endret seg, og vi har muligheter for å utføre våre arbeidsoppgaver uavhengig av hvor vi måtte være.

Tydal kommune må i kommende år jobbe mere med innovasjon og digitalisering. Denne jobben må foregå på tvers av sektorene og i samarbeid med de andre kommunene i Værnesregionen.

7.2 Ansvarsområde 2 – oppvekst

Sektorleder oppvekst (50 % stilling) har overordnet ansvar for frivilligsentralen, voksenopplæring, bibliotek, grunnskole, SFO, kulturskole og barnehage. Voksenopplæringen har pr dags dato ingen elever og har heller ikke ressurser på området. Sektorleder er medlem i fagråd oppvekst i Værnesregionen og deltar også i kompetansenettverkene i Værnesregionen for både barnehage og skole. Vi i oppvekstsektoren samarbeider tett om ressurser og har felles satsingsområder som et ledd i helhetlig tenking og utvikling for våre barn og unge. Vårt hovedmål er å legge til rette for at barn og unge møter utfordringer slik at de er godt rustet for fremtiden.

Vi har gjennom oppfølgingsordningen og forfasen kommet frem til videre tiltak knyttet til kvalitetsutvikling i skolen for å styrke arbeidet med kontinuerlig kvalitetsutvikling. Vi mottar midler fra Statsforvalteren til gjennomføring av tiltakene som skal bidra til helhet og sammenheng i utviklingsarbeidet i skolen, og har på noen av tiltakene valgt og knytte barnehagen på arbeidet med kvalitetsutvikling i oppvekstsektoren.

Tydal bibliotek er et møtested for alle i Tydal og biblioteket er opptatt av samlingsutvikling og ønsker at samlingene i biblioteket skal være aktuelle og interessante for alle. Biblioteket har stort fokus på barn og unge og skole og barnehage er viktige brukere av biblioteket! Vi har satt i gang et prosjekt sammen med to andre kommuner og fylkesbiblioteket i Trøndelag «Sammen om forsterket leseinnsats og tydeligere bibliotek». Hovedmålet er at vi skal skape lesekultur. Prosjektet skal føre til at skole, bibliotek og lokalsamfunn skal ha en felles forståelse av at lesing er avgjørende viktig, og har kompetanse og systemer for å fremme lesing blant barn og unge. Vi mottar utviklingsmidler for folkebibliotek og tilskudd fra Utdanningsdirektoratet for å styrke skolebibliotekenes arbeid med lesestimulering.

Tydal kulturskole har 26 elevplasser skoleåret 2021/2022 og tilbyr opplæring i åtte ulike tilbud; lek og rytme, sang, gitar, el-bass, piano, key-board, kunst og video-/lydproduksjon. Vi har også i deler av året samspill slik at de ulike opplæringene har både digitale og fysiske konserter. Kulturskolen samarbeider med skolen i et fellesprosjekt som avsluttes med en forestilling. Vi jobber for å videreutvikle tilbudene i kulturskolen og ser på ulike muligheter for å utvide tilbudet og eventuelt etablere nye tilbud.

Tydal frivilligsentral er organisert under sektor oppvekst og har kontorlokaler ved Tydal barne- og ungdomsskole. Den driftes av en daglig leder tilsatt i 50 % stilling. Frivilligsentralen er aktiv i flere prosjekter som VærMed og AlleMed som er rettet mot barn- og unge, aktivitetstilbud mot hjemmeboende eldre og eldre på institusjon i samarbeid med frivillige og helsesektoren, samt et samarbeidsprosjekt i Værnesregionen i forhold til styrking av digital kompetanse hos eldre. I tillegg har sentralen flere treffpunkter som driftes videre, samt en til en-tjenester som ledsager til sykehus og lege, besøksvenn, turvenn, handlehjelp mm.

Skole

Tydal barne- og ungdomsskole har ved oppstart av skoleåret 2021-22 13,5 årsverk fordelt på 10,1 lærere, 1,4 assistenter/fagarbeidere i skole, 1,4 administrasjon og 0,6 i SFO. I tillegg har vi lærling i 80 %. Sekretærressursen ved skolen er fjernet, og oppgavene lagt til servicekontoret. Vi har ikke ansatt vikar for lærere i diverse permisjoner som utgjør til sammen ca. 80 %. Dette tiltaket står videre inn i 2022 og gjennom planperioden og gjelder permisjon til videreutdanning, frikjøp tillitsvalgte og permisjoner til omsorg for små barn.

Lærerressursen er pr d.d. godt innenfor sentralt vedtatt lærernorm. Vi er også pr d.d. godt bemannet i forhold til påkrevd kompetanse. Dette kan bli en utfordring i årene som kommer i og med skjerpede kompetansekrav, men behøver heller ikke bli det for det avhenger av tilgang på kvalifiserte søkere. Utfordringen er at få elever i seg selv krever færre lærere, men vi har ti årstrinn og like mange fag som skal dekkes opp med god nok kompetanse. Ved eventuelle avganger vil det derfor variere om vedkommende må/bør erstattes helt eller delvis, avhengig av vedkommende sin kompetanse og skolens behov for ressurser.

Ressursbehovet rundt elever med enkeltvedtak ser ut til å holde seg stabilt, enda et par år. Deretter vil det avta. Dette kan selvfølgelig endre seg ved tilflytting. Det er derfor lite ønskelig med en ytterligere reduksjon i bemanning før dette.

Tre lærere tar dette skoleåret videreutdanning gjennom utdanningsdirektoratets ordning. Dette er veldig positivt for skolen sett i lys av kompetansekrav og pedagogisk verdi. Direktoratet har gode økonomiske ordninger gjennom vikarordning og stipendordninger, som gjør at fraværet ved samlinger og eksamener ikke er en reell utgift for skolen.

Skolen jobber med å bli god på pedagogisk bruk av nettbrett, og bli god på å utnytte mulighetene som ligger i disse. Nye læreplaner har blitt innført gjennom forrige og dette skoleåret. Dette innebærer utprøving av både nytt utstyr, lisenser til ulike læremidler og nye lærebøker. Lisenser har de siste årene steget kraftig i pris i takt med at skolene i hele Norge i mye større grad digitaliseres. Dette sammen med behov for digitale skjermer og tavler gjør at utgiftene til læremidler vil være relativt høye.

Barnevernreformen, også kalt oppvekstreformen, trer i kraft 1. januar 2022. Barnevernsreformen skal gi mer ansvar til kommunene på barnevernsområdet og styrke kommunenes forebyggende arbeid og tidlig innsats. Kommunene får økt faglig og økonomisk ansvar for barnevernet og det overordnede målet med reformen er et bedre barnevern, der tjenestetilbudet skal kunne tilpasses lokale behov. Vi har dialog og samarbeidsmøter i VR for å imøtekomme lover og krav på en best mulig måte.

Barnehage

Lov om barnehager §18: grunnbemanning, og forskrift til loven §17: pedagogisk bemanning, regulerer barnehagens bemanningsbehov. Bemanningsbehovet blir i tillegg til antall barn også regulert ut ifra barnegruppens alderssammensetning.

Barnehagen har 8,3 årsverk fordelt på 10 personer: 3,8 årsverk som barnehagelærere, 1,5 årsverk som assistenter, 2 årsverk som barne- og ungdomsarbeidere og 1 årsverk som styrer der 80 % er lederressurs og 20 % er vikarressurs. I tillegg til dette har barnehagen en lærling.

Foreldrebetaling i 2021 er kr 3 230,- pr måned for 100 % plass, og vi følger da nasjonal makspris. Fra 2022 foreslås foreldrebetaling justert til å følge ny nasjonal makspris. Nasjonal makspris fra januar 2022 er i statsbudsjettet satt til kr 3 315,- pr. måned.

Barnehagen har ett hovedopptak med søknadsfrist 1. mars. Ifølge kommunestyrevedtak skal det være full barnehagedekning og rullerende opptak, dvs. at barn som søker utenom hovedopptaket skal være sikret et tilbud i barnehagen.

Alle som har søkt om barnehageplass for 2021/2022 har fått tilbud om plass. Tydal kommune innfrir dermed, og er pr. definisjon etter lov på full barnehagedekning.

For barnehageåret 2021/2022 har 32 barn barnehageplass, en økning på 2 barn fra forrige barnehageår. To av barna har oppstart fra januar 2022, og bemanningen økes fra 01.01.2022 for å innfri pedagog- og bemanningsnorm.

Forutsatt at alle som bor i Tydal og er i barnehagealder søker om plass for barnehageåret 2022/2023 vil vi få en økning i barnetallet til 35 barn fra august 2022. Det er flere barn som er født tidlig på året i 2021, og som følge av det rullerende opptaket trolig vil søke om barnehageplass og oppstart tidlig i 2022. Tar vi høyde for dette vil vi trolig få en økning i barnetallet fra 32 til 36 barn i løpet av vårhalvåret. For å kunne sikre disse et tilbud og for at kommunen skal innfri pedagog- og bemanningsnorm er det i lagt inn 1 årsverk økt bemanning dersom behovet kommer. Kostnadene utgjør ca. kr 620 000,-. Dette er uten mulig tilflytning. Tiltaket sommerstengt barnehage vil ikke bli videreført. Det fører til en merkostnad på sommervikarer på kr 55 000,-.

Det vises til tilstandsrapport barnehage og skole for mer utfyllende informasjon om områdene.

Oppvekst VR-tjenester

Innenfor oppvekstområdet deltar Tydal kommune i det interkommunale samarbeidet Værnesregionen innenfor områdene PPT (Pedagogisk-psykologisk tjeneste) og barnevern.

Budsjett for Tydal kommunes andel i oppveksttjenestene i VR:

Type tjeneste i Værnesreg.	Regnskap 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
VR PPT	667 000	615 000	651 000	651 000	651 000	651 000
VR Psykologer barn og unge	112 000	121 000	125 000	125 000	125 000	125 000
VR barnevern	1 963 000	1 842 000	2 729 000	2 729 000	2 729 000	2 729 000
Sum driftsutg. Værnesreg.	2 742 000	2 578 000	3 505 000	3 505 000	3 505 000	3 505 000

Kommunens andel i Værnesregionen innenfor oppveksttjenestene går i forhold til budsjettet for 2021 kraftig opp og skyldes en stor økning innenfor barnevern.

Generelle mål 2022 – 2025

- God faglig og sosial utvikling hos barn og unge.
- God faglig utvikling og kompetanseheving hos personalet.
- Bruke lokalsamfunnet som ressurs og arena for læring.
- Satse på et godt inkluderende barnehage- og skolemiljø.
- Bli bedre på pedagogisk bruk av digitale ressurser og utnytte mulighetene som ligger i dem.
- Arbeide systematisk med tidlig innsats bl.a. ved bruk av handlingsveileder «fra magesfølelse til handling» og verktøyet pedagogisk analyse.
- Videreutvikle systemer og kompetansen for å fremme lesing blant barn og unge.

Betalingssatser

Kommunen leverer flere tjenester som er betalbare innenfor sektoren. Det gjelder barnehage, SFO og kulturskole. Inntektene er av stor betydning for finansiering av disse tjenestene og at kommunen kan levere god kvalitet og tilstrekkelig kvantitet på tjenestene.

Foreldrebetaling i barnehagen er i 2021 kr 3 230,- pr måned for 100 % plass, og vi følger da den nasjonale makspris. Fra 2022 foreslås foreldrebetaling justert opp til å følge ny nasjonal makspris. Nasjonal makspris fra januar 2022 er i statsbudsjettet satt til kr 3 315,- pr. måned.

Betalingssatsene for SFO og kontingenten i kulturskolen foreslås uendret.

Nivået på betalingsatsene virker inn på budsjettbalansen. Reduserer man betalingsatsene i forhold til kommunedirektørens forslag oppstår det en underdekning i budsjettet som må inndeckes.

7.2.1 Driftsbudsjett og økonomiplan

Tall i mill. kr	Regnskap 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Driftsutgifter	24,1	21,7	23,9	23,8	23,8	23,8
Driftsinntekter	-5,3	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2
Netto driftsutgifter	18,8	19,5	21,7	21,6	21,6	21,6

Måten budsjettet settes opp på er under endring. Sammenligning over flere år vil ikke nødvendigvis gi et riktig bilde. Sektoren vil samlet sett reelt få noe økte rammer.

De enkelte driftstiltakene

Forslaget til budsjett for 2022 og økonomiplan for 2022 – 2025 inneholder følgende driftsendringer:

Tiltak	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett Totalt
Partnerskapsavt. MOT	70 000	70 000	70 000	70 000	280 000
Div. permisjoner som ikke erstattes	-400 000	-400 000	-400 000	-400 000	-1 600 000
Bærbare PC-er barnehage	30 000	0	0	0	0
Bibliotek, nytt IT-system	100 000	0	0	0	0
Kulturskoletilbud	30 000	0	0	0	30 000
Skolefruktordningen	30 000	30 000	30 000	30 000	120 000
1 årsverk barnehage, økt antall plasser	620 000	620 000	620 000	620 000	2 480 000
Økte betalingssatser barnehage	-25 000	-25 000	-25 000	-25 000	-100 000
Sommerstengt barnehage videreføres ikke	55 000	55 000	55 000	55 000	220 000
Sum	510 000	350 000	350 000	350 000	1 430 000

Partnerskapsavtale MOT

Gjeninnføring av partnerskapsavtale MOT fører til en årlig merkostnad på kr 40 000,- til sammen kr 70.000,-.

Diverse permisjoner erstattes ikke

Diverse permisjoner som ikke erstattes gjelder studiepermisjoner, omsorg for små barn, permisjon for ATV og HTV utdanningsforbundet. I sum utgjør dette ca. 70 %. Det gir en innsparing på ca. 0,4 mill. kr.

Bærbare PC-er barnehagen

Innkjøp av bærbare PC-er til pedagogiske ledere. De deler stasjonær PC-er med de andre ansatte og de har behov for egne bærbare PC-er. Behov for utskifting av en gammel mobiltelefon.

Bibliotek, nytt IT-system

Anskaffelse nytt biblioteksystem på grunn av at nåværende system er oppkjøpt av annen aktør og vil ikke bli videreutviklet med kostnad på kr 100 000,-. Det vil kun være vedlikehold i en periode på maks to år. Nytt system kjøpes i hele VR.

Kulturskoletilbud

Det er avsatt kr 30 000,- i 2022 til opplæringstilbud innen kunst, drama/teater, dans mm. Det er da behov for å kjøpe tjenester/leie inn personer med kompetanse innenfor disse kulturuttrykkene.

Skolefruktordningen

Ordningen med gratis frukt til elevene gjeninnføres. Det er ikke avsatt stillingsressurs til formålet. Det innebærer at det blir mindre ressurser til undervisningsformål.

1 årsverk barnehage, økt antall plasser

Økt antall barn i barnehagen fører til behov for økt bemanning med 1 årsverk. Kostnadene utgjør ca. kr 620 000,-.

Økte betalingssatser barnehage

Den avgåtte regjeringens Solbergs forslag til foreldrebetaling i barnehagen vil gi ca. kr 25.000,- i økt foreldrebetaling.

Sommerstengt barnehage videreføres ikke

Tiltaket sommerstengt barnehage vil ikke bli videreført. Det fører til en merkostnad på sommervikarer på kr 55 000,-

7.3 Ansvarsområde 3 – helse og omsorg

Sektor helse og omsorg består av rehabiliteringstjeneste, rus- og psykisk helsearbeid, helsestasjons- og skolehelse-tjeneste, jordmortjeneste, legetjeneste og omsorgstjeneste. Omsorgstjenesten omfatter institusjon/sykehjem, hjemmetjenester og tjenester for psykisk utviklingshemmede. I 2022 er det planlagt med til sammen 31,9 faste årsverk fordelt på ulike yrkesgrupper og inkludert ledelse på tjenesteledernivå. Drøyt 23,6 årsverk av disse er tilknyttet omsorgstjenesten. To lærlingestillinger med ulik verdiskapning gjennom året, kommer i tillegg.

Pandemi

Selv om store deler av befolkningen nå har fått koronavaksine og Norge gjenåpnes, står verden fortsatt over en pandemisituasjon. Ressurskrevende ekstraoppgaver som testing og vaksinasjon vil nok derfor henge ved sektor helse og omsorg utover i 2022. Lagrene for smittevernutstyr er fylt opp, slik at det sannsynligvis ikke vil bli behov for ytterligere innkjøp på dette området dette året.

Utviklingsarbeid

Prosjektet med helse- og administrasjonsbygg (Tydal framover) kom et steg videre i 2021, og det forventes at dette vil kreve mye oppfølging og fokus fra helsesektoren i 2022 og økonomiplanperioden. Prosjektet anses som viktig for sektorens mulighet til å møte fremtidens utfordringer på en god måte. Slik det blant annet er vist i utredninger og Plan for leve hele livet i Tydal, vil Tydal kommune få en stadig større andel eldre i årene som kommer. I tillegg ser vi at det med stor sannsynlighet vil komme yngre enkeltbrukere med behov for ressurskrevende tjenester. Nye løsninger med tanke på bygg, uteområde og teknologi, vil være viktige verktøy for å utvikle kvaliteten på tjenestene og til å imøtekomme fremtidige krav og behov. I tillegg vil prosjektet sannsynligvis være et positivt bidrag for kommunens omdømme, for arbeidsmiljøet og for å rekruttere og beholde kvalifisert arbeidskraft. Selv om «Tydal framover» skal ha egen prosjektleder, er det helt avgjørende at ledere og ansatte som jobber i tjenestene, samt pasienter og brukere, involveres og medvirker i stor grad. Målet er å få et funksjonelt og fleksibelt bygg i samsvar med tjenestenes fremtidige og til dels uforutsigbare behov – et bygg som vil «stå seg» i flere ti-år. Det forventes at et nytt/renovert og fremtidsrettet helse- og administrasjonsbygg vil gi gevinster på flere områder innen sektor helse og omsorg, blant annet i form av reduserte driftskostnader. Med mer bruk av velferdsteknologi, smarte romløsninger, samlokalisering og endringer i omsorgsprofil (sykehjemsplasser erstattes med omsorgsboliger med heldøgns bemanning) er målet blant annet mer fleksibilitet, sambruk og flerbruk, mer samhandling og bruk av ressurser på tvers, bedre oversikt i tjenestelokalene, og ikke minst større mulighet for selvhjulpenhet og mestring hos pasientene.

Høsten 2021 hadde kommunestyret i Tydal politisk sak om å utløse opsjonsavtalen på kjøp/implementering av Helseplattformen. Selv om Tydal kommune nå har vedtatt å utløse opsjonen, har kommunen ensidig rett til å fratrukke sin beslutning om tiltredelse, uten begrunnelse, frem til 13 måneder før løsningen settes i produksjon. Dette betyr at Tydal kommune må ta en endelig beslutning om evt. kjøp innen oktober 2022. Kommunestyret vil få ny sak med oppdatert informasjon før fristen. I påvente av endelig beslutning, må helse- og omsorgstjenestene jobbe med forberedelser og forprosjekt slik at de skal kunne ta i bruk en ny løsning for elektronisk pasientjournal på en tilfredsstillende måte. Dette er aktiviteter som er viktig å jobbe med uavhengig av om kommunen velger å kjøpe Helseplattformen eller ikke, da disse f.eks. omhandler journalkvalitet, digital modenhet blant ansatte og ledere, datavask mm.

I tillegg til nytt helse- og administrasjonsbygg og Helseplattformen, jobber sektoren med andre interne prosjekter på flere områder. Prosjektet som jobber med tiltak for ensomme eldre, blir ikke videreført med tilskudd fra Statsforvalteren i 2022. Uansett er målet at flere av aktivitetene i prosjektet skal være så godt implementert i tjenestene, at de videreføres uavhengig av tilskudd. Fortsatt godt samarbeid med frivilligsentralen og frivillige, er dessuten en avgjørende faktor for videreføring av flere av tiltakene.

Sektoren har fått innovasjonsmidler til å få utarbeidet et system for internundervisning, e-læring og kvalitetsheving i tjenestene (460 000 kr) – der implementering og bruk av to nye IT-løsninger (Kompilo kvalitetssystem og KS Læring) blir viktige verktøy i prosjektet. To personer ble rekruttert inn i hver sin 50 % stilling i løpet av sommeren 2021. Om prosjektet vil gå over 1 eller 2 år, avhenger av videre tildeling av tilskuddsmidler.

Tydal og Selbu kommuner har sammen søkt og fått tilskudd (536 935 kr) til «forsterket helsestasjon.» Det er ansatt en helsesykepleier som skal jobbe i begge kommuner i en periode over 1 år.

Helsesykepleier og psykiatrisk sykepleier har siden 2020 bidratt inn i den såkalte Echo-studien ved Tydal barne- og ungdomsskole. Opplegget skal bidra til «mestrende barn», og har fokus på tiltak spesielt rettet mot barn som er mer triste eller engstelige enn andre barn. Det har vært gode tilbakemeldinger på opplegget. For å videreføre og videreutvikle aktivitetene i Echo-prosjektet utover selve studien, ble det søkt om tilskudd fra Statsforvalteren. Tydal kommuner fikk innvilget 100 000 kr, og opplegget planlegges derfor videreført også i 2022.

Kompetanseheving er viktig for å opprettholde fagligheten i tjenestene, samt for å støtte opp om og beholde kvalifisert arbeidskraft. I 2022 har sektoren ønske om å prioritere skoling innen personsentrert omsorg. Dette er en omsorgsfilosofi som handler om å ta hensyn til og forstå hvordan en person opplever sin situasjon og verden rundt seg – ut i fra personlighet, livshistorie, fysisk helse, demenssymptomer og sosialt miljø. I tillegg til dette vil oppfølging av eldreforhøvet Leve hele livet, og planen som er utarbeidet i Tydal knyttet til denne, ha fokus også i 2022.

Rekruttering og drift

På lik linje med resten av helse-Norge, har også Tydal store utfordringer med å rekruttere/beholde kvalifiserte ansatte. Fortsatt gjelder dette særlig leger og sykepleiere. Markedsføring av stillinger og hva Tydal kan tilby sammenlignet med alle andre som konkurrerer om denne kompetansen, er et viktig moment for å i heletatt vekke interessen til potensielle søkere. Vi har imidlertid erfart at forhold på systemnivå, som f.eks. fastlegeordningen som helhet, lønnsnivået for sommervikarer i spesialisthelsetjenesten mm. påvirker rekrutteringen negativt for kommunene. Å rekruttere sykepleiere gjennom «vanlige» prosesser kun som ferievikar i juni, juli og august eller i andre midlertidig ledige stillinger, er nærmest helt umulig. Innleie fra bemanningsbyrå har blitt «sisteskansen» for å kunne opprettholde forsvarlig drift – særlig gjennom hovedferieperioden og andre perioder med midlertidig fravær i stillinger. Generelt sett ser vi at kommunen må tilby faste helstilinger for å i heletatt komme i betraktning på jobbmarkedet. Sektoren håper at kommunens overordnede utviklingsprosjekter rettet mot bolyst, rekruttering og nye boliger vil påvirke rekrutteringen positivt. I tillegg må vi jobbe helhetlig og på flere nivåer for å beholde de dyktige ansatte vi har per i dag.

Demografiske endringer i befolkningen, med en stadig større andel eldre (se tabell i kapitlet om befolkningsutvikling- og framskrivning for Tydal), fører til et økende behov for helse og omsorgstjenester, særlig hjemmetjenester. På tross av dette har sektoren totalt sett redusert driftsutgifter gjennom stillingsreduksjoner og ulike andre tiltak tilsvarende ca. 2,5 millioner i perioden 2020-2022. Flere av sparetiltakene har innbefattet oppsigelse av eksterne avtaler og påfølgende overføring av oppgaver til de kommunale helse- og omsorgstjenestene - uten økning i interne ressurser. Dette har naturlig nok ført til større press på tjenestene. I tillegg har pandemien medført ressurskrevende ekstraoppgaver, særlig for legekontor og omsorgstjenestene. Totalbelastningen på ansatte og ledere har økt i takt med nedbemanning og mange nye, omfattende oppgaver.

Alle som oppholder seg i kommunen, har krav på nødvendige helse- og omsorgstjenester. Dette gjelder også personer som f.eks. befinner seg i fritidsbolig eller bobil, og har behov for hjemmetjenester flere ganger daglig. Brukerbehovene er uforutsigbare og varierer gjennom året i alle tjenester, men særlig i hjemmetjenesten har aktiviteten vært høy i lange perioder. Hjemmetjenesten har dessuten lange transportavstander til og fra enkeltbrukere.

Det brukes veldig mye tid på innleie og omorganisering av ansatte ved fravær – særlig i omsorgstjenesten og ved legekantoret, da dette er tjenester som krever kontinuerlig drift. Grunnbemanningen i omsorgstjenesten er nå såpass marginal, at et hvert fravær på kveld/helg må erstattes. Overtid er uunngåelig i mange tilfeller. Det jobbes kontinuerlig med å redusere andelen deltid for de som ønsker større stilling. Dette er gunstig på mange måter. En utfordrende bieffekt av at mange nå har den stillingsstørrelsen de ønsker, er likevel at tilgangen på personell som er interessert i ekstravakter, er liten. Det er få faste ansatte som er interessert i å jobbe mye utover den stillingsandelen de er ansatt i.

Arbeidsgrupper knyttet til helseplattformen og helse og adm. bygg + annet utviklingsarbeid, vil ta mye fokus og kapasitet i årene fremover. Det er viktig at tjenestene er rigget slik at ansatte kan frigjøres fra driften i perioder, slik at de kan bidra inn i dette arbeidet.

Helse og omsorg VR-tjenester

Innenfor helse- og omsorgstjenestene deltar Tydal kommune i det interkommunale samarbeidet Værnesregionen innenfor områdene Nav (inkl. sosialhjelp), kommuneoverlegefunksjon, legevakt, responscenter og psykologer. Tjenestene reguleres av inngåtte vertskommuneavtaler og kostnadsnøkler. Det vises til egne budsjett dokumenter for tjenestene i Værnesregionen.

Tydal kommune sa opp vertskommuneavtalene med Stjørdal kommune om kjøp av tjenestene DMS og forvaltningskontor før jul i 2020 og disse opphører derfor fra 1. januar 2022. Vertskommuneavtaler mellom Tydal og Selbu kommune om tildelings- og koordineringskontor, samt kommunalt akutt døgntilbud ble vedtatt i begge kommuner før sommeren 2021, og erstatter i stor grad tjenestene vi kjøpte fra Stjørdal. Pasienter som tidligere har fått tilbud om intermediært tilbud ved Værnesregionen DMS, kommer nå direkte til hjemkommunen, og må ivaretas av de kommunale helse- og omsorgstjenestene. Endringene fører til at kommunen vil få årlig reduserte kostnader på ca. 1 mill. kr. Tydal er medeier i Nord-Trøndelag Krisesenter IKS, og har inngått en selskapsavtale som regulerer i forbindelse med dette.

Budsjett for Tydal kommunes andel i helse- og omsorgstjenestene i VR:

Type tjeneste i Værnesreg.	Regnskap 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
VR NAV	2 105 000	2 259 000	1 696 000	1 696 000	1 696 000	1 696 000
VR samfunnsmedisin	416 000	417 000	439 000	439 000	439 000	439 000
Frisklivssentral			74 000	74 000	74 000	74 000
VR legevakt	727 000	818 000	840 000	840 000	840 000	840 000
VR forvaltning	662 000	742 000				
VR DMS intermediære senger	296 000	412 000				
VR DMS Ø.hjelpssenger	403 000	521 000				
VR samhandling	20 000	0	29 000	29 000	29 000	29 000
VR responscenter	163 000	176 000	181 000	181 000	181 000	181 000
Sum driftsutg. Værnesreg.	4 792 000	5 345 000	3 259 000	3 259 000	3 259 000	3 259 000

Kommunens andel i Værnesregionen innenfor helse- og omsorgstjenestene går, i forhold til budsjettet for 2021, mye ned. Det skyldes at kommunen går ut av samarbeidet innenfor DMS intermediære senger, DMS Ø-hjelpsplasser og forvaltningskontor fra 01.01.22. Innenfor området NAV er det en relativt stor nedgang.

Helse og omsorg – tjenester samarbeid med Selbu kommune

Fra 01.01.22 skal Tydal kommune kjøpe nye tjenester fra Selbu kommune innenfor området tildelings- og koordineringskontor, samt kommunalt akutt-døgntilbud. Fra før kjøper kommunen jordmortjeneste. I tillegg samarbeider helsestasjonene i Tydal og Selbu om «helsestasjon for ungdom», og det er også samarbeid rundt foreldreveiledningen PMTO.

Budsjett for Tydal kommunes andel i samarbeidene med Selbu kommune:

Type tjeneste med Selbu	Regnskap 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Selbu jordmortjeneste	160 000	120 000	176 000	176 000	176 000	176 000
Selbu tildelingskontor	-	-	464 000	464 000	464 000	464 000
Selbu KAD	-	-	152 000	152 000	152 000	152 000
Sum driftsutgifter	160 000	120 000	792 000	792 000	792 000	792 000

Kommunens andel i samarbeidene med Selbu kommune vil øke fra kr 120 000,- til kr 792 000,- som en følge av økt samarbeid.

Overordnede mål 2022 – 2025

- Sørge for at personer som oppholder seg i kommunen tilbys nødvendig helse- og omsorgstjenester.
- Arbeide for å videreutvikle tverrfaglig, tverrsektorielt og interkommunalt samarbeid på individ og systemnivå.
- Arbeide for kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i den kommunale og interkommunale helse, sosial og omsorgstjenesten, i tråd med kommuneplanens samfunnsdel, samt nye og aktuelle lovkrav, retningslinjer, reformer og andre overordnede dokumenter.
- Arbeide for effektiv ressursutnyttelse og en bærekraftig utvikling av det samlede tjenestetilbudet.

Betalingssetter

Sektoren leverer flere tjenester som er betalbare. Dette gjelder for eksempel praktisk bistand og trygghetsalarm med flere. Disse inntektene er av stor betydning for finansiering av de aktuelle tjenestene, og påvirker kommunes muligheter til å levere god kvalitet og tilstrekkelig kvantitet. Maksatts for praktisk bistand/opplæring for husholdninger med nettoinntekt under 2 G og korttidsopphold i institusjon, reguleres årlig gjennom «Forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester». Resten av egenandelene fastsettes lokalt i kommunene, men regulerer etter samme forskrift.

For 2022 foreslås egenandelene økt med 0 – 20 %. Egenandelene for praktisk bistand i Tydal kommune ligger forholdsvis lavt sammenlignet med omkringliggende kommuner. Det foreslås derfor en større prosentvis økning på dette området (15-20 %). Det henvises ellers til eget dokument (gebyrregulativ) hvor nye satser fremgår.

Nivået på betalingssettene virker inn på budsjettbalansen. Reduserer man betalingssettene i forhold til kommunedirektørens forslag oppstår det en underdekning i budsjettet som må inndeckes.

7.3.1 Driftsbudsjett sektor helse og omsorg

Tall i mill. kr	Regnskap 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Driftsutgifter	38,7	34,7	38,3	38,1	37,8	37,8
Driftsinntekter	-9,1	-5,1	-5,1	-5,1	-5,1	-5,1
Netto driftsutgifter	29,6	29,6	33,2	33,0	32,7	32,4

Måten budsjettet settes opp på er under endring. Sammenligning over flere år vil ikke nødvendigvis gi et riktig bilde. Sektoren vil samlet sett reelt få noe økte rammer.

Driftsbudsjettet for 2022 er stort sett videreført fra år 2021 med noen justeringer. Økningen i utgifter handler stort sett om lønnsutvikling for ansatte, samt endring av ansvarsområde på noen større kostnader. Som et tiltak for å beholde/rekruttere helsepersonell i turnus (særlig sykepleiere), ble denne gruppen prioritert under lokale lønnsforhandlinger høsten 2021. Presset på fastlegeordningen generelt i Norge, samt store lokale utfordringer med å rekruttere/beholde kvalifisert kompetanse inn i legetjenesten, har medført en nødvendig økning i lønnsutgifter på dette området. Sektorleders lønn og sosiale utgifter er i 2022 overført fra sentraladministrasjonen (ansvarsområde 1) til administrasjon HSO på ansvarsområde 3. Budsjett på kurs og kompetanseheving er også overført fra sentraladministrasjonen til ansvarsområde 3.

De enkelte driftstiltakene

Forslaget til budsjett for 2022 og økonomiplan for 2022 – 2025 inneholder følgende driftsendringer:

Tiltak	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett Totalt
Ett årsverk sykepleier/vernepleier	670 000	670 000	670 000	670 000	2 680 000
Nye institusjonsmøbler ved Tydal sykehjem	150 000	0	0	0	150 000
Sum	820 000	670 000	670 000	670 000	2 830 000

Ett årsverk sykepleier/vernepleier

Sektoren har gått nøye gjennom bemanningsplaner, og evaluert bemanningssituasjonen blant annet med bakgrunn i forholdene over. Vurderingen er at eksisterende bemanning i omsorgstjenesten ikke står til oppgavene som skal løses, og at tilgangen på vikarer er for liten. For kunne drifte forsvarlig, er det derfor foreslått et nytt sykepleieårsverk i grunnbemanningen fra 2022. Hvis tiltaket blir vedtatt – og vi i etterkant lykkes med å rekruttere inn en kvalifisert medarbeider, mener vi at dette vil forhindre noen kostnader til bakvakt, overtid og bemanningsbyrå, redusere slitasjen på ansatte og ledere, samt frigjøre noe tid til nødvendig utviklingsarbeid. Sammen med andre arbeidsmiljøtiltak, kan forhåpentligvis en noe økt grunnbemanning også bidra til at vi klarer å utvikle og beholde de kompetente ansatte som jobber i tjenestene per i dag.

Nye institusjonsmøbler ved Tydal sykehjem

Det er stort behov for nye institusjonsmøbler ved Tydal sykehjem.

7.3.2 Investeringsbudsjettet

Investerings tiltak	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett Totalt
Helseplattformen	0	4 000 000	0	0	4 000 000
Sum	0	4 000 000	0	0	4 000 000

Helseplattformen

Investeringskostnaden knyttet til å anskaffe og innføre Helseplattformen for Tydal kommune, er anslått til 4 millioner NOK eks. mva. Dette inkluderer utvikling og kjøp av selve systemet, samt nødvendig lokale investeringer, som opplæringskostnader, infrastruktur, sluttbrukerutstyr, medisinteknisk utstyr mm. Kostanden til datamigrering og -integrering utgjør en stor del av investeringskostnaden. Kostnadsestimatet på 4 millioner NOK anses å være beheftet med usikkerhet, da man er i en tidlig fase av Tydal kommune sitt innføringsløp og det er fremdeles en del informasjon som er ukjent. Estimert årlig økonomisk belastning for Tydal kommune blir ca. kr 450.000,- inkludert både investerings og forvaltningskostnad.

7.4 Ansvarsområde 4 – næring og landbruk

Næringsarbeidet i Tydal kommune blir fra 01.01.22 plassert i kommunedirektørens stab med nærings sjef i 100 % stilling samt næringskonsulent i 50 % stilling. I næringsarbeidet inngår kultur.

Næring

Kommunens rolle innenfor næringsarbeidet i kommunen er:

- Oppfølging av gjeldende handlingsplan for næring.
- Oppfølging av vedtatte tiltak innen næring.
- Dialog med, og saksbehandling for næringslivet i nærings saker.
- Tilrettelegging for økt bosetting og næringsutvikling.
- Markedsføring av Tydal som bo- og reiselivskommune.
- Tilrettelegging for økt sysselsetting, eksisterende og nye næringsaktører.
- Planlegger av lokalsamfunnet, infrastruktur og bolystiltak.
- Koordinere informasjon til eksisterende og mulige innbyggere og hytteeiere i Tydal.

Nærings- og samfunnsutvikling er ingen lovpålagt oppgave, men det er i kommunens interesse å være en pådriver i dette arbeidet og benytte næringspolitiske virkemidler for å legge til rette for økt aktivitet og utvikling i næringslivet. Dette henger nøye sammen med ønske og overordna mål om å stoppe, og snu befolkningsnedgangen vi opplever.

Det er stor aktivitet innen de fleste bransjer i Tydal. Arbeidet med Tydal Data Center er i full gang og det forventes oppstart i første halvår 2022. Statkraft jobber med store prosjekter som medfører mye ekstern arbeidskraft i perioder, og de fleste andre bedrifter rapporterer om stor aktivitet og vekst. Dette medfører økt behov for arbeidskraft, og det har vist seg at kampen om ressursene har tilspisset seg. Her blir det viktig og kanskje avgjørende å skille seg ut i mengden og gjøre seg attraktiv for eventuelt nye innbyggere til kommunen. Dette vil kreve ressurser, både i form av tid og økonomi. Sammen med løpende arbeid som markedsføring og forvaltning av næringsfondet vil tilrettelegging for tilflytting være den viktigste tilretteleggingsoppgaven for Tydal kommune på vegne av næringsaktørene.

Med mye ekstern arbeidskraft på prosjekter sammen med satsing på Tydal som reiselivsdestinasjon er det et stort behov for spise- og overnattingssteder. Tydal kommune bør fortsette å legge til rette for denne type virksomheter. Det er viktig å ha et bredt og variert tilbud innen flere områder. Tydal kommune har ikke ansvar for dette alene, men vil spille en viktig rolle som tilrettelegger og initiativtaker for flere tiltak i tiden som kommer. Her er det avgjørende at det er et godt samspill mellom næringsaktørene, frivillige lag og organisasjoner, politisk nivå og administrasjonen i kommunen.

Kommuneplanens samfunnsdel, handlingsplan næring 2022-2023, kommuneplanens arealdel og kulturplan er styringsdokumenter som vil være førende for de prioriteringer som gjøres.

I 2020 og 2021 har det blitt jobbet mye med markedsføring og tilrettelegging for næringsaktørene i kommunen. Tiltak som «Opplev Tydal», vimpler, hengekøyer, blomster og annonsering har vært veldig godt mottatt og flere bedrifter har uttalt at disse tiltakene har vært medvirkende til økt besøk og omsetning.

Tydal kommune har i flere år gitt tilskudd til opparbeidelse av løyper og løypekjøring. Tydal kommune ønsker å ha et godt løypenett for aktivitet og friluftsliv, både sommer og vinter. I hytteundersøkelsen fra 2016 kom det fram at oppkjørte skispor er et av de viktigste tilretteleggingstiltakene. Tilrettelagte sykkeløyper, oppkjørte skispor og snøskuterløyper gir mennesker med forskjellig funksjonsnivå tilgang til natur- og rekreasjonsområder. Sett i et folkehelseperspektiv vil tilrettelegging være av stor betydning for fysisk aktivitet og naturopplevelser.

Tydal kommune er vertskommune for Regionalt næringsfond Neadalen, som ble etablert i 2018. Her har kommunene Tydal og Selbu i 2018 og 2019 fått tildelt regionale utviklingsmidler fra Trøndelag Fylkeskommune. Fondet har et styre på tre personer valgt av Selbu og Tydal kommuner. Pga. kraftig kutt i overføringen av tilskuddsmidler fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2020 og 2021 ble det ikke fordelt regionale utviklingsmidler til regionrådene/kommunene. Regjeringen Solberg foreslår å bevilge 102,5 millioner til Trøndelag fylkeskommune for 2022, det framkommer ikke om disse er tenkt fordelt til regionrådene/kommunene.

Omfanget av tiltak i budsjettforslaget er det næringsavdelingen kan administrere sammen med faste oppgaver med dagens ressurser.

Kultur

Kulturplan 2012 – 2026 «kultur til tusen» er det viktigste redskapet i kulturarbeidet i Tydal kommune, og gir generelle føringer på hva kommunens kultursatsing innebærer.

Det er ikke ansatt egen personressurs for å jobbe med kultur. Flere oppgaver som tilhører området, blir utført i servicekontoret. Kommunen har flere virkemidler for kulturlivet i Tydal. Her nevnes kulturmidler, kulturhus og Stugguvollmoen. Kulturen må i stor grad skapes og gjennomføres av frivillige.

Tydal Museums venneforening (MV) ble stiftet i 2019. Formålet er sammen med Tydal kommune å utvikle Tydal museum, Storaunstuggu og Kistafoss kraftstasjon til et levende museumsanlegg med lokal forankring og som attraktive stoppesteder for tilreisende. I tillegg vil MV bistå Tydal kommune i drift og enkelt vedlikehold av museumsanleggene. Det er inngått en leieavtale mellom MV og Tydal kommune. Museet vil være åpent ca. 2 måneder om sommeren og ut over det vil det være anledning til å besøke museet på forespørsel. Faste dugnadsdager gjennom store deler av året har hatt stor oppslutning, og sammen med verdifullt arbeid for å ta vare på historien har dette blitt et viktig samlingssted for veldig mange. Tydal kommune og MV har halvårlige møter.

Brekka Barnas Bygdetun er et populært kulturtilbud på sommeren, med mye besøk av både gammel og ung. I en periode på 7 uker i 2021 var det rekordbesøk med ca. 3 400 personer. Tilbudet drives av Ingunn og Lars Græsli som har leid området om sommeren de siste 20 årene. Det er et stort vedlikeholdsbehov på eiendommen, og Tydal kommune bør fatte en beslutning om hva man ønsker med området i framtiden. Dette vil være avgjørende for dagens leietakere og for videre bruk av området.

Kulturstiftelsen Sylan & Sånn har en leieavtale med Tydal kommune der de leier Stugguvollmoen i perioden august 2019 til juli 2024. I tillegg til å arrangere Tydalsfestivalen ønsker de å gjøre området til en helårs kultur- og friluft arena.

Lag og organisasjoner i bygda har lagt to krevende år bak seg. Mye av aktiviteten er på vei tilbake med blant annet åpen svømmehall, skytetreninger, musikkøvinger, aktivitet innen fotball og håndball samt en nyetablert basketballgruppe for å nevne noe. Det er viktig å ha et godt samarbeid mellom kommune og lag og foreninger, da disse bidrar med viktige tilbud som kan være avgjørende for at folk bor i bygda og at folk ønsker å bosette seg her.

Det er et gjennomgående behov for vedlikehold av kommunale kultureiendommer. Dette gjelder for eksempel Brekka, Tydal museum, Storaunstuggu og Stugguvollmoen.

Ungdom

Ungdom er kommunens største ressursgruppe inn i fremtiden. Det er derfor viktig å ha en nær og konstruktiv dialog med denne gruppen. Potensielle gründere og ressurspersoner finnes her. De aller fleste oppholder seg en periode utenfor bygda, for å ta utdanning, gjøre seg verdifulle erfaringer og jobbe. Veldig mange signaliserer heldigvis at de har lyst til å komme tilbake og etablere seg i Tydal etter noen år som borteboere. Tydal kommune kan her bidra med rimelige tomter eller hus, og for ungdom som ønsker å etablere sin egen næringsvirksomhet finnes det tilgjengelige virkemidler. I tillegg må kommunen legge til rette for hensiktsmessige møteplasser for kontakt, og aktivt jobbe for at denne gruppen skal ha mulighet for å kunne bo og jobbe i Tydal.

Tydal kommune ser på muligheter for samarbeidsprosjekt mellom oppvekst-/utdanningssektor og arbeids-/næringsliv. Bakgrunnen for dette er arbeids- og næringslivets voksende utfordring med å rekruttere kompetent arbeidskraft. Det kan også være en fin mulighet til å synliggjøre for ungdom hvilke muligheter som finnes i næringslivet i Tydal. Målet er at de unge skal se muligheter for en framtid og yrkeskarriere i hjemkommune og hjemfylke.

SLT-koordinator er kommunens representant og kontaktperson i ungdomsrådet. Ungdomsrådet skal ha tilgang til aktuelle saker som skal opp til behandling.

Junior- og ungdomsklubben har utgangspunkt i klubbens lokaler i Servicebygget. Det planlegges ulike aktiviteter gjennom klubbåret. SLT-koordinator er kontaktperson for klubben.

Mål 2022 – 2025

- Økt bolyst for innbyggerne i kommunen.
- Gjøre kommunen mer attraktiv for nye innbyggere.
- Tilrettelegging for privat næringsliv (eksisterende og nyetableringer).

7.4.1 Driftsbudsjettet og økonomiplanen

Tall i mill. kr	Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Driftsutgifter	8,3	7,6	6,5	6,3	6,3	6,3
Driftsinntekter	-2,5	-0,8	-0,9	-0,9	-0,9	-0,9
Netto driftsutgifter	5,8	6,8	5,6	5,4	5,4	5,4

Måten budsjettet settes opp på er under endring. Sammenligning over flere år vil ikke nødvendigvis gi et riktig bilde. Sektoren får noe økte budsjetttrammer i 2022.

Sommerjobb for skoleungdom – kr 75 000,-

Dette er en ordning som ungdom og bedrifter i Tydal har hatt anledning til å benytte seg av i mange år. Her kan bedrifter søke om å få refundert inntil 50 % av lønnsutgiftene i 3 uker for inntil 2 ungdommer pr. bedrift. Tilbudet gjelder ungdom fra og med det året de fyller 16 år, og til og med det året de fyller 19 år. Ordningen gjelder for ungdom med bostedsadresse i Tydal. Bedriften har arbeidsgiveransvar og administrerer arbeidsforholdet. Det foreslås en reduksjon i ordningen fra kr 100.000,- i 2021 til 75.000,- i 2022. Reduksjonen skyldes færre ungdommer i aktuell alder, der flere allerede har lærlingekontrakter eller skaffer seg sommerjobb på egen hånd. Det foreslås ikke endringer i ordningen.

Tilskudd til lag og foreninger/kulturmidler – kr 150 000,-

Ingen endring i beløp fra 2021: kr 150.000,-. Kulturmidlene blir utlyst en gang hvert år. Lag og organisasjoner i Tydal som kommer inn under det utvida kulturbegrepet kan søke om tilskudd til drift. Det foreligger retningslinjer for tildeling av kulturmidler, vedtatt i utvalg for helse, oppvekst og kultur 20.3.2013.

Markedsføring – kr 400 000,-

I forbindelse med Covid19, besluttet formannskapet i mars 2020 å bevilge midler til markedsføring av tilbud som finnes i Tydal, da «alle» skulle på norgesferie. En ekstra ressurs ble ansatt i engasjement og det ble lagt mye arbeid i aktiv bruk av sosiale medier som Facebook og Instagram som informasjonskanaler. Det ble gjort flere fysiske tiltak som for eksempel blomster og hengekøyer rundt om i bygda. Dette arbeidet har vært videreført i 2021, med ekstra stillingsressurs i deler av året. Tiltakene har vært meget godt mottatt, både av næringsaktører, innbyggere og besøkende i bygda. For 2022 foreslås det å videreføre arbeidet med markedsføring, og her vil det være viktig at fokuset særlig rettes mot bolyst og tilflytting til kommunen. Det vil være behov for kjøp av konsulenttjenester til deler av arbeidet. Det budsjetteres ikke med ekstra stillingsressurs.

Konsulenttjenester næring – kr 100 000,-

Næringsavdelingen har stadig henvendelser fra aktører som har behov for hjelp med for eksempel framgangsmåte ved etablering av en bedrift, til å finne fram i jungelen av muligheter og utforming av søknader. Dersom det skal sendes en søknad om tilskudd fra næringsfondet i Tydal kommune, er det ikke mulig at næringsavdelingen i kommunen bistår med søknaden for å i neste omgang behandle den. Kommunedirektøren foreslår å sette av kr 100 000,- til bistand/kjøp av konsulenttjenester til denne type formål.

De enkelte driftstiltakene

Forslaget til budsjett for 2022 og økonomiplan for 2022 – 2025 inneholder følgende driftsendringer:

Tiltak finansiert med bruk av næringsfondet (konsesjonsavgiftene)

Tiltak	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett Totalt
Løypekjøring langrenn	100 000	100 000	100 000	100 000	400 000
Medlemskap NiV	100 000	100 000	100 000	100 000	400 000
Tydalsvukku	70 000	70 000	70 000	70 000	280 000
Fiberbredbåndsutbygging	1 600 000	0	0	0	1 600 000
Bolyst	500 000	0	0	0	500 000
Oppgradering Rotodden	500 000	500 000	0	0	1 000 000
Sum tiltak finansiert av næringsfondet	2 870 000	770 000	270 000	270 000	4 180 000

Tiltak finansiert med bruk av næringsfondet påvirker ikke kommunens ordinære drift, men derimot reduseres saldoen på næringsfondet.

Løypekjøring langrenn – kr 100 000,-

Tydal kommune ønsker at bygda kan tilby et godt løypenett for aktivitet og friluftsliv, både sommer og vinter. I hytteundersøkelsen fra 2016 kom det fram at oppkjørte skispor et av de viktigste tilretteleggingstiltakene. Tilrettelagte sykkelløyper, oppkjørte skispor og snøskuterløyper gir mennesker med forskjellig funksjonsnivå tilgang til natur- og rekreasjonsområder. Sett i et folkehelseperspektiv vil tilrettelegging være av stor betydning for fysisk aktivitet og naturopplevelser.

Medlemskap NiV – kr 100 000,-

Næringsforeningen i Værnesregionen har følgende hovedstrategier:

- Attraktive møteplasser
- Attraktive rammevilkår
- Attraktive utviklings- og innovasjonsmiljø
- Attraktive rekrutteringsarenaer

Foreningen jobber for at kommunene Stjørdal, Frosta, Meråker, Selbu og Tydal skal være næringsvennlige og attraktive for næringsutvikling, samtidig som at de jobber for konkurransedyktige rammevilkår for eksisterende og nye bedrifter. NiV har et eget lokalstyre i Tydal. Tydal kommune har en observatørrolle i lokalstyret. Tydal kommune og NiV Tydal har arrangert to åpne næringsmøter i løpet av 2021. NiV Tydal har ikke gjennomført medlemsmøter ut over dette. Tydal kommune har vært medlem i NiV siden 2019, og årlig medlemskontingent for kommunen er på kr. 100.000, -.

Tydalsvukku – kr 70 000,-

Tydalsvukku har etter hvert blitt en tradisjon i Tydal. Tydal kommune hadde en betydelig rolle de to første årene. De siste årene har næringsaktører og lag/organisasjoner tatt et større ansvar. Tydal kommune sin rolle i Tydalsvukku består stort sett av å planlegge, tilrettelegge, markedsføre og koordinere arrangement. Tilbakemeldinger fra arrangører i Tydalsvukku 2021 viser at det nå er ekstra viktig med denne type tiltak etter nesten to år med pandemi. Det foreslås å redusere budsjettet for Tydalsvukku fra kr 100 000, - i 2021 til 70 000, -.

Fiberbredbåndsutbygging – kr 1 600 000,-

I kommunestyrets sak 52/21 den 23.09.21 ble det vedtatt at det bevilges inntil kr 1 587 500,- til bredbåndsutbygging i området Græsli, Aune-Lian. Utbyggingen er planlagt gjennomført i 2022 og det er avsatt midler på budsjettet for 2022.

Bolyst – kr 500 000,-

Tydal kommune har en viktig rolle som tilrettelegger for bolyst i kommunen. Gjennom tiltak av forskjellige slag er det ønskelig å gjøre Tydal til en mer attraktiv kommune å bo i og flytte til. Tydal er kjent som ei dugnadsbygd, og det er viktig å etablere og videreføre et godt samarbeid med frivillige lag og foreninger. Det er mange tiltak som kan gi økt bolyst. Eksempel på dette kan være god informasjon og oppfølging av de som bor her og mulige innbyggere, tilrettelegging for boliger, fysiske trivselstiltak som blomster og tiltak som gjør kommunen enda mer innbydende, attraktive turområder for alle aldre og funksjonsnivå osv.

Oppgradering Rotodden – kr 1 000 000,-

Rotodden 190/27 er Tydals eneste statlig sikra friluftsområde. Området ble sikra i 1980, og Miljødirektoratet står som hjemmelshaver. Tydal kommune har forvaltningsansvar på eiendommen. En forvaltningsplan for området er planlagt ferdigstilt og godkjent i 2021. Det er behov for å gjøre en del tilretteleggingstiltak på området, og Tydal kommune har avholdt to møter med idemyldring for tiltak. Mange spenstige forslag er kommet på bordet, og det ble i ett av disse møtene foretatt prioritering med tanke på gjennomføring. Tiltak som ønskes gjennomført i 2022 er utvidelse av parkeringsplass, universelt utformet sti fra parkeringsplass til strand samt nytt toalett. Det er også ønskelig å bygge en liten «gapahuk» på området som fritt kan benyttes av alle. Beløp i budsjettforslag og økonomiplan er bruttobeløp for planlagte tiltak i de respektive år. For 2022 planlegges det å søke om kr 500 000,- i statlige midler til tiltak i statlig sikrede friluftsområder. For å kunne utløse midler fra ordningen, må det foreligge en godkjent forvaltningsplan. Søknadsfrist er 1. februar.

Tiltak finansiert med bruk av ordinære driftsmidler

Tiltak	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett Totalt
Digitalisere fotoarkiv (tekst)	100 000	0	0	0	100 000
Sum	100 000	0	0	0	100 000

Digitalisere fotoarkiv med tekst – kr 100 000,-

Tydal kommune har et digitalisert fotoarkiv. Det gjenstår å legge tekst på bildene. Det kan være aktuelt å få lagt inn hele fotoarkivet på digitaltmuseum.no.

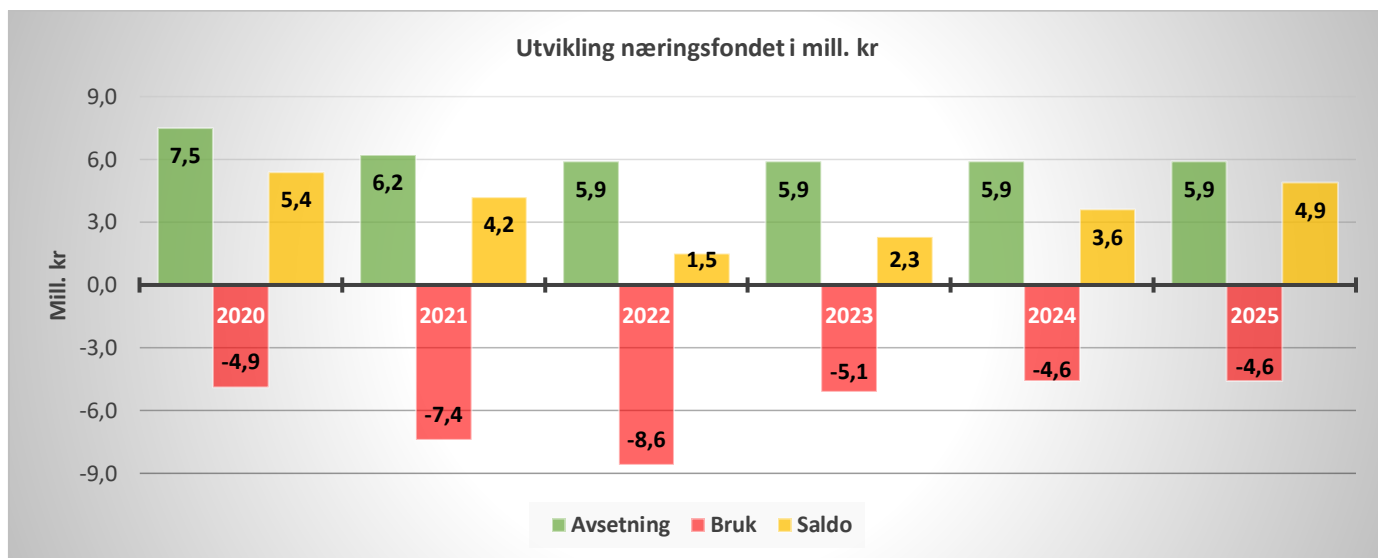
7.4.2 Konesjonsavgiftene/næringsfondet

Konesjonsavgiftene som utgjør knappe 5,9 mill. kr årlig avsettes til næringsfondet og tas inn i budsjettet til bruk i kommunens næringsarbeid og til finansiering av felleskommunale tiltak og infrastruktur.

Bruken av næringsfondet fordeler seg slik i planperioden:

Bruk av konesjonsavg./næringsfondet	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett Totalt
Sum næringskontor	2 377 000	2 377 000	2 377 000	2 377 000	9 508 000
Sum tiltak fra tabell	2 870 000	770 000	270 000	270 000	4 180 000
Avsatt pott som næringstiltak	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	8 000 000
Eldre saker til utbetaling	1 350 000	0	0	0	1 350 000
Sum tiltak finansiert av næringsfondet	8 597 000	5 147 000	4 647 000	4 647 000	23 038 000

Fondsbeholdningen var pr 31.12.20 på 5,4 mill. kr. Anslått bruk i 2021 er på 7,4 mill. kr og saldo blir da ca. 4,2 mill. kr ved utgangen av 2021.

Ved den bruken som det er lagt opp til i planperioden vil saldoen på næringsfondet bli redusert med 2,7 mill. kr i 2022 til ca. 1,5 mill. kr. De øvrige årene i planperioden vil saldoen årlig øke med mellom 0,8 og 1,3 mill. kr da det planlegges lavere bruk enn den årlige avsetningen av konsesjonsavgiftene. Saldo ved utgangen av planperioden i 2025 vil utgjøre ca. 4,9 mill. kr.

7.4.3 Kommunedelplan idrettsanlegg og kulturbygg

Det er prioritering i to ulike kategorier, ordinære anlegg og nærmiljøanlegg. Prioriteringene foretas av kommunestyret i dette dokumentet.

Det er i 2021 ikke meldt inn prosjekter og søknader om spillemidler til Tydal kommune. Alle søknader som ble innlevert for 2019/2020 er innvilget av Trøndelag fylkeskommune.

7.5 Ansvarsområde 5 – sektor teknikk og miljø

Teknikk og miljø har et bredt faglig spekter. Sektorens ansatte er fordelt over 9 ansvar. Sektoren ledes av sektorleder teknikk og miljø. Videre er det tjenesteledere for områdene teknisk drift og kommunalteknikk. Til sammen vil sektoren ha 29,65 årsverk i 2022.

Sektoren jobber med fornying og effektivisering. Fokuset ligger på kjernedrift, digitale løsninger, kostnadsstyring og plan for fremtidig bygningsmasse. Gjennom fokus på disse områdene skal sektoren oppnå en mer rasjonell drift med mer spisset ressursbruk. Sektoren skal jobbe med kommunikasjon mot brukerne for å fremstå som en enhet.

Fra 01.01.2022 vil landbruk bli lagt inn under teknikk og miljø. Dette vil muliggjøre et økt samarbeid mellom teknikk og landbruk. Landbruk og teknikk og miljø har overlappende ansvar på mange områder. Ved å samordne ressursene på samme kontor vil det bli mer samarbeid mellom saksbehandlerne og mer helhetlig forvaltning.

Administrasjon og saksbehandling teknikk og miljø

Administrasjon og saksbehandling omfatter ansvarsene byggesak, plan, oppmåling, miljø og naturforvaltning, eiendomsforvaltning m.m.

Noen av arbeidsoppgavene til saksbehandling og administrasjon er blant annet:

- Forvaltning av bygg og eiendom. Herunder vedlikeholdsplaner, kjøp og salg av eiendom, utleie, feste m.m. Kommunen har en betydelig bygningsmasse av en eldre alder som krever mye vedlikehold.
- Behandling av byggesøknader for å påse at utbygging foregår etter gjeldende lover og retningslinjer.
- Behandling og bearbeiding av planforslag for politisk behandling. Utarbeiding av kommunale planer. I tillegg er det en stor arbeidsmengde rundt dispensasjoner fra gjeldende planverk.
- Sektoren har også ansvar for arbeid som har med eiendom å gjøre. Herunder oppmåling, matrikkelføring, adressering, opprettelse av nye grunneiendommer, sammenslåing av grunneiendommer, landmåling og påvisning av eiendomsgrenser.
- Vedlikehold av kommunens kart herunder også planbase og AR5.
- Miljøforvaltning og naturforvaltning. Herunder arbeid med utslippstillatelser, hjorteviltforvaltning, skadefelling, spredt avløp, forurensningssaker, klimaarbeid, naturkartlegging, motorferdselssaker (herunder også rekreasjonsløypene) m.m.
- Administrativt arbeid knyttet til post og arkiv, datasystemer, meglerpakken, skranketjenester, gebyrhandtering og kommunens hjemmeside/WEB.

Sortert under ansvaret ligger et bredt spekter av kommunal myndighet. Tjenesten driver i all hovedsak med lovpålagte oppgaver hjemlet iblant annet plan og bygningslov, matrikkellov, naturmangfoldlov og mange flere. Området har få ansatte med brede fagansvar. Det er lite overlapp i kompetansen som medfører en stor sårbarhet for tjenestene ved fravær.

Flere av tjenestene opplever en økning i arbeidsoppgaver. Mye av dette skyldes blant annet en generell økning i saker, men også at oppgaver som tidligere ble forvaltet av andre offentlige instanser er lagt over til kommunene. Slike overføringer av ansvar medfører sjeldent tilføring av midler, men resulterer i at flere oppgaver må løses med de ressursene vi har.

For å kunne opprettholde en forsvarlig standard på den kommunale bygningsmassen er det nødvendig å gjennomføre omfattende vedlikehold. Vedlikeholdsoppgavene er mange og bygningsmassen trenger omfattende påkostninger. Gjennom prosjektet med nytt helse og administrasjonsbygg ser man blant annet på et bygg som skal romme flere tjenester. Som følge av dette vil det, dersom dette blir vedtatt, bli snakk om å sanere deler av eksisterende bygningsmasse. Det er derfor ikke satt opp større vedlikeholdstiltak på en del tjenestebygg som kan bli sanert om få år.

Kommunen har også mange utleieboliger. Etterspørselen her varierer, men har i den siste tiden vært høy. Kommunen kan tilby leiligheter ved for eksempel nyrekrutteringer, noe som anses som viktig for å få tilflyttere til Tydal. Flere utleieboliger må være møblert for å raskt kunne ta imot personer som er avhengig av boplass. I forbindelse med

flere nyetableringer i Tydal i dag så vil det komme flere som har behov for tak over hodet i kommunen. En del av utleieobjektene er av dårligere standard, og tidvis er mangel på tilfredsstillende boliger til utleie. Dette gjør at kommunen må vurdere nybygg, eller vesentlig oppgradering av gamle boliger for å møte etterspørselen som vil kunne komme.

En annen viktig del av arbeidet til teknikk og miljø er å legge til rette for utvikling av kommunen. En utvikling som skal medføre at samfunnet moderniseres uten at det går på bekostning av verdier vi har i dag. Her er det kommunale overordnede planverket et viktig hjelpemiddel. Planer er viktig for at politikere og administrasjon skal få et felles utgangspunkt for kommunen. Hva som er hovedutfordringene, og hva skal prioriteres fremover. Oppdatering og rulling av planverk er viktig for at utviklingsplaner skal beholde sin relevans. I 2022 skal arbeidet med ny arealplan starte. Her vil det gå med mye tid og ressurser i å få en god prosess.

Digitalisering er en viktig del av fremtiden. I budsjettet for 2021 ble det avsatt kr 480 000,- ekskl. mva. til digitalisering av eiendomsarkivet. Målet er å forenkle og forbedre måten å levere offentlig tjeneste på. Som et ledd i det å tilby innbyggere og næringsliv gode brukervennlige og helhetlig digitale tjenester er nå eiendomsarkivet under digitalisering. Digitaliseringen vil sikre arkivmaterialet og lette saksbehandlingen på byggesak. Arbeidet har kommet godt i gang, men vil ikke bli ferdigstilt før i 2022. Den eksterne kostnaden vil utgjøre ca. kr 260 000,- i 2021 mens den neste år vil utgjøre ca. kr 150 000,- og er da ført opp i budsjettet for 2022.

I 2022 vil det gå med mye tid på innføring og opplæring på nytt saksbehandlersystem. I tillegg er det anskaffet et system for digitale byggesaksbehandlingssystem (E-byggesak) som er ment å effektivisere byggesaksbehandlingen.

Planverk:

Etter planstrategien skal sektoren fornye «Boligpolitisk plan» i 2022. I tillegg vil arbeidet med KPA starte opp igjen i 2022.

Landbruk: Fra 01.01.2021 blir landbruk (1 årsverk) og Teknikk og miljø slått sammen. Dette medfører et bredere spekter for sektoren.

Nasjonalt rammeverk og regionale føringer vil sammen med lokale forhold være bestemmende for en lokalt tilpasset landbrukspolitik. Kommunesatsingen på landbruksområdet som kom i 2004, ga kommunene en langt større mulighet som landbrukspolitisk aktør. Større avgjørelsesmyndighet i sentralt lovverk og økonomiske virkemidler. Disse skal utøves i henhold til de planer og målsettinger som er fastsatt for Tydal. Dette krever god innsikt i kommunens planverk og lokale forhold. Tett kontakt med næringsutøverne bidrar til lokal medvirkning. Denne ansvarsoverføringen har også medført økte overføringer til landbruksforvaltningen.

Tydal kommune har hatt et samarbeid med Selbu angående skog og landbruk. Dette samarbeidet er under utvikling, men pr. i dag må Tydal betale for kjøp av tjenester for skogbruk av Selbu. Dette medfører en økning i utgifter for 2022.

Ellers er det en del aktivitet i landbruket i Tydal. Det er flere som de siste årene har satset innen landbruket og investert i nye produksjonsbygninger. Dette er veldig gledelig, og noe som forhåpentligvis gjør at flere tør å satse i årene fremover.

Tilskudd til bygging av helårsbolig

I forbindelse med budsjettbehandlingen for 2021 ble det vedtatt at private som bygger egen helårsbolig i kommunen kan søke om tilskudd på kr 200 000,- med følgende vilkår:

- Søker må bo og ha folkeregistrert adresse på eiendommen det gis tilskudd til i Tydal.
- Boligen må benyttes som helårsbolig for søker og dens husstand i minst 5 år regnet fra utbetaling av tilskuddet. Ved brudd på boplikten etter denne regelen må tilskuddet tilbakebetales forholdsmessig (kr. 40.000,- pr. år avtalen er brutt). Tilskuddsmottaker plikter å informere Tydal kommune ved endring i bosituasjon i disse 5 årene.
- Søknad om tilskudd må sendes Tydal kommune før søknad om ferdigattest sendes.
- Tilskuddet kan utbetales når det foreligger ferdigattest.
- Tilskuddet er gyldig i 3 år fra igangsettingstillatelse blir gitt.

- Kommunedirektøren behandler og avgjør søknader som kommer inn. Innvilgede tilskudd belastes disposisjonsfondet.
- Dette reglementet gjelder for igangsettingstillatelser for bolig, innvilget fra og med 01.10.2020.
- Retningslinjene gjelder fram til nytt vedtak blir fattet i kommunestyret.

Det er avsatt midler til to boliger hvert år (0,4 mill. kr) i planperioden til tiltaket med finansiering fra disposisjonsfondet.

Enhet teknisk drift

Kjøkken og vaskeri har ansvaret for all mat og drikke som sykehjemmets beboere, avlastnings- og dagpasienter trenger. I tillegg lages det middag for utkjøring til hjemmeboende brukere samt noe møteservering.

Det samarbeides godt med omsorgstjenesten. Koronapandemien gjør det utfordrende og mer arbeidskrevende å drive et institusjonskjøkken. Vår lærling tok fagbrevet i mars og det er bestemt at vi ikke skal ha ny. Dette sammen med en stillingsreduksjon gjør at hovedfokuset er drift av institusjonskjøkkenet og andre tilleggstjenester ytes ved ledig kapasitet.

Vaskeriet har nå en 40 % stilling. Alle tekstiler fra omsorgstjenesten og kjøkkenet vaskes her i tillegg til oppdrag fra renhold, skole og barnehage. Fra 01.01.2022 flyttes vaskeri over til renholdsavdelingen. Dette skulle egentlig gjøres i høst, men ble utsatt pga. den pågående pandemien og bemanningsutfordringer.

Renholdsavdelingen har ansvaret for renhold i alle kommunale bygg. Kravene til renhold som en viktig del av vedlikeholdet, er blitt mer omfattende. Koronapandemien har vist viktigheten av godt renhold for å hindre smittespredning. Vi nærmer oss forhåpentligvis slutten på pandemien som har vært veldig utfordrende for renholdsavdelingen. I de siste årene har renholdsavdelingen redusert sine ansattressurser. En viktig forutsetning for denne reduksjonen er reduksjon i bygningsmasse. Så lenge bygningsmassen er den samme er det ikke mulig å gjennomføre de nedbemanningsplanene som planlagt.

Vaktmesteravdelingen løser arbeidsoppgaver i alle kommunens bygninger. De har ansvar for drift, reparasjoner og vedlikehold. Vedlikehold av tjenestebygg er en viktig forutsetning for å kunne muliggjøre en god tjenesteutøvelse. I tillegg er vedlikehold viktig for å sikre materielle verdier så de ikke forringes.

I tillegg til bygningsdrift utfører vaktmester en god del tjenester for å serve forskjellige tjenester. Som eksempel kan det nevnes matombringning, postkjøring, drift av utearealer m.m. Det utføres mange faste repeterende oppgaver.

I de siste årene har også vaktmesteravdelingen nedbemannet. En viktig forutsetning for denne reduksjonen i ansattressurser er reduksjon i bygningsmasse. Så lenge bygningsmassen er den samme er det ikke mulig å gjennomføre de nedbemanningsplanene som planlagt.

Enhet kommunalteknikk

Kommunal vaktordning: Tjenesten ivaretar hendelser ved kommunaltekniske anlegg, og i kommunale bygg- og anlegg utenom ordinær arbeidstid. Restrukturering av tjenesten i 2020 har vært vellykket, fem mannskaper deltar i nåværende vakttjeneste. Publikumshenvendelsene ivaretas i henhold til vaktinstruks, og utgiftene har gått med.

Vegdrift: Belastningen av drift av det kommunale vegnettet varierer fra år til år i som følge av værforhold. Det å budsjettere brøyteutgifter er vanskelig, og blir et anslag.

Kommunens vegnett bærer preg av mange år med nedprioritert sommervedlikeholdet. Det foreslås nå et løft i kommende budsjettperiode for å få veikvaliteten opp på et akseptabelt nivå. Videre anbefales det en gjennomgang av kommunalt veinivå med tanke på likhet og innsparing.

Ny gatelyststyring og gradvis utskifting av gamle armaturer til led-belysning har vært positivt. Løpende oppgradering kombinert med periode der gatelyst er avslått i den lyseste årstid, har redusert utgiftene til strøm- og vedlikehold. Det anbefales sterkt at arbeidet med utskifting til led-belysning fortsetter.

Vann- og avløp: Landets ledende kompetansemiljø på selvkost, EnviDan AS, utarbeider årlig et nasjonalt effektivitetsbarometer for de godt og vel 300 kommunene som benytter deres selvkostmodell. Rapporten sammenligner kommunes vann- og avløpstjenester med nabokommuner, respektive KOSTRA-gruppe og landet som helhet. Momenter som vurderes er kostnadsnivå, investeringsgrad og lekkasjenivå. For 2021 er Tydal kommune rangert på 21. plass for vannforsyning og på 182. plass for avløp, samlet på en 55. plass. Lekkasjenivået i våre nett er ikke spesielt høyt, men i likhet med resten av landets kommuner har også vi stort etterslep i vedlikehold av vann- og avløpssystemet. Så snart kostnadsdekningen tillater det må det brukes mer midler til løpende vedlikehold.

Arbeidet med å tilknytte nye abonnenter pågår fortløpende, dette er den viktigste innsatsfaktoren for å holde gebyrene på forsvarlig nivå i tiden fremover.

Det har i 2021 pågått arbeid med ny lokal forskrift for vann- og avløpsgebyrer. Målsetningen med arbeidet har vært å få på plass en forskrift som er mer rettferdig, tydelig og fleksibel.

Utbedringsarbeidene ved inntak Ås-Aune vannverk gjennomføres iht. budsjett, det etableres en tredje grunnvannsbrønn innenfor sone 1.

Utslitt avløpspumpestasjon ved Solhaugen er erstattet med ny. Ut fra HMS-hensyn er det valgt løsning med tørroppstilte pumper, noe som gir driftsoperatørene en hel annen hverdag.

Interkommunale samarbeid

Renovasjon: Innsamling og behandling av husholdningsavfall via Innherred Renovasjon (IR) fungerer generelt bra. Avtale om utleie av mannskap fra Tydal kommune til drift av gjenbrukstorget ble avsluttet i høst da dette etter hvert ble for ressurskrevende, og gikk utover teknisk drift sine kjerneoppgaver. IR inngår avtale om drift av gjenbrukstorget med privat næringsaktør i Tydal, mens leie av vårt renseanlegg for avvanning av slam fortsetter som før. Arbeidet med ny renovasjons- og slamforskrift for IR-kommunene er jobbet med under covid-19 pandemien og skal sendes ut på ny høring. Styret i IR har satt seg som mål at ny lokal forskrift skal være på plass fra 01.01.2023

Brann og feiing: Brann- og redningstjenesten ble i november 2020 vedtatt organisert som et administrativt vertskommunesamarbeid mellom kommunene Røros, Tydal, Holtålen og eventuelt Os. Røros kommune er vertskommune. Feiing- og tilsyn av fyringsanlegg inngår i sin helhet i vertskommunesamarbeidet.

Mål 2022 – 2025

- Utvikling og effektivisering av sektoren.
- Innføring av nytt saksbehandlingssystem.
- Fokus på økonomiføring og selvkostområder.
- Kompetanseoverføring ved fratredelse av stillinger.

Kommunale avgifter og gebyrer

Kommunen leverer en lang rekke tjenester som er betalbare innenfor sektoren. Det kan f.eks. nevnes vann- og avløpsavgifter, byggesak, plan og oppmåling med flere. Disse inntektene er av meget stor betydning for finansiering av disse tjenestene, og at kommunen kan levere god kvalitet og tilstrekkelig kvantitet på tjenestene.

Nivået på avgiftene/gebyrene virker sterkt inn på budsjettbalansen. Reduserer man avgiftene/gebyrene i forhold til kommunedirektørens forslag oppstår det en underdekning i budsjettet som må inndekkes.

Se nærmere om gebyrgrunnlag for vann- og avløpsavgifter m.m. nedenfor. Det vises til eget dokument (gebyrregulativ) hvor nye satser fremgår.

7.5.1 Driftsbudsjett og økonomiplan

Tall i mill. kr	Regnskap 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Driftsutgifter	35,2	34,6	39,7	38,6	37,3	36,4
Driftsinntekter	-21,2	-17,0	-18,1	-18,6	-18,8	-18,8
Netto driftsutgifter	14,0	17,6	21,6	20,0	18,5	17,6

Måten budsjettet settes opp på er under endring. Sammenligning over flere år vil ikke nødvendigvis gi et riktig bilde. Sektoren vil samlet sett få noe økte rammer.

De enkelte driftstiltakene

Forslaget til budsjett for 2022 og økonomiplan for 2022 – 2025 inneholder følgende driftsendringer:

Tiltak finansiert med driftsmidler

Tiltak	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett Totalt
Kommuneplanens arealdel	400 000	200 000	0	0	600 000
Kjøp av skogbrukstjenester Selbu kommune	200 000	0	0	0	200 000
Revisjon av konsesjonsvilkår i Nea	200 000	0	0	0	200 000
Vedlikehold kommunale veier	400 000	400 000	200 000	200 000	1 200 000
Brekka bygdetun	20 000	0	0	0	20 000
Museum (finan. med bruk av bundet fond)	50 000	0	0	0	50 000
Storaunstuggu (fin. med bruk av bd. fond)	30 000	0	0	0	30 000
Oppgradering SD-anlegg	225 000	0	0	0	225 000
Sum	1 525 000	600 000	200 000	200 000	2 525 000

Kommuneplanens arealdel

Arbeidet med Kommuneplanens arealdel skal gjenopptas. Det er avsatt driftsmidler til å skaffe nødvendig kapasitet og kompetanse i 2022 og 2023.

Kjøp av skogbrukstjenester fra Selbu kommune

Tydal kommune har hatt et samarbeid med Selbu angående skog og landbruk. Dette samarbeidet er under utvikling, men pr. i dag må Tydal betale for kjøp av tjenester for skogbruk av Selbu. Dette medfører en økning i utgifter for 2022. Det er ikke avklart hvordan dette blir etter 2022.

Revisjon av konsesjonsvilkår i Nea

Det er over 50 år siden konsesjonen for regulering av Nesjøen ble gitt. Det er nå åpnet for å fremme revisjon av konsesjonsvilkårene for store deler av Neavassdraget. I forbindelse med dette har Tydal sammen med fylkeskommunen og Selbu kommune startet arbeidet med å forberede krav til regulanten for å forbedre forholdene i Tydal. Kravene vil bli oversendt NVE for videre behandling. Tiltaket er ment å gi godt begrunnede krav som sikrer kommunens interesser.

Vedlikehold av kommunale veier

Etter mange år med utilstrekkelige vedlikeholdsmidler til kommunale veger, er det meste av vegnettet nedslitt. Skal vi holde tritt med forfallet er det behov for å rehabilitere en betydelig strekning kommunal veg hvert år nå. Midlene er tiltenkt grøftrensing, skifting av stikkrenner, grusing, oppfølging etter brutilsyn, mv. Det er avsatt midler hvert år i planperioden.

Brekka bygdetun

Et lite sikringstiltak på et tak må som minimum gjennomføres.

Museum

Vedlikeholdsetterslep. Bytte panel i overgangen mønekam til vegg. Tiltaket finansiers ved bruk av bundet fond til formålet.

Storaunstuggu

Vedlikeholdsetterslep. Utvendig panel på vestveggen samt sikre vegg på baksida mot råte. Innkjøp av takrenner. Tiltaket finansiers ved bruk av bundet fond til formålet.

Oppgradering av SD-anlegg

Det må kjøpes ny programvare som styrer ventilasjonen i barnehagen, skolen, sykehjemmet og legekantoret. Vi får ikke lengre support fra leverandør fordi det vi har i dag er for gammelt.

7.5.2 Investeringsbudsjettet unntatt vann og avløp (selvkost)

Investeringstiltak	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett Totalt
Forprosj. oms.bol., helse, adm. bygg	1 500 000	900 000	900 000	0	3 300 000
Omsorgsbol., helse- og adm. bygg	0	70 000 000	70 000 000	0	140 000 000
Boligprosjekt Tydal	12 000 000	6 000 000	0	0	18 000 000
Sum	13 500 000	76 900 000	70 900 000	0	161 300 000

Forprosjekt omsorgsboliger, helse- og administrasjonsbygg

Arbeidet med ny løsning for helse- og administrasjonsbygg, samt omsorgsboliger har fortsatt i 2021. Dagens bygningsmasse er delvis helt nedslitt og/eller lite hensiktsmessig i forhold til dagens behov.

Som en del av prosjektet ble det i kommunestyrets sak 53/21 den 23.09.21 vedtatt at det skal anskaffes prosjektleder som skal følge prosjektet til ferdigstilling. Det er i første omgang avsatt budsjettmidler for årene 2022 – 2024. Det skal gjennomføres en grundig analyse og beregninger av kostnader og innsparingspotensialer. Det skal vurderes flere alternativer og kostnader må synliggjøres.

Bygging/rehabilitering av omsorgsboliger, helse- og administrasjonsbygg

Det er foreløpig ikke grunnlag for å sette opp detaljert investeringsbudsjett for investeringene. Kostnader er likevel synliggjort i budsjettet med 140 mill. kr ekskl. mva. med 70 mill. kr i hvert av årene 2023 og 2024.

Investeringene i dette prosjektet, skal slik vi ser det på nåværende tidspunkt, kunne finansieres slik:

- Momskompensasjon
- Statstilskudd Husbanken (Det er ikke avklart om deler av prosjektet er berettiget til statstilskudd)
- Ubundne investeringsfond
- Disposisjonsfond
- Langsiktig lån

Bruk av ubundne investeringsfond og disposisjonsfond vil føre til redusert behov for låneopptak, men vil også føre til reduserte renteinntekter. Langsiktige lån vil sannsynligvis avdras over 50 år og føre til økte rente- og avdragsutgifter. Denne forverringen av budsjettbalansen skal i stor grad finansieres ved reduserte utgifter til drift av gammel bygningsmasse (salg/sanering) og effektivisering av omsorgstjenestene.

Boligprosjekt Tydal

Kommunens utleieboliger er i stor grad utleid. Resterende utleieboliger er av en dårligere standard. Det er behov for boenheter som holder en bedre standard som kommunen skal kunne tilby tilflyttere eller andre som ønsker å leie bolig. Det er dialog med Husbanken om gjennomføring av tiltaket.

Kommunen jobber i disse dager med å kartlegge hvor mange boenheter som trengs. Prisen på prosjektet vil bli påvirket av hvor mange boenheter som skal bygges. Det er lagt til grunn at prosjektet finansieres ved langsiktige lån og noe statstilskudd fra Husbanken. Det er forutsatt at husleieinntektene skal dekke merutgiftene.

7.5.3 Vann, avløp og feiing

Det er flere lover og forskrifter som regulerer tjenestene vann, avløp og feiing:

- Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg av 16. mars 2012 nr. 127 og kommunal forskrift. Loven slår fast at det skal være et engangsgebyr for tilknytning og et årsgebyr.
- Forurensningsforskriftens kapittel 16, kommunale vann- og avløpsgebyrer.
- Lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver og kommunal forskrift.

Av kommunelovens § 15-1 fremgår det at hvis det er fastsatt i lov eller forskrift at kommunale gebyrer ikke skal være større enn kostnadene ved å yte tjenesten, skal samlet selvkost fastsettes ut fra følgende prinsipper:

- a) Kostnadene skal beregnes ut fra gjennomførte transaksjoner og anskaffelseskost.
- b) Investeringskostnadene skal beregnes ut fra avskrivningene på investeringene og beregnede rentekostnader.
- c) Investeringskostnadene skal fordeles over den tiden investeringene forventes å være i bruk.

Tjenestene vann, avløp og feiing kommer alle inn under ovennevnte bestemmelse.

Tydal kommune beregner kommunale gebyrer i tråd med forskrift om beregning av selvkost. Selvkost innebærer at ekstrakostnadene som kommunen påføres ved å produsere en bestemt tjeneste skal dekkes av gebyrene som brukerne av tjenestene betaler. Kommunen har ikke anledning til å tjene penger på tjenestene. En annen sentral begrensning i kommunens handlingsrom er at overskudd fra det enkelte år skal tilbakeføres til abonnentene eller brukerne i form av lavere gebyrer innen de neste fem årene. Dette betyr at hvis kommunen har bokført et overskudd som er eldre enn fire år, må dette brukes til å redusere gebyrene i det kommende budsjettåret. Eksempelvis må et overskudd som stammer fra 2017 i sin helhet være disponert innen 2022.

Det er en rekke faktorer som påvirker selvkostresultatet og som ligger utenfor kommunens kontroll. De viktigste faktorene er budsjettårets forventede kalkylerente, kapasitetsbegrensninger ved gjennomføring av planlagte prosjekter, samt usikre utgifter og inntekter. I sum fører dette til at det er utfordrende å treffe med budsjettet.

Vann- og avløpsgebyrene er relativt høye i Tydal. Det skyldes at kommunen har tatt et stort samfunnsmessig ansvar for en omfattende utbygging, og godt tilbud, både til fastboende og for fritidsbebyggelsen, samt at det er få abonnenter å fordele kostnadene på. I andre kommuner kan dette være helt annerledes, og det påvirker gebyrene i disse kommunene. Det innebærer at vann- og avløpsavgiftene varierer mye fra kommune til kommune.

Ny forskrift om vann- og avløpsgebyrer for Tydal kommune

Ny forskrift om vann- og avløpsgebyrer for Tydal kommune ble vedtatt av kommunestyret i sak 61/21 den 21.10.21 med iverksettelse fra 01.07.22. Målsetningen med arbeidet har vært å lage en forskrift som er rettferdig, tydelig og fleksibel.

- Rettferdig: Gebyrene skal gjenspeile de ulike brukergruppenes kostnadsnivå på best mulig måte.
- Tydelig: Forskriften skal være lett å lese og håndheve med klart og forståelig språk uten uklare, eller vanskelige, formuleringer.
- Fleksibel: Forskriften henviser til årlige kommunestyrevedtak for gebyrenes størrelse.

Ny vann- og avløpsforskrift viderefører et todelt årsgebyr for både vann og avløp, med en fast og variabel del. Boligeiendommer skal betale ett fastgebyr per boenhet, mens fritidseiendommer skal betale to fastgebyr per boenhet. Dette begrunnes med store investeringer knyttet til utbygging av kapasiteten på ledningsnett til fritidsområdene i kommunen.

Nærings- og kombinasjonseiendommer skal betale fastgebyr etter fastsatte kategorier basert på vannforsyningskapasitet. Bakgrunnen for inndelingen i kategorier er at kommunen må ta hensyn til at kommunens infrastrukturkostnader knyttet til vann og avløp er forholdsmessig høyere for storforbrukende abonnenter enn for en boligeiendom.

Den variable delen av gebyret fastsettes som hovedregel etter målt forbruk, men for abonnenter som ikke har vannmåler må kommunen stipulere forbruket. Den nye forskriften krever at næringseiendommer, herunder driftsbygninger i landbruket, og offentlige bygninger, skal ha installert vannmåler slik at man i større grad skal betale for faktisk forbruk.

Gjennom ny VA-forskrift og gebyrregulativ legges det til rette for at den enkelte i større grad betaler for sitt eget forbruk (likhetsprinsippet) og derigjennom får større bevissthet omkring eget forbruk.

Selvkostområder for vann, avløp, feiing og tilsyn spredt avløp

Vann- og avløpsområdet samt feiing har blitt en stor virksomhet med samlede driftsinntekter på 11,4 mill. kr ekskl. mva. i 2020. Siste året har det vært investert begrensede midler i vann- og avløpstjenesten som ikke fører til noen stor økning i selvkostgrunnlaget. Det er vedtatt at vann- og avløpstjenestene skal leveres til selvkost, dvs. at inntektene skal dekke utgiftene fullt ut.

Inntektene har økt de senere årene som en følge av høyere gebyrer og at flere har blitt tilkoblet tjenestene, men kostnadene er likevel høyere for noen områder enn inntektene. Det fører til underdekning og at kommunen må finansiere de manglende inntektene med andre bevilgninger.

Tabellen under viser resultat, dekningsgrad og fremførbart underskudd for henholdsvis vann, avløp og feiing.

2020	Vann	Avløp	Feiing	Totalt
Resultat	1 085 408	767 589	63 565	1 916 562
Finansiell dekningsgrad	118,8 %	116,7 %	105,8 %	116,7 %
Fremførbart underskudd 31.12	0	-378 678	-372 516	-751 194
Selvkostfond 31.12	0	0	0	0

Vann, avløp- og feiertjenesten gikk med overskudd på til sammen litt over 1,9 mill. kr i 2020. Alle tre tjenestene gikk med overskudd hvor vanntjenesten gikk med størst overskudd på nesten 1,1 mill. kr.

Finansiell dekningsgrad (gebyrinntekter i forhold til gebyrgrunnlaget) for vann var i 2020 på 118,8 %, avløp 116,7 % og feiing 105,8 %. Totalt fremførbart underskudd for disse tjenestene var pr 31.12.20 på kr 751.194,- hvorav kr 378.678,- gjelder avløp og kr 372.516,- gjelder feiing. Det er en stor reduksjon på over 1,9 mill. kr fra 2019. Resultatforbedringen er svært gledelig og kommer som en følge av lavt rentenivå, lavere (utsatt) vedlikehold og bruk av driftsmannskap på investeringsprosjekter samt lavere strømutfgifter og flere nye abonnenter.

Foreløpige prognoser viser at det totale fremførbare underskuddet antagelig vil synke ytterligere i 2021. Utgiftsnivået må vurderes kontinuerlig og arbeidet med å få nye abonnenter i de områdene hvor kommunene allerede har gjennomført grunnlagsinvesteringene må fortsette. Gebyrnivået må vurderes fortløpende og det må vurderes om det er spesielle avtaler som gir tjenestene lavere inntekter. Det kan nevnes at mindreinntektene fra abonnentene i Græsli utgjør årlig ca. kr 290 000,-. Tydal kommune har i alle år subsidiert vann- og avløpstjenestene samt feieravgiftene. Det har ført til store tap av inntekter og derav mindre ressurser til andre tjenester. Planen er at disse tjenestene fremover skal leveres til selvkost.

I innværende år har det prioriterte arbeidet med å styrke grunnlaget for selvkostområdene vann- og avløp fortsatt med uforminset styrke. Som påpekt ved tidligere anledninger, må dette løses ved å tilrettelegge for at flest mulig

nye abonnenter kan tilknyttes kommunalt vann- og avløpsnett. Ved siste halvårsskiftet hadde vi hhv. 939 abonnenter på vann, og 729 abonnenter på avløp. Etter hvert som potensialet i utbygde områder avtar, vil tilknytningstakten flate ut. Kommunen må da ta stilling til utbygging i andre områder, dette må ses i sammenheng med prioriteringer i kommuneplanens arealdel. Gevinsten av tidligere grunnlagsinvesteringer i vann- og avløpsnett tas ut nå, pr. tiden er porteføljen nye abonnenter i 2021 på hele 33 søknader. Det er videre igangsatt interesseundersøkelse om tilkobling kommunalt vann- og avløpsnett for 14 fritidseiendommer i Nyvollvegen. Foreløpige tilbakemeldinger er gode og dette bør realiseres i 2022. Så snart situasjonen for selvkostfondene tillater det, må det avsettes mer midler til rehabilitering av eksisterende vann- og avløpsnett.

Med det til hensikt å hindre og redusere forurensninger, innførte Tydal kommune i april egen forskrift om gebyrer for saksbehandling og kontroll etter forurensningsregelverket. I løpet av året er det gjennomført 70 – 80 tilsyn av private avløpsanlegg/spredt avløp. Det er funnet avvik av ulik karakter og omfang ved ca. en tredjedel av tilsynsobjektene. Eierne av utslippsanlegg vil få pålegg om utbedring, og i områder der kommunen har tilrettelagt med avløpsnett vil det stilles krav om tilknytning.

Vann og avløpsavdelingen har i dag god kompetanse og løser arbeidsoppgaver på en god måte. Kompetansenivået på både tekniske og lokale forhold er gode. Fremover vil det komme en del utskiftninger på området. Flere ansatte vil innen få år gå av med pensjon. Dette kan medføre en utfordring for driften fremover med fare for tap av kompetanse. Tidligere har sektorens ansatte bidratt inn i utbyggingsprosjekt. Fremover vil det ses på en løsning der driftsmannskapene kun skal drive med drift. Det vil medføre en reduksjon i kapasitet, og innleie ved utbyggingsprosjekt.

7.5.4 Investeringer i vann og avløp (selvkost) i planperioden

Investeringer i selvkostområdet omfatter tjenesteområdene vann og avløp med hvert sitt selvstendige selvkostregnskap. Alle utgiftene skal dekkes inn gjennom inntekter (gebyrer) fra brukerne av tjenestene. Den ordinære merverdiavgiftslovgivningen gjelder for drift og investeringer i disse områdene. Det vil således ikke oppstå merverdiavgiftskompensasjon.

Følgende investeringer foreslås gjennomført i planperioden:

Investeringstiltak	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett Totalt
Vannverk, mobilt nødstrømsaggregat	200 000	0	0	0	200 000
Ny bil vann og avløp	600 000	0	0	0	600 000
Påkostning grunnvannbrønn Stugudal	0	230 000	0	0	230 000
Tilknytning ny abonnenter avløp	200 000	220 000	220 000	220 000	860 000
Tilknytning ny abonnenter vann	200 000	220 000	220 000	220 000	860 000
Vannbasseng Håberget	500 000	0	0	0	500 000
Vannbehandlingsanlegg Stugudal	0	200 000	0	0	200 000
Vannverk, vannmålere	450 000	250 000	150 000	150 000	1 000 000
Påkostning avløpspumpestasjoner	600 000	500 000	600 000	600 000	2 300 000
Vann og avløp fritidsbeb. Nyvollv.	800 000	0	0	0	800 000
Sum	3 550 000	1 620 000	1 190 000	1 190 000	7 550 000

De foreslåtte investeringene i vann og avløp i planperioden er minimumsinvesteringer. Det er ikke tatt høyde for ytterligere utbygging av vann og avløp i områder med fritidsbebyggelse i planperioden.

Vannverk – mobilt nødstrømsaggregat

Det er behov for å anskaffe et mobilt inverter strømaggregat i størrelsesorden 30 kVA for nøddrift av vannverkets sentrale enheter. Dagens frekvensstyrte pumpestasjoner trenger renere strøm og finere reguleringsmulighet enn hva dagens traktormonterte strømaggregat leverer.

Ny bil vann og avløp

Det er behov for en ny servicebil. Sektoren har solgt flere biler av eldre dato og uhensiktsmessig utforming. Det er nå et behov for en ny varebil som skal kunne fungere som servicebil for vannverkene. Mattilsynet krever at kommunene skal ha egen bil og utstyr for vannverk og en egen bil og utstyr for avløp. Dette er begrunnet med fare for å spre bakterier fra avløp og over til vannproduksjonen. Dette kan medføre farlige bakterier i vannet. Dette er en sårbarhet som vil bli redusert med innkjøp av en ny bil.

Vannverk – påkostning grunnvannsbrønn Stugudal vannverk

Vannforbruket har økt betraktelig siden grunnvannsbrønnene ved Stugudal vannverk ble tatt i bruk for ca. 20 siden. For å opprettholde forsyningssikkerheten er det behov for å utvide kapasiteten. Kostnadene er beregnet til kr 230.000,-.

Tilknytning nye abonnenter vann og avløp

Det er avsatt årlige investeringsmidler med 0,2 mill. kr hver for vann og avløp for å tilknytte flest mulig nye abonnenter hvert år i planperioden.

Vannverk – vannbasseng Håberget

Vanntanken på Håberget har liten kapasitet (30m³). Dette gjør vannforsyningen ved Ås-Aune vannverk unødvendig sårbar og fører til enkelte beredskapssituasjoner. Dette er et forhold som vil tilta ytterligere ved antatt utvikling og økt vannforbruk. Det bør etableres flere parallelle vanntanker ved dagens tank.

Vannverk – vannbehandlingsanlegg Stugudal vannverk

Vannbehandlingsanlegget ved Stugudal vannverk (ionebyttelanlegg) er nå 20 år gammelt, og har nådd sin antatte levetid. Ved påkostning må nytt anlegg dupliseres for bedre leveringssikkerheten.

Vannverk – vannmålere

Ny forskrift for vann- og avløpsgebyrer legger opp til generell måling av vannforbruket, og videre at Tydal kommune skal eie vannmålerne mot vannmålerleie. Det må investeres i vannmålere hvert år i perioden

Avløp og rensing – påkostning avløpsspumpestasjoner

Mange av kommunens avløpsspumpestasjoner er fra samme tidsperiode, (1980-tallet) og har nådd sin levetid. Det foreslås påkostninger en ny pumpestasjon pr. år i perioden. Av HMS-hensyn legges det nå opp til tørroppstilte stasjoner. Rekkefølge påkostninger slik: 2022 - Avløpsspumpestasjon Moheim, 2023 - Avløpsspumpestasjon Storekra, 2024 - Avløpsspumpestasjon Kirkvold, 2025 - Avløpsspumpestasjon Mjøsødal.

Vann- og avløpsnett fritidsbebyggelse Nyvollvegen

Det foreslås utbygd vann- og avløpsnett for inntil 13 nye abonnenter i Nyvollvegen. Det må etableres en avløpsspumpestasjon for området, denne kan også handtere avløp fra fortetting av fritidsboliger i området. Realisering forutsatt av tilstrekkelig påmelding.

7.5.5 Gebyrgrunnlag vann

Selvkostregnskap (1.000 kr)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
10*** Lønn	1 441	1 468	1 505	1 542	1 581	1 620	1 661
11*** Varer og tjenester	535	600	615	630	646	662	679
12*** Varer og tjenester	494	800	820	1 141	1 169	1 198	1 228
13*** Tjenester som erstatter kommunal egenp	13	168	172	177	181	186	190
15*** Finansutgifter mv. ekskl. 155 og 159	0	1	1	1	1	1	1
Direkte driftsutgifter	2 482	3 037	3 113	3 490	3 578	3 667	3 759
Direkte kalkulatoriske avskrivninger	1 616	1 532	1 460	1 374	1 287	1 262	1 228
Direkte kalkulatoriske rentekostnader	306	423	454	479	493	495	467
Indirekte kostnader (drift og kapital)	259	265	272	279	286	293	300
Øvrige inntekter	-213	0	0	0	0	0	0
Gebyrgrunnlag	4 450	5 257	5 299	5 622	5 643	5 717	5 753
Gebyrinntekter	5 535	5 600	5 682	5 702	5 703	4 865	5 669
Selvkostresultat	1 085	343	383	80	59	-852	-84
Selvkost dekningsgrad i %	124,4 %	106,5 %	107,2 %	101,4 %	101,0 %	85,1 %	98,5 %
Selvkostfond/fremførbart underskudd (1.000 kr)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Selvkostfond 01.01	-1 078	0	347	743	841	923	84
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	1 085	343	383	80	59	-852	-84
-/+ Kalkulert rentekostnad/-inntekt selvkostfond	-7	3	12	19	22	13	1
Selvkostfond 31.12	0	347	743	841	923	84	1
Selvkostgrad i %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

I gebyrgrunnlaget for vann er det hensyntatt foreslåtte investeringer i planperioden. Årsgebyret for vann i Tydal kommune er todelt, bestående av et fast abonnementsgebyr og et variabelt forbruksgebyr.

Vekting mellom fast (abonnement) og variabelt ledd (forbruksgebyr)

Inntektene fra abonnementsgebyret skal fortrinnsvis dekke vann- og avløpstjenestenes forventede kapitalkostnader. Resten dekkes inn gjennom forbruksgebyret. Størrelsen på abonnementsgebyr og forbruksgebyr fremkommer av gebyrregulativet.»

For 2022 forventes det at ca. 40 % av gebyrinntektene kommer fra abonnementsgebyrene for vann og ca. 60 % fra forbruksgebyr. Gjennom det legges det til rette for at den enkelte i større grad betaler for sitt eget forbruk (likhetsprinsippet) og derigjennom får større bevissthet omkring eget forbruk. Denne vridningen skal ikke føre til endrede inntekter for kommunen. For abonnentene fører vridningen til at abonnementsgebyret blir redusert betydelig mens forbruksgebyret øker betydelig.

Avgiftsgrunnlaget viser at gebyrene kun må økes for lønns- og prisstigning i 2022. Tilknytningsgebyret beholdes uendret.

7.5.6 Gebyrgrunnlag avløp

Selvkostregnskap (1.000 kr)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
10*** Lønn	1 284	1 425	1 460	1 497	1 534	1 573	1 612
11*** Varer og tjenester	422	520	533	546	560	574	588
12*** Varer og tjenester	353	600	615	930	954	977	1 002
13*** Tjenester som erstatter kommunal egenp	371	600	615	630	646	662	679
15*** Finansutgifter mv. ekskl. 155 og 159	0	0	0	0	0	0	0
Direkte driftsutgifter	2 431	3 145	3 223	3 604	3 694	3 786	3 881
Direkte kalkulatoriske avskrivninger	935	931	944	970	978	979	985
Direkte kalkulatoriske rentekostnader	190	264	296	321	333	342	327
Indirekte kostnader (drift og kapital)	257	263	270	276	283	290	298
Øvrige inntekter	-223	-170	-174	-179	-183	-188	-192
Gebyrgrunnlag	3 590	4 433	4 559	4 993	5 106	5 210	5 298
Gebyrinntekter	4 358	4 580	4 721	5 016	5 164	5 211	5 298
Selvkostresultat	768	147	162	24	58	1	0
Selvkost dekningsgrad i %	121,4 %	103,3 %	103,6 %	100,5 %	101,1 %	100,0 %	100,0 %
Selvkostfond/fremførbart underskudd (1.000 kr)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Selvkostfond 01.01	-1 136	-379	-238	-80	-58	-1	-0
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	768	147	162	24	58	1	0
-/+ Kalkulert rentekostnad/-inntekt selvkostfond	-10	-6	-4	-2	-1	-0	-0
Selvkostfond 31.12	-379	-238	-80	-58	-1	-0	0
Selvkostgrad i %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

I gebyrgrunnlaget for vann er det hensyntatt foreslåtte investeringer i planperioden. Årsgebyret for vann i Tydal kommune er todelt, bestående av et fast abonnementsgebyr og et variabelt forbruksgebyr.

Vekting mellom fast (abonnement) og variabelt ledd (forbruksgebyr)

Inntektene fra abonnementsgebyret skal fortrinnsvis dekke vann- og avløpstjenestenes forventede kapitalkostnader. Resten dekkes inn gjennom forbruksgebyret. Størrelsen på abonnementsgebyr og forbruksgebyr fremkommer av gebyrregulativet.»

For 2022 forventes det at ca. 35 % av gebyrinntektene kommer fra abonnementsgebyrene for vann og ca. 65 % fra forbruksgebyr. Gjennom det legges det til rette for at den enkelte i større grad betaler for sitt eget forbruk (likhetsprinsippet) og derigjennom får større bevissthet omkring eget forbruk. Denne vridningen skal ikke føre til endrede inntekter for kommunen. For abonnentene fører vridningen til at abonnementsgebyret blir redusert betydelig mens forbruksgebyret øker betydelig.

Avgiftsgrunnlaget viser at gebyrene kun må økes for lønns- og prisstigning i 2022. Tilknytningsgebyret beholdes uendret.

7.5.7 Gebyrgrunnlag feiing

Kommunen vedtok ny forskrift om feiing og tilsyn med fyringsanlegg og om gebyr for denne tjenesten i 2019. Av forskriften fremgår det at kommunen skal ha dekket alle sine kostnader i forbindelse med gjennomføring av lovbestemt feiing og tilsyn etter selvkostprinsippet med 100 % dekningsgrad. Tydal kommune kjøper i dag tjenester innenfor feiing og tilsyn fra Røros kommune.

I forbindelse med budsjettbehandlingen for 2021 ble feiegebyret fastsatt til kr 560,- ekskl. mva. (kr 700,- inkl. mva.)

Selvkostregnskap (1.000 kr)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
10**** Lønn	396	102	0	0	0	0	0
11**** Varer og tjenester	196	100	0	0	0	0	0
12**** Varer og tjenester	57	15	0	0	0	0	0
13**** Tjenester som erstatter kommunal egenp	342	448	875	897	920	943	966
15**** Finansutgifter mv. ekskl. 155 og 159	0	0	0	0	0	0	0
Direkte driftsutgifter	991	665	875	897	920	943	966
Direkte kalkulatoriske avskrivninger	7	7	7	7	7	7	7
Direkte kalkulatoriske rentekostnader	3	4	4	5	5	5	5
Indirekte kostnader (drift og kapital)	41	42	43	44	45	46	48
Øvrige inntekter	-30	0	0	0	0	0	0
+/- Andre inntekter og kostnader	-9	0	0	0	0	0	0
Gebyrgrunnlag	1 003	718	929	953	976	1 000	1 025
Gebyrinntekter	1 066	1 094	1 093	1 093	664	996	1 025
Selvkostresultat	64	376	164	141	-312	-4	-0
Selvkost dekningsgrad i %	106,3 %	152,4 %	117,6 %	114,8 %	68,0 %	99,6 %	100,0 %
Selvkostfond/fremførbart underskudd (1.000 kr)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Selvkostfond 01.01	-431	-373	0	166	312	4	0
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	64	376	164	141	-312	-4	-0
-/+ Kalkulert rentekostnad/-inntekt selvkostfond	-6	-4	2	6	4	0	0
Selvkostfond 31.12	-373	0	166	312	4	0	0
Selvkostgrad i %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Kommunen vil sannsynligvis nå full selvkost på feierområdet i 2021. Samtidig vil man sannsynligvis kunne dekke inn det negative selvkostfondet (tidligere akkumulerte underskudd/midler som abonnentene skylder kommunen). Det er ikke foreslått investeringer i planperioden. Feiegebyret foreslås beholdt uendret.

Tydal kommunestyre vedtok i sak 66/20 den 19.11.20 å tiltre det interkommunale samarbeidet innenfor brann- og redningstjeneste mellom kommunene Røros, Holtålen og evt. Os. Tiltredelse skjedde fra 01.07.21. Samarbeidet er organisert som et administrativt vertskommunesamarbeid etter kommunelovens § 20-2 med Røros kommune som vertskommune.

7.5.8 Gebyrgrunnlag tilsyn spredt avløp

Kommunen vedtok lokal forskrift om gebyrer for saksbehandling og kontroll etter forurensningsregelverket i sak 34/21 den 29.04.21. Gebyrer etter denne forskriften skal dekke kommunens kostnader med saksbehandling og kontroll eller tilsyn, herunder løpende dokument- og systemkontroll og stedlige tilsyn etter vurdering av behov på områdene opprydding i forurenset grunn ved bygge- og gravearbeid, utslipp av sanitært avløpsvann fra bolighus, hytter og lignende, utslipp av kommunalt avløpsvann fra mindre tettbebyggelser, utslipp/påslipp av oljeholdig vann og påslipp av fettholdig vann. Gebyrene skal ikke overstige kommunens kostnader ved saksbehandling eller tilsyns- og kontrollordninger og beregnes etter selvkostprinsippet med 100 % dekningsgrad.

Selvkostregnskap (1.000 kr)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
10*** Lønn	0	177	281	288	298	303	311
11*** Varer og tjenester	0	30	31	32	32	33	34
12*** Varer og tjenester	0	15	15	18	18	17	17
Direkte driftsutgifter	0	222	328	336	344	353	362
Indirekte kostnader (drift og kapital)	0	10	10	11	11	11	11
Gebyrgrunnlag	0	232	338	346	355	364	373
Gebyrinntekter	0	118	235	347	417	508	400
Selvkostresultat	0	-114	-103	1	62	145	27
Selvkost dekningsgrad i %	0,0 %	50,7 %	69,6 %	100,4 %	117,5 %	139,7 %	107,2 %
Selvkostfond/fremførbart underskudd (1.000 kr)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Selvkostfond 01.01	0	0	-115	-222	-226	-169	-27
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	0	-114	-103	1	62	145	27
-/+ Kalkulert rentekostnad/-inntekt selvkostfond	0	-1	-4	-5	-5	-3	-0
Selvkostfond 31.12	0	-115	-222	-226	-169	-27	-0
Selvkostgrad i %	0,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

I kommunestyrets sak 38/21 den 27.05.21 ble det fastsatt et årlig gebyr på kr 400,-. Gebyret ble satt forholdsvis lavt da man var usikker på arbeidsomfanget. Det ser på nåværende tidspunkt ut som gebyrområdet vil gå med underskudd. Når man har fått bedre oversikt vil størrelsen på gebyret bli vurdert på nytt.

7.6 Tydal sokn

Lov om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) regulerer bl.a. kommunens ansvar for finansiering av en del oppgaver innenfor Den norske kirke. Av lovens § 14 fremgår det at kommunen skal gi tilskudd til kirkens virksomhet lokalt, herunder tilskudd til bygging, vedlikehold og drift av kirkebygg. Tilskuddet skal sikre at kirkebyggene holdes i forsvarlig stand, slik at de kan benyttes til gudstjenester og kirkelige handlinger. Tilskuddet skal også sikre at soknet har tilfredsstillende bemanning ved gudstjenester og kirkelige handlinger, herunder kirketjener, klokker og organist/kantor ved hver kirke, og tilstrekkelig administrativ hjelp. Det statlige tilskuddet til Den norske kirke nasjonalt dekker lønnen til prestedtjenesten.

Lov om gravplasser, kremasjon og gravferd (gravplassloven) regulerer bl.a. kommunens ansvar av gravplassene. Av lovens § 3 skal kommunen utrede utgifter til anlegg, drift og forvaltning av gravplassene.

Tabellen viser utviklingen i tilskuddene til soknet de siste tre årene og rådets budsjettforslag for 2022. Kommunedirektørens forslag til tilskudd for 2022 står i kolonnen ut til høyre.

Driftstilskudd	Regnskap 2019	Regnskap 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022 MBF	Endring Prosent	KBF 2022	Endring Prosent
Kirker	1 200 000	1 200 000	1 200 000	1 140 000	-5 %	1 140 000	-5 %
Gravlunder	55 000	55 000	75 000	185 000	236 %	185 000	236 %
Sum drift	1 255 000	1 255 000	1 275 000	1 325 000	6 %	1 325 000	6 %

Driftsbudsjettet

Soknet fremmer et budsjettforslag med samlet tilskudd til kirker/kirkelig administrasjon og gravlunder med en økning på kr 50 000,- i 2022. Økningen er i sin helhet begrunnet med nødvendige reparasjoner av tårnet på Stugudal kirke. Ellers er det en omfordeling mellom kirker/kirkelig administrasjon og gravlunder som gjør at ressursfordelingen blir mer riktig i forhold til det som virkelig gjennomføres.

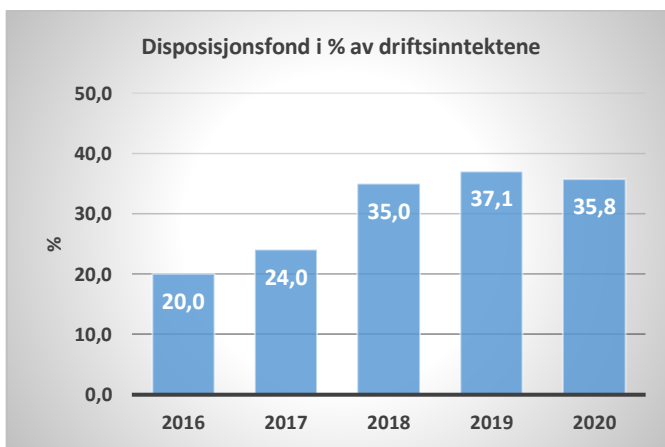
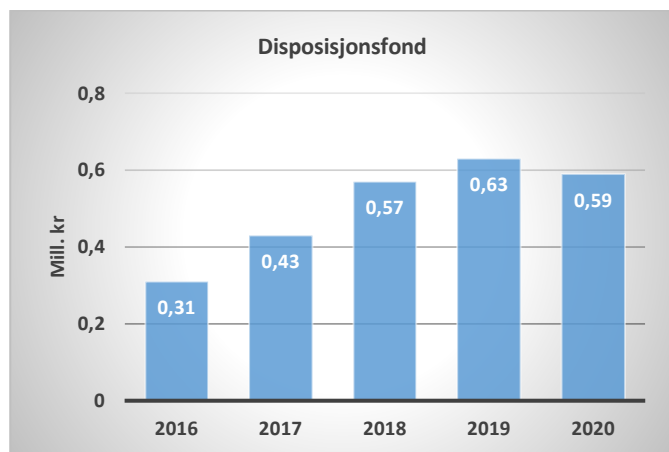
Soknet opplyser at de har til sammen 1,3 årsverk fordelt på følgende stillinger:

- 50 % stilling kirkeverge/daglig leder
- 50 % stilling kirketjener/kirkegårdsarbeider
- 30 % stilling organist

Gjennom 2020 har soknet gjennomført arbeidet med innkreving av festeavgifter. Kommunestyret vedtok i 2020 nye festeavgifter til kr 200,- pr. år pr. grav. I tillegg ble det vedtatt en sats på kr 15.000,- for gravlegging og navneplate på minnelunden for 20 år og deretter kr 400,-pr. år med fakturering 5 år av gangen. Disse inntektene vil årlig utgjøre ca. kr 90 000,- og går til å drifte kirkegårdene.

Soknet har nå større armslag i forhold til nødvendig vedlikehold og reparasjoner på egen hånd, uten at de må be om økte rammeoverføringer til enkeltprosjekter. For 2022 foreslås det likevel en økt bevilgning på kr 50 000,- til nødvendige reparasjoner av tårnet på Stugudal kirke. Ellers vil kommunedirektørens forslag for 2022, og gi soknet uforandrede budsjetttrammer fra kommunen og kan videreføre dagens driftsnivå. Innenfor bevilgningene og eget disposisjonsfond kan soknet gjennomføre reparasjon av ringeanlegg i Tydal kirke og lage tak over «avfalls plass» ved Tydal kirke.

Utvikling av disposisjonsfondet til soknet

Soknet har hatt regnskapsmessige overskudd hvert år de siste årene med kr 269 074,- i 2020. Dette beløpet ble brukt til å investere i en kompaktlaster som gjør arbeidet på kirkegårdene mye enklere og som er et viktig HMS-tiltak.

Regnskapsmessige overskudd har muliggjort avsetninger til disposisjonsfondet. Disposisjonsfondet har hatt en høy beholdning gjennom flere år og doblet saldoen fra 2016 til 2019. Det ble avsatt kr 62 827,- til fondet i 2019 og saldoen utgjorde pr 31.12.20 kr 595 000,-.

I prosent av driftsinntektene utgjorde disposisjonsfondet hele 35,8 % pr 31.12.20. Det er en meget stor beholdning. Oppbyggingen av disposisjonsfondet kommer hovedsakelig som en følge av høye driftstilskudd fra Tydal kommune som ikke er benyttet. Størrelsen på disposisjonsfondet er en betydelig reserve og fondet kan brukes til både ordinær drift, vedlikehold og som egenkapital i investeringer.

Investeringsbudsjett

Slokkeanlegg

Gjennom behandlingen av budsjettet for 2021, og økonomiplanen for perioden 2021- 2024, ble det vedtatt å gi soknet til sammen 0,4 mill. kr til finansiering av slokkeanlegg m.m. i Tydal kirke. Utbetaling skulle skje med 0,2 mill. kr i hvert av årene 2021 og 2022. Kirka har brannvarslingsanlegg som er ca. 20 år gammelt og innbruddsalarm som må oppgraderes og moderniseres. Soknet har søkt riksantikvaren og fått innvilget tilskudd til slokkeanlegg, tilstandsanalyse av kirkens brannsikkerhet inkludert kontroll av el-anlegg og utarbeidelse av brannsikringsplan for kirken. Tydal menighet får bistand fra Kirkens arbeidsgiverorganisasjon om deltakelse i prosjektet «Tilstandsanalyse av kirkebygg» som vil resultere i en rapport som beskriver kirkas tilstand og kostnadsoverslag over nødvendige utbedringer. Soknet opplyser at prosjekt er forsinket og vil bli gjennomført i 2022. Kommunen må da bevilge hele beløpet på 0,4 mill. kr i 2022.

Foreløpige beregninger viser at kostnadene vil komme på ca. 1,8 mill. kr ekskl. mva. Soknet har fått svar på søknaden til Riksantikvaren og fått innvilget 0,9 mill. kr i tilskudd. Finansieringsplanen er slik:

Bidragsyter	Budsjett	Budsjett	Total
	2021	2022	
Riksantikvaren	0	900 000	900 000
Tydal sokn	0	400 000	400 000
Kronerulling/andre tilskudd	0	100 000	100 000
Tydal kommune	0	400 000	400 000
Sum finansiering	0	1 800 000	1 800 000

Kommunens tilskudd vil bidra til å sikre en av fire Y-kirker i landet.

Kommunens andel i finansieringen på til sammen 0,4 mill. kr finansieres ved bruk av ordinære driftsmidler.

Panel på Tydal kirke

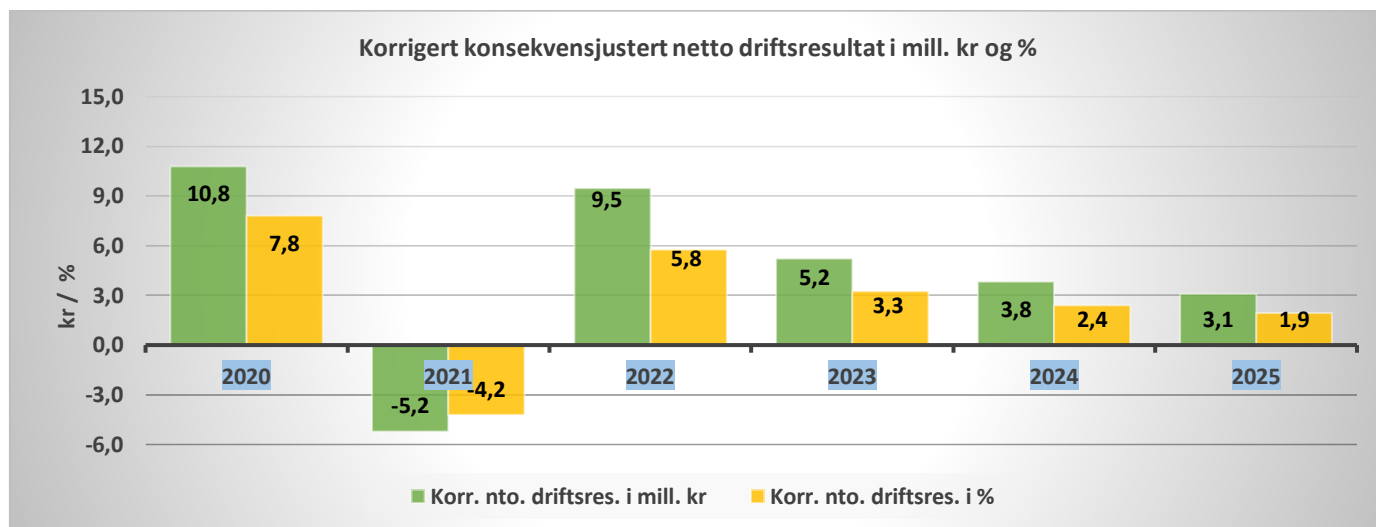
Soknet opplyser om at neste større investering som står for tur, er utskifting av panel på Tydal kirke. Fordi kirka er plukket ut som 6 av 44 kirker, vil man få et enda bedre forslag til hva som skal gjøres av utbedringer og et kostnads-estimat. Tandberg arkitekter har vært på befaring i september etter oppdrag fra kirkens arbeidsgiverorganisasjon. Rapporten skal brukes som grunnlag for budsjettering av utskiftingen som soknet opplyser først vil kunne skje i 2023. Foreløpig prisantydning er 0,6 mill. kr.

Kommunen vil komme tilbake til dette ved neste rullering av økonomiplanen og da vil det forhåpentligvis foreligge en nærmere beregning av kostnadene.

8 Saldering, finansielle måltall, fond, langsiktig gjeld og finansutgifter

8.1 Korrigert netto driftsresultat

Kommunedirektørens forslag til budsjett for 2022 og økonomiplan for 2022 – 2025 gir følgende korrigert netto driftsresultat:

Netto driftsresultat er hovedindikatoren for økonomisk balanse i kommunesektoren. Netto driftsresultat viser årets driftsoverskudd etter at renter og avdrag er betalt, og er et uttrykk for hva kommuner og fylkeskommuner har til disposisjon til avsetninger og investeringer. Over tid må kommunens netto driftsresultat være positivt for å sikre en bærekraftig økonomi og en effektiv ressursbruk.

Etter saldering viser korrigert netto driftsresultat fortsatt positivt handlingsrom, men har gått noe ned som en følge av driftstiltak og investeringer. Se nærmere om dette i kapittel 8.4.

8.2 Saldering av budsjettet for 2022 og økonomiplanen for perioden 202 – 2025

Budsjettet for 2022 og de øvrige årene i planperioden er saldert med bruk/avsetning av disposisjonsfond slik:

Disposisjonsfond i mill. kr	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Bruk	-3,8	0,0	-1,0	-0,4	-15,4	-15,4	-0,4
Avsetning	6,0	15,2	0,0	9,4	5,1	3,7	3,7
Netto	2,2	15,2	-1,0	9,0	-10,3	-11,7	3,3

Salderingen ivaretar balansekravet som kommuneloven med forskrifter stiller.

8.3 Kommunens overordnede mål og rammer for ønsket økonomisk politikk

I forbindelse med behandlingen av økonomiplanen for perioden 2019 – 2022, og budsjettet for 2019, ble det bl.a. vedtatt følgende handlingsregler og mål for budsjettet og økonomiplanen:

- For å skape en robust økonomi og tilstrekkelig handlingsrom skal netto driftsresultat være minimum 1,7 % i løpet av planperioden.
- Disposisjonsfondet skal være minimum 9 % av brutto driftsinntekter.

8.4 Målet om korrigert netto driftsresultat på minimum 1,7 %

Målet innebærer at det årlig må avsettes ca. 2,8 mill. kr med budsjetterte brutto driftsinntekter på ca. 165 mill. kr (2022).

Nøkkeltall	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Korr. nto. dr. res.i %	7,8 %	-4,2 %	5,8 %	3,3 %	2,4 %	1,9 %
Kommunens eget mål i %	1,7 %	1,7 %	1,7 %	1,7 %	1,7 %	1,7 %
Pluss/minus mål %-poeng	6,1 %	-5,9 %	4,1 %	1,6 %	0,7 %	0,2 %
Korr. nto. dr. res. i mill. kr	10,8	-5,2	9,5	5,2	3,8	3,1
Kommunens eget mål i mill. kr	2,3	2,3	2,8	2,8	2,8	2,8
Pluss/minus mål mill. kr	8,5	-7,5	6,7	2,4	1,0	0,3

God måloppnåelse (over 1,7 %)	Akseptabel måloppnåelse (0 – 1,7 %)	Dårlig måloppnåelse (under 0 %)
-------------------------------	-------------------------------------	---------------------------------

Tabellen viser at korrigert netto driftsresultat er positivt hvert år i planperioden med 9,5 mill. kr tilsvarende 5,8 % i 2022. For året 2023 5,2 mill. kr tilsvarende 3,3 %. For 2024 er tilsvarende tall 3,8 mill. kr/2,4 % og for 2025 3,1 mill. kr/1,9 %.

Positivt korrigert netto driftsresultat er svært gledelig. Måltallet som kommunestyret har satt på 1,7 % er nådd alle årene i planperioden hvor 2022 er det beste året. Bakgrunnen for de gode økonomiske resultatene skyldes en sterk økning i nettoinntektene fra salg av konsesjonskraft fra 2021 til 2022. Disse inntektene blir historisk høye, og vil bli ca. 17 mill. kr høyere enn for 2021, og 10 mill. kr høyere enn for 2020.

Over tid må kommunens netto driftsresultat være positivt for å sikre en bærekraftig økonomi og en effektiv ressursbruk. Ved å gjennomføre det vil man sikre at det ikke oppstår ubalanse i økonomien.

8.5 Målet om 9 % disposisjonsfond

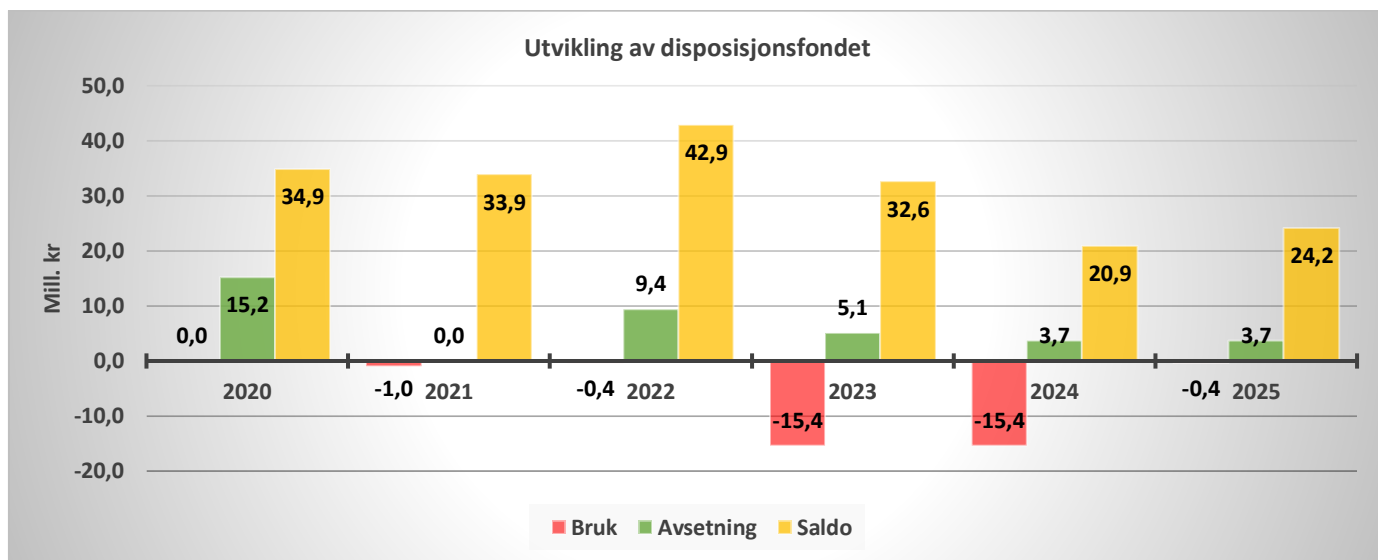
Målet innebærer at kommunen skal ha minst 15 mill. kr i disposisjonsfond med brutto driftsinntekter på ca. 165 mill. kr (2022). Disposisjonsfond er viktig å ha som buffer ved et eventuelt driftsunderskudd, svingninger i økonomien og som egenkapital i investeringer. Avsetninger til disposisjonsfond kan kun skje hvis det er positivt netto driftsresultat. Som vi ser ovenfor, er netto driftsresultat positivt alle årene i planperioden og det er dermed mulig å sette av til disposisjonsfond hvert år i planperioden.

Utvikling av disposisjonsfondet:

Disposisjonsfond mill. kr	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Saldo 01.01	17,5	19,7	34,9	33,9	42,9	32,6	20,9
Bruk	-3,8	0,0	-1,0	-0,4	-15,4	-15,4	-0,4
Avsetning	6,0	15,2	0,0	9,4	5,1	3,7	3,7
Saldo 31.12.	19,7	34,9	33,9	42,9	32,6	20,9	24,2
Disp. fond % av dr. innt.	14,7 %	25,2 %	22,6 %	26,0 %	20,2 %	13,1 %	15,1 %

God måloppnåelse (over 2 %)	Akseptabel måloppnåelse (0 – 2 %)	Dårlig måloppnåelse (under 0 %)
-----------------------------	-----------------------------------	---------------------------------

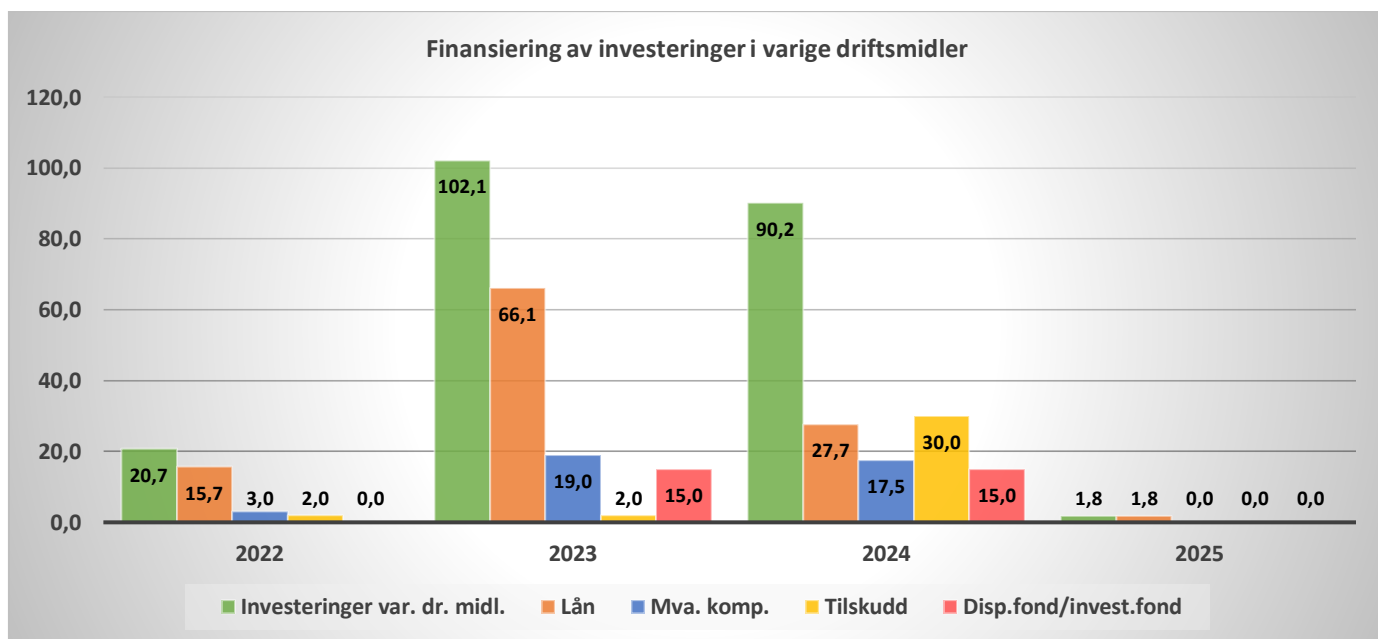
Ved utgangen av 2021 er disposisjonsfondene anslått til ca. 33,9 mill. kr som utgjør 22,6 % av driftsinntektene.

Planlagte investeringer som skal finansieres med bl.a. disposisjonsfond på til sammen 30 mill. kr i 2023 og 2024, gjør at fondsbeholdningen vil synke mye disse årene. Det vil imidlertid bli motsvart med til dels store avsetninger i planperioden med til sammen ca. 22 mill. kr. Med disse disposisjonene vil disposisjonsfondet likevel ligge over målet som kommunen har satt (9 % av driftsinntektene som tilsvarer 15 mill. kr). Fondsbeholdningen vil være på det laveste nivået i 2024 med ca. 21 mill. kr som utgjør 13,1 %.

Det er viktig å opprettholde en høy beholdning på fondet som buffer ved et eventuelt driftsunderskudd, svingninger i økonomien og som egenkapital i investeringer.

8.6 Finansiering av investeringer i varige driftsmidler

Investeringene i varige driftsmidler finansieres samlet for hvert år, både investeringer innenfor selvkostområdet og de øvrige investeringene. For informasjon om de enkelte investeringene se under kapitlene for sektorene.

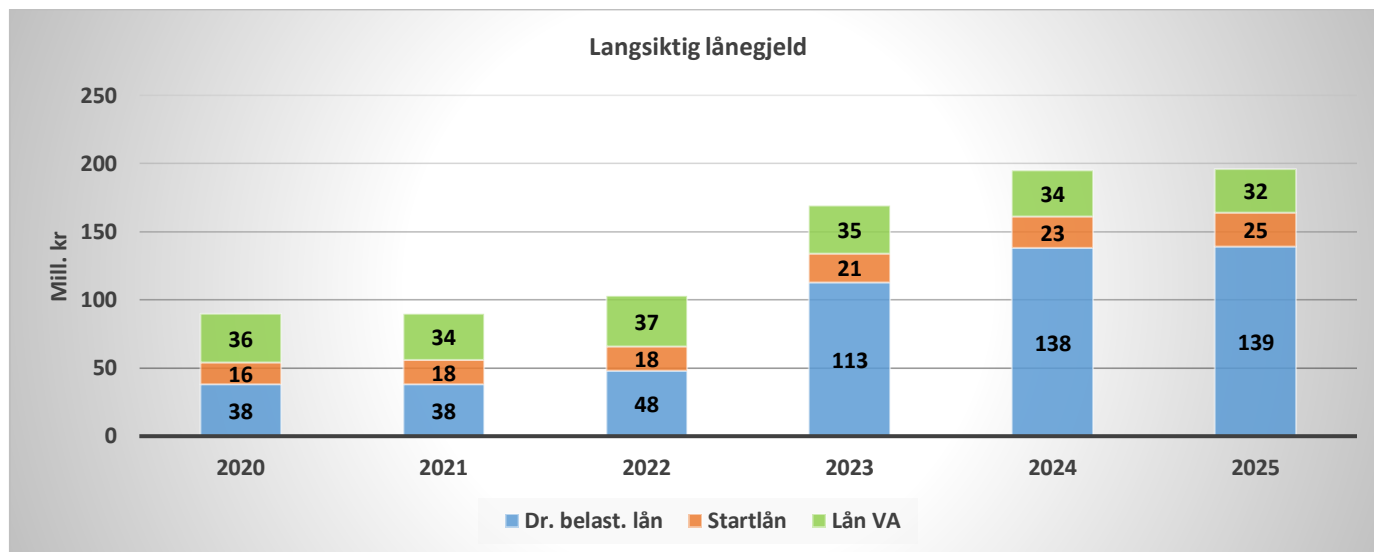

Det er store investeringer i årene 2022 – 2024 hvor det investeres i ny bygningsmasse.

Investeringene finansieres med langsiktige lån, merverdiavgiftskompensasjon, eksterne tilskudd og disposisjonsfond. Se nedenfor hvordan finansieringen påvirker kommuneøkonomien.

8.7 Langsiktig lånegjeld

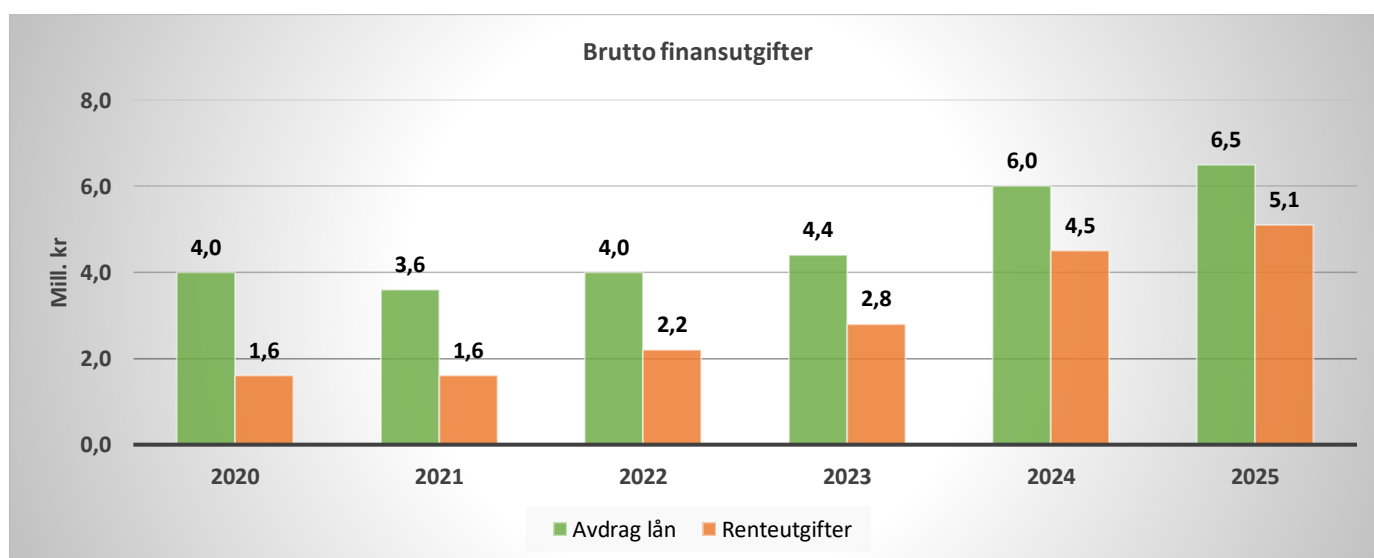
De foreslåtte investeringene vil gi følgende utvikling av den langsiktige lånegjelda:

Den totale lånegjelda vil øke noe i 2022. Deretter vil den øke kraftig til ca. 170 mill. kr i 2023 og videre opp til ca. 195 mill. kr i 2024. Endringene skyldes i hovedsak opptak av lån til investeringer i boligprosjekt samt helse- administrasjonsbygg og omsorgsboliger.

De langsiktige lånene som påvirker kommuneøkonomien, øker fra ca. 38 mill. kr ved utgangen av 2021 til ca. 138 mill. kr ved utgangen av 2024, og vil deretter flate ut. Langsiktig driftsbelastende lånegjeld i prosent av et års driftsinntekter vil da utgjøre ca. 80 %. Denne økte lånegjelda skal bare i begrenset grad påvirke kommuneøkonomien da investeringene i ny bygningsmasse skal finansieres ved reduserte utgifter til drift av gammel bygningsmasse (salg/sanering) og effektivisering av omsorgstjenesten samt husleieinntekter.

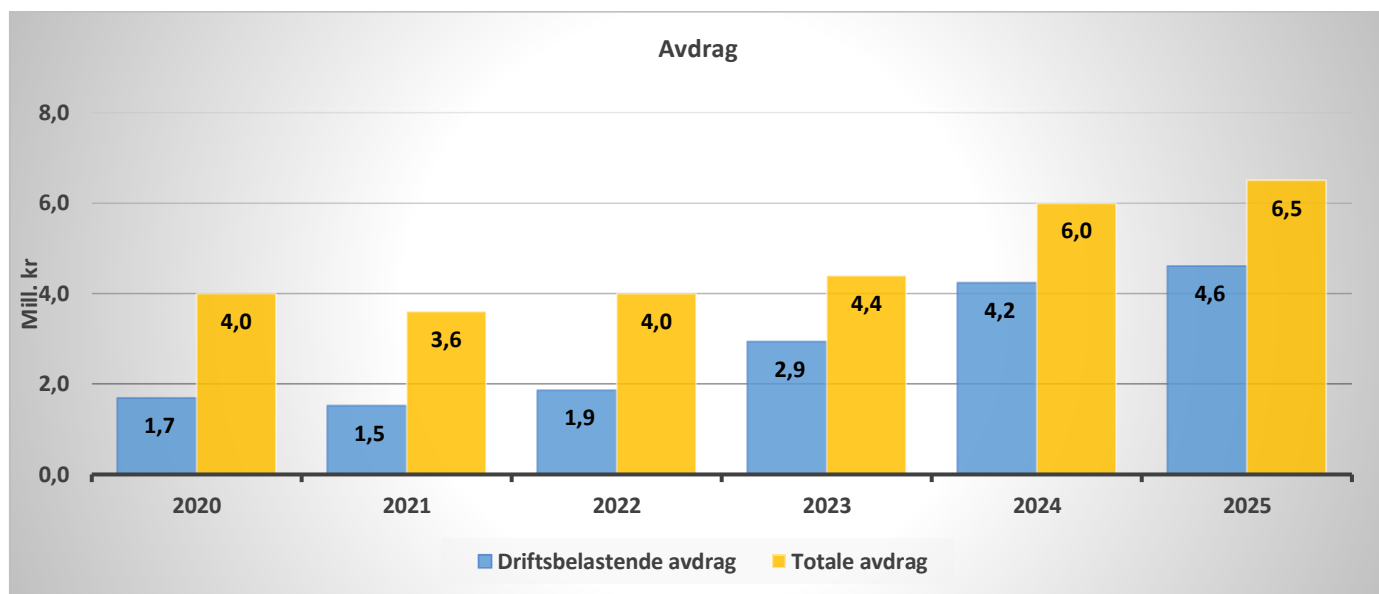
8.8 Brutto finansutgifter

Finansutgiftene (renter og avdrag) er beregnet med utgangspunkt i gjeldende avtaler og estimert rentebane i årene 2022 – 2025.

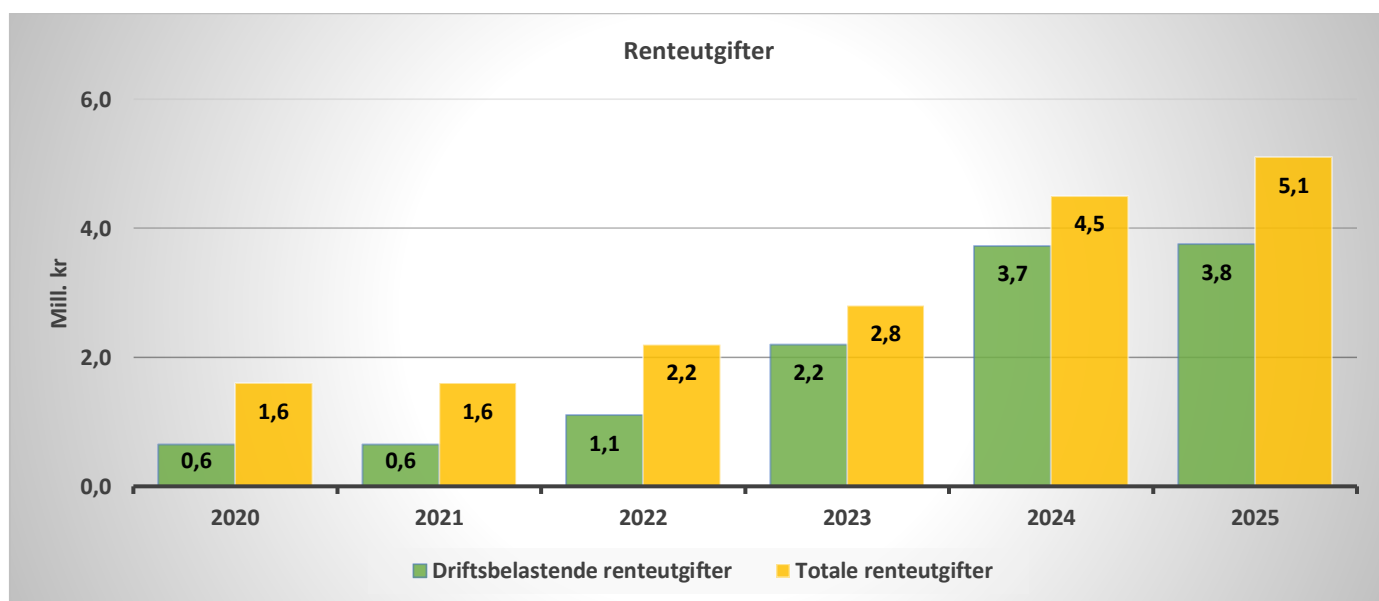
Finansutgiftene vil være noenlunde uforandret i 2021. Deretter vil de øke kraftig til ca. 10,5 mill. kr i 2024 og 11,6 mill. kr i 2025. Endringene skyldes i hovedsak opptak av lån til investeringer i ny bygningsmasse.

8.9 Avdrag

De driftsbelastende avdragene vil øke med ca. 2,3 mill. kr regnet frå 2022 til 4,2 mill. kr i 2024 og ytterligere opp til 4,6 mill. kr i 2025. Årsaken er i hovedsak opptak av lån til investeringer i ny bygningsmasse.

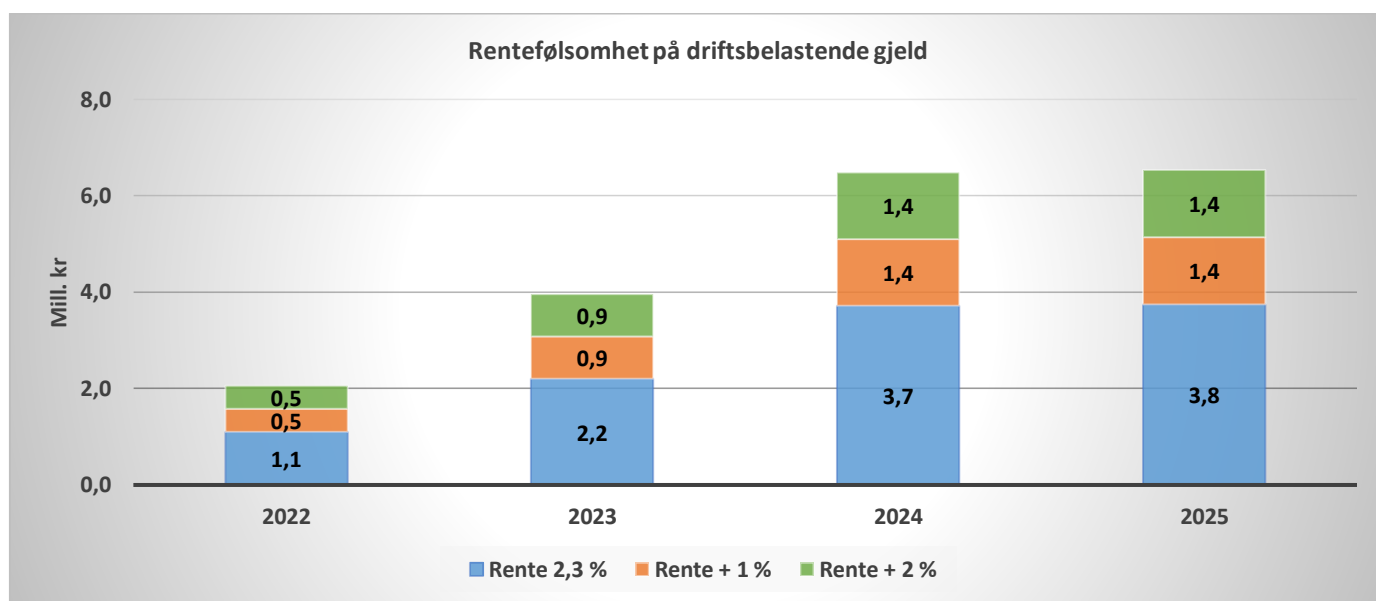
8.10 Renteutgifter

De driftsbelastende renteutgiftene vil øke med ca. 2,6 mill. kr regnet frå 2022 til 3,7 mill. kr i 2024 og ytterligere opp til 3,8 mill. kr i 2025. Årsaken er i hovedsak opptak av lån til investeringer i ny bygningsmasse.

8.11 Rentefølsomhet på driftsbelastende gjeld

Kommunen er følsom for renteoppgang på den driftsbelastende lånegjelda. Figuren under viser endringer om renten øker med henholdsvis 1 og 2 %-poeng i forhold til dagens rentenivå.

Øker renten i 2024 med 1 %-poeng så øker de driftsbelastende renteutgiftene med om lag 1,4 mill. kr. En økning på 2 %-poeng vil nedføre en økning i driftsbelastende renteutgifter på 2,8 mill. kr. Økte renteutgifter på den driftsbelastende lånegjelda må inndeckes. Store investeringer i 2023 og 2024 gjør at de driftsbelastende renteutgiftene øker betydelig. Kommunen blir da mer sårbar før renteøkninger. Dette kan delvis ivaretas med en høy andel lån med fast rente.

9. Oppsummering

Driftsinntektene har de senere årene gått kraftig ned og kommunen har måttet tilpasse seg et lavere driftsnivå. Bakgrunnen for den dårligere kommuneøkonomien skyldes først og fremst stor nedgang i eiendomsskattene, over tid stor nedgang i antall grunnskolebarn og stor nedgang i antall barnehagebarn.

Kommuneøkonomien bedrer seg betydelig fra og med 2022. Årsaken er først og fremst en sterk økning i nettoinntektene fra salg av konsesjonskraft fra 2021 til 2022. Sammen med eiendomsskatteinntektene er dette imidlertid inntekter som svinger mye fra år til år.

Forslaget til driftsbudsjett for 2022 og økonomiplan for perioden 2022 – 2025 gir sektorene reelt sett litt økte rammer. I investeringsbudsjettet er det for 2022 avsatt budsjettmidler til bygging av leilighet(er)/bolig(er). I 2023 og 2024 er det foreslått store investeringer i helse- omsorgs- og administrasjonsbygg. Investeringene vil føre til økte finansutgifter med full belastning i 2025.

Selv om kommuneøkonomien nå bedres betydelig, må det fortsatt være stort fokus på omstilling og effektivisering av tjenestene. Bedring av kommuneøkonomien vil gjøre kommunen mer robust i forhold til valg man har tatt med å bestå som egen kommune. Det gir større muligheter til å møte fremtidens utfordringer gjennom vekst og utvikling. Samtidig gir det muligheter til større grad av vedlikehold av bygg og anlegg samt å realisere nødvendig infrastruktur i det kommunale tjenestetilbudet.

Ved å ha økonomisk handlefrihet kan man over tid gi det beste tjenestetilbudet til kommunens innbyggere.

10. Budsjettoversikter

10.1 Økonomisk oversikt drift

Økonomisk oversikt drift	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
Tall i 1 000 kr	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Rammetilskudd	-36 982	-32 930	-35 350	-35 350	-35 350	-35 350
Inntekts- og formuesskatt	-19 621	-21 593	-21 850	-21 850	-21 850	-21 850
Eiendomsskatt	-18 710	-17 700	-21 000	-21 000	-22 000	-22 000
Andre skatteinntekter	-19 286	-19 812	-19 312	-19 312	-19 312	-19 312
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-444	-215	-730	-730	-230	-230
Overføringer og tilskudd fra andre	-17 483	-7 814	-7 458	-7 458	-7 458	-7 458
Brukerbetalinger	-4 351	-4 630	-4 719	-4 719	-4 719	-4 719
Salgs- og leieinntekter	-31 856	-25 072	-60 332	-56 334	-55 528	-55 519
SUM DRIFTSINTEKTER	-148 731	-129 766	-170 751	-166 753	-166 447	-166 438
Lønnsutgifter	64 865	62 880	65 571	65 551	65 276	65 001
Sosiale utgifter	12 476	13 428	13 422	13 417	13 355	13 293
Kjøp av varer og tjenester	38 585	38 624	44 949	43 059	40 759	39 859
Overføringer og tilskudd til andre	12 806	14 033	35 120	32 920	32 920	32 920
Avskrivninger	8 967	8 719	8 974	8 974	8 974	8 974
SUM DRIFTSUTGIFTER	137 699	137 684	168 037	163 922	161 285	160 048
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	-11 032	7 918	-2 714	-2 831	-5 162	-6 390
Renteinntekter	-822	-617	-985	-1 185	-1 185	-1 185
Utbytter	-270	-235	-320	-320	-320	-320
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	1 602	1 633	2 160	2 753	4 495	5 138
Avdrag på lån	4 009	3 600	4 000	4 440	5 944	6 533
NETTO FINANSUTGIFTER	4 519	4 381	4 855	5 687	8 933	10 166
Motpost avskrivninger	-8 967	-8 719	-8 974	-8 974	-8 974	-8 974
NETTO DRIFTSRESULTAT	-15 480	3 580	-6 833	-6 118	-5 203	-5 198
Disponering eller dekning av netto driftsresultat	0	0	0	0	0	0
Overføring til investering	0	500	500	15 500	15 500	500
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	4 700	1 570	-2 650	880	1 380	1 380
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	15 157	-5 650	8 983	-10 262	-11 677	3 318
Bruk av tidligere års mindreforbruk	-4 377	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
SUM DISPONERINGER ELLER DEKN. AV NTO. DR.RES.	15 480	-3 580	6 833	6 118	5 203	5 198
FREMFØRT TIL INNDEKNING I SENERE ÅR	0	0	0	0	0	0

10.2 Bevilgningsoversikt drift A

Bevilgningsoversikt drift A	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
Tall i 1 000 kr	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Rammetilskudd	-36 982	-32 930	-35 350	-35 350	-35 350	-35 350
Inntekts- og formuesskatt	-19 621	-21 593	-21 850	-21 850	-21 850	-21 850
Eiendomsskatt	-18 710	-17 700	-21 000	-21 000	-22 000	-22 000
Andre generelle driftsinntekter	-19 729	-20 027	-20 042	-20 042	-19 542	-19 542
SUM GENERELLE DRIFTSINTEKTER	-95 042	-92 250	-98 242	-98 242	-98 742	-98 742
Sum bevilgninger drift, netto	75 043	91 449	86 554	86 437	84 606	83 378
Avskrivinger	8 967	8 719	8 974	8 974	8 974	8 974
SUM NETTO DRIFTSUTGIFTER	84 010	100 168	95 528	95 411	93 580	92 352
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	-11 032	7 918	-2 714	-2 831	-5 162	-6 390
Renteinntekter	-822	-617	-985	-1 185	-1 185	-1 185
Utbytter	-270	-235	-320	-320	-320	-320
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	1 602	1 633	2 160	2 753	4 495	5 138
Avdrag på lån	4 009	3 600	4 000	4 440	5 944	6 533
NETTO FINANSUTGIFTER	4 519	4 381	4 855	5 687	8 933	10 166
Motpost avskrivinger	-8 967	-8 719	-8 974	-8 974	-8 974	-8 974
NETTO DRIFTSRESULTAT	-15 480	3 580	-6 833	-6 118	-5 203	-5 198
Disponering eller dekning av netto driftsresultat	0	0	0	0	0	0
Overføring til investering	0	500	500	15 500	15 500	500
Netto avsetninger til eller bruk av bundne fond	4 700	1 570	-2 650	880	1 380	1 380
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	15 157	-5 650	8 983	-10 262	-11 677	3 318
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
SUM DISPONERINGERELLER DEK. AV NTO. DR.RES.	19 857	-3 580	6 833	6 118	5 203	5 198
FREMFØRT TIL INNDEKNING I SENERE ÅR	0	0	0	0	0	0

10.3 Bevilgningsoversikt drift B

Bevilgningsoversikt drift B	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
Nettotall i 1 000 kr	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Politisk styring og fellesfunksjoner	22 535	22 314	20 802	20 552	20 552	20 552
Oppvekst	18 824	19 485	21 673	21 583	21 583	21 583
Helse, sosial og omsorg	29 574	29 619	33 202	33 052	32 715	32 378
Næring, landbruk og kultur	4 378	4 958	9 556	6 006	5 006	5 006
Teknikk og miljø	13 979	17 615	21 582	20 005	18 511	17 620
Felles pensjon mm	-4 827	-413	-886	-886	-886	-886
Generelle driftsinntekter	-9 424	-2 150	-19 400	-13 900	-12 900	-12 900
Finans	3	20	25	25	25	25
Sum bevilgninger drift netto	75 042	91 448	86 554	86 437	84 606	83 378

10.4 Bevilgningsoversikt investering A

Bevilgningsoversikt investering A Tall i 1 000 kr	Regnskap 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Investeringer i varige driftsmidler	3 015	4 080	20 700	102 120	90 190	1 790
Tilskudd til andres investeringer	2 309	0	0	0	0	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	2 447	500	500	500	500	500
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0
SUM INVESTERINGSUTGIFTER	7 771	4 580	21 200	102 620	90 690	2 290
Kompensasjon for merverdiavgift	-249	-430	-3 000	-19 000	-17 500	0
Tilskudd fra andre	-2 641	0	-2 000	-2 000	-30 000	0
Salg av varige driftsmidler	-450	0	0	0	0	0
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-5 462	0	0	0	0	0
Bruk av lån	0	-3 650	-15 700	-66 120	-27 690	-1 790
SUM INVESTERINGSINNTEKTER	-8 802	-4 080	-20 700	-87 120	-75 190	-1 790
Videreutlån	1 345	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Bruk av lån til videreutlån	-1 345	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Avdrag på lån til videreutlån	1 103	900	900	900	900	900
Mottatte avdrag på videreutlån	-1 141	-900	-900	-900	-900	-900
NETTO UTGIFTER VIDEREUTLÅN	-38	0	0	0	0	0
Overføring fra drift	0	-500	-500	-15 500	-15 500	-500
Netto avsetninger til eller bruk av bundne investeringsfond	-178	0	0	0	0	0
Netto avsetninger til eller bruk av ubundet investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-178	-500	-500	-15 500	-15 500	-500
Fremført til inndekning i senere år udekket beløp	-1 247	0	0	0	0	0

10.5 Bevilgningsoversikt investering B

Bevilgningsoversikt investering B Tall i 1 000 kr	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Andel IKT Værnesregionen	600	600	600	600
Helseplattformen	0	4 000	0	0
Forprosjekt helse, oms. og adm. bygg	1 500	900	900	900
Helse, omsorg- administrasjonsbygg	0	87 500	87 500	0
Boligprosjektet i Tydal	15 050	7 500	0	0
Vann og avløp	3 550	1 620	1 190	1 190
Sum investeringer i varige driftsmidler	20 700	102 120	90 190	2 690